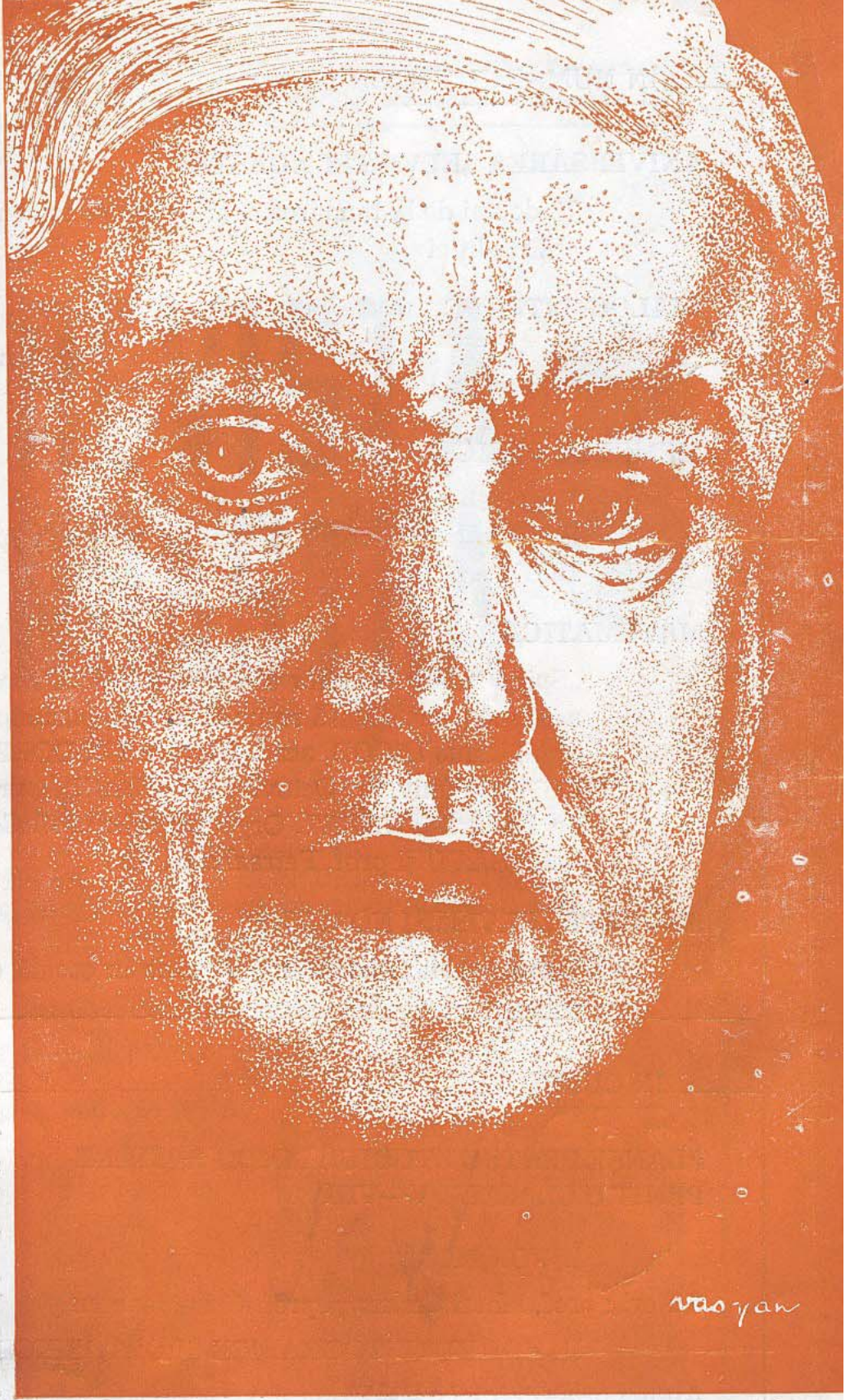

ARTS-VERA

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCȘANI
FONDATA ÎN 1912

ANUL X — NR. 79-80-81 (SERIE NOUĂ) OCTOMBRIE—DECEMBRIE 1981

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE“

70 de ani de la fondarea ei și 10 ani de la reluarea tradiției

DIALOG LITERAR

De vorbă cu prof. univ. dr. doc. Constantin CIOPRAGA

MEMORIA PELICULEI

Prietenii noștri, scriitorii. (Instantanee de la Conferința națională a scriitorilor, 1—3 iulie 1981)

MATEMATICĂ

„Spiru Haret — ctitor al învățămîntului românesc modern“. (Masă rotundă la care participă : acad. Caius IACOB, acad. Nicolae TEODORESCU, prof. univ. dr. Octavian STĂNĂȘILĂ, prof. dr. Radu Sp. HARET. Organizatori : prof. Corneliu SAVU și prof. Petrache DIMA)

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE“

Locul limbii și literaturii române în școală (II)

ÎN CURÎND, ÎN ȘCOLI:

**PLANȘE PENTRU STUDIUL LIMBII ROMÂNE
PENTRU CLASELE V—VIII**

I. FONETICA

Autori : prof. Matei Cerkez și prof. Clara Ionescu

II. NORME ORTOGRAFICE ȘI ORTOEPICE

Autor: prof. Petrache DIMA

Editura didactică și pedagogică, 1981

REVISTA NOASTRĂ

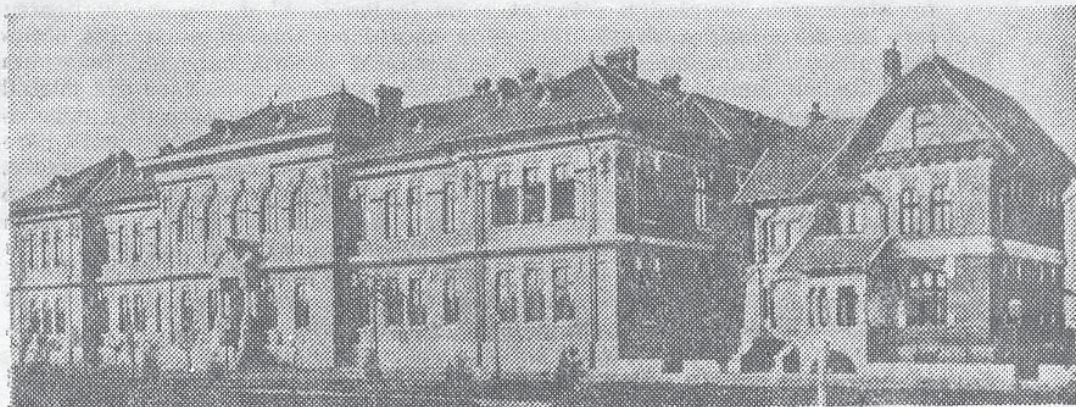

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATĂ ÎN 1912,
DISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”, ÎN 1979

Fondator : prof. **Dimitrie PAPADOPOL**

Coordonator : prof. **Petrache DIMA**

Acad. Șerban CIOCULESCU:

**„E. LOVINESCU
e cel mai important
critic al nostru
între cele două
războaie mondiale“**

Interviu realizat de
prof. Petrache DIMA

— V-ați numărat printre cei care au frecventat cenaclul „Sburătorul“. După cîte știu, ați fost un participant foarte activ și uneori incomod. Vă rog să evocați cîteva momente memorabile și, bineînțeles, figura mentorului.

— Am frecventat cenaclul lui Lovinescu „Sburătorul“ din toamna anului 1923 pînă în toamna anului 1945, dar cu intermitențe pentru că în interval am funcționat și ca profesor la Liceul din Găești. În vara anului 1925, murind Slavici, am avut un mic incident de presă. El, interogat ce poate spune despre moartea marelui scriitor, a răspuns că nu are la îndemînă opera lui și nu are impresii recente. Eu scriam atunci la „Viața universitară“, care era o revistă studentească, și am făcut o notă dură în care spuneam că Slavici fiind unul din stîlpii literaturii române, un critic care se respectă trebuie oricînd să aibă părerea gata despre el și nu este nevoie să-l citească sau să-l recitească; îmi manifestam și surpriza că, cu acea ocazie, Lovinescu, tam-nisam, anunță și operele lui viitoare; deci, nu a răspuns la întrebarea esențială, dar s-a servit de interviu ca să-și facă reclama operelor sub tipar sau în lucru. Firește că aceasta a produs între noi o răceală. Pe urmă m-am dus la Paris. Am stat acolo un an și 4 luni.

Prin '29, cred însă, m-a luat Streinu pe sus și s-a produs împăcarea.

Eu n-am fost propriu-zis un sburătorist. Ce înțeleg eu prin sburătorist: sburătoristii propriu-ziși au colaborat la una din cele trei serii ale „Sburătorului“; or, eu, cînd am venit, primele serii se epuizaseră, revista murise — cînd a reinviat eram la Paris. Al doilea motiv pentru care nu mă consider sburătorist — în cadrul cenaclului, n-am citit niciodată nimica. Eram, ca să zic așa, un vizitator extern, care îmi rezervam libertatea de judecată. E adevărat, însă, că în prima fază, care era curînd după debutul meu la „Facla literară“ — care se caracterizase prin oarecare acidulație a criticelor mele — aveam cam același stil de intervenții care îl șocau pe Lovinescu, pentru că dînsul, chiar cînd respingea o lucrare, ca să nu-și înstrăneze vizitatorul, pune diverse menajamente pe care eu nu le aveam. În acel moment, bunăoară, cînd se citeau poezii prea moderniste, doi inși eram care reacționam energic: maiorul Brăescu și cu mine. Ei bine, pe Brăescu îl tolera, pentru că îl considera egalul lui Caragiale, credea că este marea lui descoperire. Fără îndoială, Brăescu a fost un scriitor interesant, dar nu a putut ocupa locul liber al lui Caragiale, cum credea Lovinescu, care îl cam subestima pe Caragiale.

Îmi aduc aminte că atunci cînd am scris studiul meu, „Detractorii lui Caragiale“, cu ocazia apariției pamfletului lui Davidescu, „I. L. Caragiale — ultimul ocupant fanariot sau neaderența lui la spiritualitatea românească“,

am făcut un istoric al problemei acesteia, adică a neînțelegerii lui Caragiale, și l-am citat și pe Lovinescu. Atunci el m-a întrebat: „Don Cioculescu, de ce m-ai pus printre detractorii lui Caragiale?“, zic: „Pentru că nu l-ai recunoscut la adevărata valoare“. E.L.: „I-am recunoscut talentul, măiestria“. Ș.C.: „Trebuie să-i recunoașteți geniul“. Lovinescu nu era de acord cu acest lucru.

Prin urmare, că să revin, tot așa, odată, a citit Ticu Arhip o piesă de teatru. Eu i-am făcut o critică dură. Ea a reacționat tirziu, într-un număr din „Vremea“, scriind favorabil despre mine; în cadrul cenei, a amintit totuși de o voce șuierătoare și cu cap ca de cobră (știi că este șarpele cel mai veninos și cu clopoței, dacă nu mă înșel, și cu șuierătură specială)... Pe mine m-a amuzat, mai ales că ea m-a înfățișat ca un tată delicat — Barbu avea atunci unu sau doi ani, îl țineam în brațe —; mă umaniza, dar îmi păstra imaginea veche a șarpelui cu ochelari.

Aceasta a fost situația mea la cenaclul lui Lovinescu. Pe urmă, el a fost sărbătorit pentru vârsta de 60 de ani, cu un an înainte, la un semnal dat de Camil Baltazar. De fapt, el nu a fost sărbătorit, dar a fost o încercare de provocare a sărbătoririi care n-a reușit. Eu atunci am scris: „Nu, Lovinescu s-a născut...“ și am dat adevărata dată din 1881. Atuncea s-a constituit un grup și a ieșit volumul de la „Vremea“, în care el își publică o splendidă autobiografie, semnând „Anonymus notarius“. Atunci, prietenul meu dr. Biberi, i-a făcut un calambur foarte reușit, spunând: „Anonymus notorius“, doar toată lumea a văzut că este vorba de o autobiografie.

Lovinescu atuncea a ales patru articole ale mele, între care unul foarte dur, pe care îl regret, dar eram destul de colțos. El mi-a dat să fac corectura. Puteam în acel moment să-l retrag. Nu l-am retras. Mi-am zis: „L-a ales Lovinescu, să-i fie de bine!“ Însă, mi-a făcut o dedicație, care este acum în corespondența publicată*, fiindcă dă la urmă o serie de dedicații. El a recunoscut că această carte a plecat în urma semnalului pe care l-am dat eu. La scurtă vreme după ce-am dat acel semnal, a apărut un roman al lui Lovinescu, pe care eu l-am criticat; și atunci el, la sfârșitul cărții, fără să mă numească, se declară uimit că un scriitor care l-a laudat îi înfinge, pe urmă, cuțitul în spate; dar „cuțitul“ nu era înfipt în spate; articolul era publicat, ca și celelalte, sub semnătură, însă Lovinescu nu înțelegea că, atunci când un scriitor mare a denivelat, să se scrie că acea carte e proastă. Adică el credea că trebuie menajat pentru lucrările slăbuțe. Or și prietenul meu Streinu, când a scris despre romanele lui, a scris destul de sever și arătându-i toate greșelile sau nerealizările. Fi- rește, Lovinescu era foarte sensibil la aceste critice. El se dorea și creator, nu numai în critică și memorialistică, se credea și mare romancier.

Mai am o carte cu dedicație de la el, cu puțin înainte de a muri, în care el îmi mulțumește pentru felul devotat în care m-am arătat în timpul bolii lui. Aceasta însă n-o aveam la îndemână când i-am dat dedicațiile lui, autorului acestei ediții recent apărute la „Minerva“. Așa că am fost împăcat cu el când a murit. Ultima mea vizită a fost cu două zile înainte de a muri. A doua zi i s-a făcut rău. Când m-am dus să-l văd, femeia a spus că zace și că doctorul i-a recomandat liniște deplină, iar a doua zi a murit, în dimineața zilei, după o foarte scurtă agonie. Așa că eu am fost printre ultimii lui devotați. Îmi dădeam seama că e condamnat, el nu. Cu cinci zile înainte de-a muri, își anunța proiecte de lucru; zicea că se face bine, dar încet. Mai bine că nu și-a dat seama.

Dar, încă o dată, când mi se spune că am fost sburătorist, se exagerează. Am fost, ca să spun așa, un sburătorist extern, dar nu un sburătorist intern.

— George Călinescu, în „Istoria literaturii române de la origini până în prezent“, prezintă protocolul după care se desfășura fiecare ședință a acestui cenaclu. Am dori și o descriere făcută de dumneavoastră.

— Călinescu a frecventat cenaclul înaintea mea, a citit poezii și a asistat, probabil, într-un moment când era un protocol. Când m-am dus eu, în 1923, nu mai venea Călinescu, era la Roma. Cum spuneam, nu mai apărea nici „Sburătorul“. Protocolul era acesta: când lumea era strînsă,

Eugen Lovinescu,
văzut de Silvan.

(Continuare în pag. 1 294)

*) E. Lovinescu — Scrisori și documente, Editura „Minerva“, 1981.
Ediție îngrijită de N. Scurtu. (Nota redacției).

DIALOG LITERAR

„E. LOVINESCU e cel mai important critic

(Urmare din pag. 1 293)

doamnele se ghemuiau pe o canapea — erau Bebs, Ticu Arhip, Mia Frollo; Hortensia Papadat-Bengescu cred că avea un fotoliu, ea era patroana. Lovinescu o și iubea. Era o „amitié amoureuse” între ei; deși ea era cu cinci ani mai în vîrstă, el avea o admirație necondiționată, o ridica foarte sus, o considera universală, o romancieră de talie mondială — și începea lectura. Evident, se începea cu cucoanele, era un protocol natural. Pe urmă, scriitorii consacrați. Eu pe Rebreanu nu l-am auzit cînd, dar pe maiorul Brăescu l-am auzit. Firește, i se dădea lui cuvîntul întîi și pe urmă, în ordinea descrescîndă. Un protocol, ca să zic așa, de ierarhii naturale, în care uneori nu era chiar ierarhia talentului, dar era ierarhia vîrstei, adică nu era pus să citească Jebeleanu înaintea lui Eftimiu. Eftimiu era cel mai vechi prieten al lui, dar era puțințel ofensat, pentru că în trecut, Lovinescu mizase enorm pe dînsul. Pînă în 1916 credea că este scriitorul mare al generației lui. Cînd, după război, Eftimiu s-a demonetizat, Lovinescu a dat și el îndărăt. Astea sînt revizuirile lui, adică s-a luat după gustul public. În sfîrșit, prin 1927, mai ales după apariția „Cuvintelor potrivite”, Lovinescu, care pînă atunci fusese reticent față de Arghezi, i-a ridicat și el osanale și i-a dat în volumul „Evoluția poeziei lirice” locul central. Eftimiu era cam agasat, ar fi vrut el să fie poetul numărul unu, văzut cel puțin de Lovinescu, și atunci între ei au apărut oarecare fricțiuni pe chestia asta, dar totuși îi vizita. Au rămas prieteni. Lovinescu îl oprea uneori la masă. Cînd se ridica cenaclul, el oprea vreo 2-3 scriitori; în mod discret le spunea la sosire: „Dumneata rămîi după ora...”. La ora 8, 8 și jumătate, cînd se ridica ședința, rămîneau ultimii la masă. Am povestit eu în amintirile mele că într-o zi, cînd m-a oprit pe mine cu Eftimiu, Eftimiu îi spune: — „Coane Evghenie, nu mi-ai plăcut”. — „De ce nu ți-am plăcut, coane Victore?” — „Păi, coane Evghenie, de ce ne oprești la masă pe mine și pe Cioculescu? Cioculescu are nevastă gospodină, are masă bună asigurată, eu la fel. Oprește și dumneata un scriitor famelic, care nu a mîncat dimineața sau care a mîncat mai puțin, un corn, care este lihnit de foame, sau n-a mîncat un prînz ca lumea”. Și Lovinescu l-a ascultat, povestind cum după prima masă, nu știm pe cine invitase, un scriitor tot așa fără căpătîi, în timpul mesei nu ridica nasul din farfurie și accepta să i se dea a doua oară; mîncă „în compensație”, nu prînzise.

— Eugen Lovinescu a fost adeptul criticii impresioniste. „În literatura română dintre cele două războaie mondiale”, Ovid S. Crohmălniceanu arată că dv. ați fost unul dintre adversarii acestei metode. Ce anume lucru v.-a stîrnit protestul, dacă se poate numi protest?

— Iată ce este, are să te mire răspunsul meu. Fără îndoială, Lovinescu, în faza debuturilor lui („Pași pe nisip”) și în anii cînd colabora la „Convorbiri” și „Convorbiri critice”, 1907—1910, era impresionist, cultiva și dia-loguri antice, cu personaje cu nume platoniciene, afecta o blazare și-un scepticism, susținea că gusturile sînt individuale, era împotriva judecării de valoare spunînd că e strict subiectivă. Însă după război a avut o evoluție și în toamna anului 1928, eu am dat un articol chiar despre Lovinescu — „Lovinescu — critic dogmatic”. Adică el trecuse la anumite principii, dealtfel fecunde. Eu recunosc că aceste principii au fost bine-făcătoare. Bumăoară, ideea că romanul trebuie să fie obiectiv, ideea că în evoluția romanului obiectivitatea este un pas înainte. Marele lui merit este că a reușit să facă dintr-o scriitoare subiectivă, cum a fost Hortensia Papadat-Bengescu, la „Viața românească”, o mare romancieră în frescă. Ibrăileanu urmărea același lucru, paralel. Îi spunea lui Ionel Teodoreanu: „Mai puținî caiși, mai puține flori de stil, mai puțină euforie verbală, mai puține metafore”. Nu a reușit.

Pe urmă, citadinizarea literaturii. E adevărat că prima ofensivă în

al nostru între cele două războaie mondiale“

această direcție împotriva semănătorismului și mai eficace decât a lui Lovinescu, fiindcă era mai în vîrstă autorul ei, a fost a lui Ovid Densusianu, la „Vieața nouă“. Însă, în momentul în care „Vieața nouă“ nu mai avea audiență publică, Lovinescu, în „Sburătorul“ și în cenaclul lui, recomandă la rîndul său romanul citadin, romanul urban. În această direcție l-a urmat și Camil Petrescu, așa încît se poate spune că Hortensia Papadat-Bengescu și Camil Petrescu, care au fost principalii romancierii ai citadinismului între cele două războaie, au fost produsele școlii lui Lovinescu. Deci, el a evoluat către critica de direcție: enunța programe, orientări și revenise la ideea foarte justă că nu există critică acolo unde nu e judecată de valoare și că judecățile de valoare sînt sau trebuie să fie obiective, cîtă vreme în tinerețe susținuse că nu sînt posibile judecățile obiective. El urma, la început acea critică impresionistă franceză, triumphiul splendid care s-a opus lui Brunetiére: Anatole France, Jules Lemaitre, Emile Faguet. Chiar vorbăria din prima fază a lui Lovinescu era rezultatul admirației enorme pe care o avea pentru Faguet, care dealtfel, la rîndul lui, i-a dat o notă maximă tezei de doctorat — a fost conducătorul tezei sale de doctorat, la Sorbona, și l-a elogiât foarte mult, iar el în corespondența lui spune „divinul Faguet“. În anii aceia se pregătea Thibaudet care i-a luat locul și a avut o audiență superioară.

Așa încît eu nu m-am ridicat atît de mult împotriva criticii impresioniste a lui Lovinescu, cît împotriva criticii impresioniste în genere și, deși îl admiram pe Perpessicius și scriam favorabil despre el, îmi luam întotdeauna „distanțele“. El spunea că e un lector care își împărtășește impresiile. Eu spuneam: nu, criticul trebuie să fie un judecător sever, judecata de valoare nu trebuie să lipsească. Perpessicius într-un loc chiar ironiza pe cei care au „cîntare“. Nu e vorba de a avea cîntare. Și criticul impresionist și criticul axiologic, ca să zic așa, care manevrează judecăți de valoare, pleacă de la impresii, însă impresiile criticului obiectiv trebuie obiectivate și motivate și să nu aibă un aer liric ca în recenziile impresioniste. După cum s-a observat, și impresionistii manevrează judecăți de valoare, dar le învăluie în lirism, le stilizează poetic. Ce este admirația decât o judecată de valoare? Ce este denigrarea unui scriitor decât o judecată de valoare, chiar dacă nu întrebuițești terminologia obișnuită a criticii judecătorești, cum spunea Gherea? Și impresionistii manevrează judecăți de valoare, însă cu o cochetărie subiectivă. Eu am fost împotriva cochetăriei critice.

Cel mai bun prieten al meu, cum știi și dumneata, a fost regretatul Vladimir Streinu. Prietenia noastră a durat 50 de ani. Dialogul nostru adeseori era în contradicție, dar și adeseori eram de acord. Așa, bunăoară, noi consideram că cei mai mari poeți europeni sînt Rilke, Valéry, Esenin și Arghezi. Aici eram de acord. Unde nu eram de acord? În privința metaforei, pe care Vladimir Streinu o considera definitorie. Or, cînd criticul are o judecată justă, și metafora e justă. Cînd criticul are însă un spirit fals sau e lipsit de gust, metafora poate fi frumoasă, dar nu mai e definitorie, este falsă ca și judecata de la care pleacă. Cînd criticul exagerează valoarea unei opere și-și învăluie admirația în metafore, n-o să-mi spună nimeni că acea metaforă e definitorie. Ca metafora să fie definitorie, trebuie substratul ei, judecata să fie justă. Streinu inversa lucrurile. El spunea că metafora implică intuiția critică; așadar, el căuta metafora. Intuiția critică îi venea de la cultura și de la seriozitatea spiritului — era un spirit serios —, însă metafora o căuta, fiindcă era stilist.

Noi nu ne înțelegeam nici în privința scrisului. Eu îi spuneam că scrie prea frumos, el îmi spunea că scriu prea prost. Dar rămîneau prieteni. Nu eram deloc indispus de faptul că stilurile noastre nu se potriveau — el respingea pe-al meu „de pîano“, eu îl admiram pe-al lui —, însă cu

(Continuare în pag. 1 296)

DIALOG LITERAR

„E. LOVINESCU e cel mai important critic

(Urmare din pag. 1 295)

această rezervă că metafora nu poate ține loc unei judecăți de valoare. Metafora este tot o formă a impresionismului. Însă, în timp ce impresionismul lui Lovinescu reușise înainte de primul război mondial să-l înfățișeze pe nedrept ca pe un critic superficial, Streinu scriind cu pondere și cu judecată, metafora nu-l putea trece în rîndul impresionistilor superficiali, după cum nici Perpessicius, deși prea laudativ (întotdeauna trebuia scăzut așa, cu un portativ, elogiul lui), cultura lui clasică și rafinamentul spiritului său salvau impresionismul lui de la impresia de superficialitate.

Cu Lovinescu s-a petrecut însă un lucru întristător, nu pentru el, ci pentru cei care îl atacau. Pentru că în tinerețe afectase o eleganță sceptică și dezabuzată, impresionism sceptic, și după ce s-a lepădat de această manieră din trecut, el continua să fie considerat critic impresionist, critic superficial și mai ales critic de cenaclu, care își supraevaluează cenaclul. Cred că nu și-l supraevalua. Din cenaclul lui au pornit Streinu și Pompiliu Constantinescu, Ion Barbu, Camil Petrescu, Brăescu, Hortensia Papadat-Bengescu și chiar Rebreanu (înainte de a apărea „Ion“, a făcut secretariatul de redacție al „Sburătorului“ și a fost recunoscut ca un mare romancier încă de la apariția lui „Ion“). Dacă Lovinescu ar fi fost deplin consecvent cu teoria lui despre romanul citadin, el ar fi putut condamna „Ion“, care este un fel de epopee țărănească, ca și „Răscoala“, însă el a putut să se ridice și peste teoriile lui, să recunoască marele talent, acolo unde era.

Deci, eu am combătut impresionismul ca metodă, însă nu pe chestia asta m-am întâlnit pe teren cu Lovinescu. L-am admirat faza a doua critică. E adevărat că l-am indispus făcînd și eu parte din corul celor care spuneau — dar fără să-l atac și să-l ridiculizez — că și revizua judecățile. El spunea: „Nu, revizuiesc valorile“, or, revizuiind valorile, își revizua și părerile lui dinainte de primul război mondial. Implicit, revenind asupra părerii optime din trecut, nu revizua numai pe scriitor, revizua și pe critic, adică se autorevizua. El nu voia să recunoască acest lucru.

În acest sens, m-a socotit mult timp dușman al lui, ceea ce nu eram. Am fost totdeauna admiratorul lui, l-am respectat totdeauna și dacă l-am supărat în timpul vieții, îmi pare rău, cum îmi pare rău, dacă l-am supărat în timpul vieții pe Dragomirescu. Am făcut mea culpa pentru mizeriile pe care i le făceam ca student și ca membru al Institutului literaturii, pentru că în fond Dragomirescu a adus mari servicii literaturii române, iar ca estetician este cel mai important estetician român. Tudor Vianu n-a avut spiritul creator și constructiv pe care l-a avut Dragomirescu. Dragomirescu avea cap filozofic mai personal decît Tudor Vianu. Evident talentul expresiei, scrisul și personalitatea lui Tudor Vianu erau mai seducătoare decît ale lui Dragomirescu, care se preta puțin și ridicolului.

Eu, care eram foarte sensibil la ridicol, încă de cînd eram student, l-am văzut caricatural pe Dragomirescu, cum l-au văzut foarte mulți, de altfel. A fost și eroarea mea individuală, dar și o eroare generală. Las' că îl compara pe Sorbul cu Shakespeare, în sfîrșit avea admirații ridicate pe plan universal, pe plan mondial, dar în această privință își atrag atenția că și acum se abuzează de universalitatea scriitorilor noștri.

— Nu în aplicarea acestei metode impresioniste, ci în general, ați simțit totuși influența lui Lovinescu în activitatea dumneavoastră de critic?

— Nu, pentru că eu în momentul în care am început să scriu în '23, fără să fi avut nici un contact cu Lovinescu și fiind nutrit mai mult cu critica franceză decît cu critica românească, am debutat în „Facla literară“ sub semnul criticii obiective. În același timp, în mod paralel, Lo-

al nostru între cele două războaie mondiale“

lovescu, care era cu 21 de ani mai mare ca mine, lepădându-se de impresionismul din tinerețe, recomanda și el obiectivitatea — aici eram pe linii paralele, eram de acord. Cum am spus mai sus, eu nu menajam însă pe nimeni care făcea lecturi proaste și aceasta îl îndispunea pe Lovinescu (și avea dreptate). Îi era teamă că aceia n-or să mai vină. El nu știa cum să și-i păstreze.

Eu aș fi fost un prost conducător de cenaclu și de aceea niciodată n-am fost ciraclu. Rareori, s-au făcut la mine lecturi, în mod excepțional. Dar el, care le făcea duminical și chiar în cursul săptămânii, primea atunci, câte, i se citea sau cerea să i se lase manuscrise. Avea această devoțiune. Eu n-am putut avea o devoțiune pentru debutanți cu lucrări mediocre. El, care aștepta în fiecare debutant pe poetul mare, pe marele scriitor, avea altă poziție decât mine. Eu căutam scriitorul format, el căuta scriitorul pe care să-l formeze. El avea dreptate în fond, era generos în această privință.

— Epoca marilor clasici, epoca interbelică, au avut critici de direcție. Prima, pe Titu Maiorescu — sigur, școală a făcut și Dobrogeanu Gherea, iar a doua pe Lovinescu. Fenomenul nu s-a repetat și în perioada postbelică. N-a mai fost necesar ?

— Ultimii critici de direcție, după părerea mea, au fost: Dragomirescu — înainte de primul război mondial, Lovinescu — după, Ibrăileanu — și înainte și după. Nici Călinescu, nici Perpessicius, nici Pompiliu Constantinescu, nici Streinu, nici eu, nici ceilalți colegi talentați ai mei — Sebastian, Biberi, Șuluțiu — n-am fost critici de direcție. Călinescu — care era cel mai talentat dintre noi, aparte Lovinescu (dintre cei din generația mea, inclusiv Perpessicius) — a încercat la „Jurnalul literar“, dar nici un scriitor n-a ieșit. Acolo au debutat și s-au format George Ivașcu, Adrian Marino, Al. Piru, critici da, scriitori nu.

Critica de direcție formează scriitori de imaginație : poeți, romancieri, dramaturgi. Noi n-am fost critici de direcție. Dacă dumneata, însă, prin critici de direcție înțelegi critici cu oarecare rezonanță în public, cu oarecare credit, cu oarecare autoritate, evident că generația mea a dat o serie de asemenea critici. Și cred că și acum se deslușesc cițiva din generația lui Manolescu, dar propriu-zis criticul de direcție trebuie să facă școală, ori să fie profesor universitar cu cenaclu, cum erau Ibrăileanu și Dragomirescu. Lovinescu, fără să fi fost profesor universitar, a avut un

(Continuare în pag. 1314)

O imagine inedită a lui Eugen Lovinescu.
De la stînga la dreapta : Vasile Lovinescu, Eugen Lovinescu și Ion Feitz. (Fotografie comunicată de N. Scurtu. Originale se află în arhiva poetului Ion Valerian. București).

CRONICA LICEULUI

SUCCES LA ÎNVAȚĂTURĂ ÎN NOUL AN ȘCOLAR!

15 septembrie 1981. Liceul a îmbrăcat haină de sărbătoare. Haină de sărbătoare am îmbrăcat și noi, învățăceii. Emoții. Nerăbdarea de a ne întâlni sau reîntâlni cu noii colegi sau cu „veteranii” ne mistuie.

Toată suflarea școlărească adunată în curte este invitată în sala de festivități.

„Bătrînul” și prestigiosul Liceu „Unirea” este onorat astăzi de prezența tovarășului **Gheorghe STOICA**, membru al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Vrancea al P.C.R., a tovarășelor **Rada MOCANU**, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, **Alexandrina MOCANU**, primarul municipiului Focșani, și a tovarășilor **C. CIUREA**, inspector general în M.E.I., **Ilie GEANTĂ**, inspector general adjunct al Inspectoratului școlar județean Vrancea, **Mihai DEDIU**, activist al Comitetului județean Vrancea al P.C.R.

Adunarea este deschisă de tovarășa prof. **Cecilia MAIOROV**, directoarea liceului. În numele nostru, vorbește eleva **Aluna PRESCORNIȚOIU**, secretara comitetului organizației U.T.C., iar din partea vechilor promoții — dr. **Mihail GEORGIADI**.

Din cuvîntul de salut adresat nouă tuturor de tovarășa **Alexandrina Mocanu**, desprindem amplul tablou al realizărilor dobîndite de poporul român, în anii socialismului, în toate domeniile de activitate, în general, și, în special, pe tărîmul învățămîntului și culturii, și reținem obligația noastră, a școlarilor, de a ne pregăti temeinic pentru muncă și viață.

Un alt moment important îl constituie vizitarea sălii simulatoarelor, a laboratoarelor de motoare, de chimie și fizică, a atelierului de electrotehnică și a expoziției documentare a „Revistei noastre”.

Athena GAVRILĂ,
Tatiana ILIE,
clasa a XII-a A

Venind la București în toamna anului 1939, după ce-mi făcusem arma-ta și două concentrări, (era în a-junul celui de al doilea război mon-dial), l-am întâlnit la facultate, la A-cademia Comercială, pe colegul meu, Mihai Dragomirescu, cunoscut în li-teratură sub numele de Mișu Drago-mir. Cu el am început să frecventez un cenaclu, „Adonis“, condus de po-etul Virgil Treboniu și din care, prin-tre mulți alții s-au impus în poezie: Mișu Dragomir, Mihail Crama (pe atunci Eugen Enăchescu), Cristian Sirbu, Constantin Barcaroiu, Ion Au-rel Manolescu și alți câțiva cu foșne-te mai firave în marele concert al poeziei de atunci.

La început, m-am împrietenit mai mult cu Cristian Sirbu. Era cizmar, locuia într-un fel de bojdeucă pe o stradă din celebrul „Cîmp al Veseliei“ din Ferentari, publicase vreo patru vo-lume de versuri, colaborase ani de zile la „Adevărul literar“, îl aprecia-se Panaft Istrati (ca și pe actorul Constantin Barcaroiu) și scria poezii cu caracter socialist, pline de farmec și de pitoresc. Când scriam câte ceva, la el mă duceam întii și-i citeam.

Intr-o seară, într-o sîmbătă seara, căci obișnuiam să ne vedem sîmbe-tele la „Café de la Paix“, Sirbu mi-a spus:

— Mîine n-am să vin la „Adonis“. Vreau să mă mai duc și pe la cena-clul lui Lovinescu. N-am mai fost de mult.

L-am privit cu o legitimă admira-tie:

— Te duci de mult la cenaclu-lui Lovinescu, domnu' Sirbu?

— De vreo zece ani. Dar mă duc rar. Acolo e boierie mare. Parcă aici la „Adonis“ mă simt mai bine.

— Cum, domnu' Sirbu, să poți să te duci la Lovinescu și dumneata să-ți pierzi vremea la „Adonis“, prin-tre noi ăștia mărunți? Eu dacă aș fi în locul dumitale...

Sirbu m-a privit îndelung: poate a citit în ochii mei atîta dorință că, după o clipă de gîndire, mi-a spus:

— Dacă vrei, vino și dumneata cu mine mîine.

A doua zi, la ora cinci, ne-am în-tîlnit în fata Cîșmigiuului. La cenaclu lume multă. Peretii plini de cărți de la parchet și pînă la plafon. Legate în piele, în pînză, în mătase, în pai chinezesc... Urișe rafturi! mii de

(Continuare în pag. 1300)

EUGEN LOVINESCU — 100

Amintiri de la cenaclu-l „Sburătorul“

de

Ion Larian POSTOLACHE,
fost elev al Liceului „Unirea“

Ion Larian Postolache văzut de Silvan.

Amintiri de la cenaclul „Sburătorul“

(Urmare din pag. 1299)

cotoare aurite, mii de legături rare, artistice. Chiar la intrare, în stînga, un birou mare, acoperit cu o scoarță românească, în față un fotoliu de piele, iar la birou un domn cu părul alb, pieptănat cu grijă. Avea în el ceva de episcop catolic, de pastor protestant, trezea amintiri de biblioteci cu bolți și coridoare de pe undeva de pe la Vatican, sau te făcea să te gîndești la un paroh dintr-un canton elvețian. Adia dinspre el o briză de blîndețe, de înțelepciune calmă și de o necuprinsă bunăvoință. S-a sculat în picioare politicoș și ne-a întins o mîna albă, moale.

— Ei, Cristian Sirbu și-a mai adus aminte de noi. Ce faci, Sîrbule, ne-ai adus ceva de citit?

— Da, maestre, am mai scris și eu cîte ceva.

Apoi, dînd cu ochii de mine: — Domnul?

— Postolache, îi răspund eu.

— Poet?

— Caricaturist, răspund grăbit, ca să nu apuce să spună ceva Sirbu.

Duminică de duminică, eram nelipsit din cenaclul lui Lovinescu. Mă împrietenisem cu cîțiva dintre cei mai tineri, dar despre citirea vreunei poezii nici o vorbă. Eram o simplă mobilă a salonului pînă ce, trimițînd cîteva încercări lirice la „Universul literar“ am avut bucuria ca într-o joi să-mi văd numele în paginile revistei. Duminică, la cenaclu, profesorul supărat m-a certat că i-am ascuns că scriu versuri și chiar în seara aceea m-a pus să citesc. Mă copleșise atîta emoție încît aș fi preferat să fi fost în clipa aceea în altă parte. Profesorul a găsit cîteva cuvinte de încurajare, Felix Aderca la fel. După mine au mai citit Ștefania Zottoviceanu

— Russu și Dan Petrașincu. Cînd s-a terminat ședința, pe la orele nouă și jumătate, m-am îndreptat către amfiteatrion să-mi iau rîmas bun, iar el mi-a spus șoptit: — „Dumneata mai rămii“. Apoi cînd au plecat și ceilalți, rămînînd doar Tudor Vianu, Dinu Nicodim, Ana Luca și mașorul Brăescu, Lovinescu ne-a imbiat: — „Poftiți la masă, domnilor“. Nu-mi venea să cred. Eu, un student oarecare, oprit la masă de Lovinescu, să ciocnesc paharul cu marele critic și cu Tudor Vianu! Ce gust plăcut are gloria!

În martie 1943, s-a anunțat în presă că, departe de țară, am căzut în război. Amintirii mele, i s-a consacrat o ședință și s-a oficial un parastas. Mai trăiesc cîțiva care au luat parte la acea comemorare. De pe front, i-am scris deseori bunului maestru, i-am trimis și versuri de acolo, de departe. Am primit de la el cîteva răspunsuri. În peregrinările mele, le-am rătăcit. La începutul lui iulie 1943, tocmai cînd mă pregăteam să vin în țară într-un concediu, m-am îmbolnăvit grav. Am zăcut în cîteva lazarete de campanie și într-o dimineață, într-un cort sanitar de pe un aeroport așteptam să fiu îmbarcat într-un avion și evacuat. Un soldat mi-a adus un vraf de ziare, și în primul pe care l-am deschis, pe o pagină întregă am văzut portretul lui Lovinescu, îndoliat și articole care îi vesteau moartea.

În primăvara lui 1946, am primit invitația de a participa la constituirea „Asociației prietenilor operii lui E. Lovinescu“.

M-am dus în duminica aceea de martie, o zi plină de mirezme proaspete de muguri abia involți, și în apartamentul maestrului totul era neschimbat. Cărțile, mobila, covoarele, biroul, — toate păreau neatînse ca în seara cînd am plecat, cu trei ani mai înainte. Cenaclul îl cîrmuiau distinși cărturari: Șerban Cioculescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, Felix Aderca. Am regăsit și o parte din foștii sburătoristi. Dar **Sburătorul** nu mai era. Plutea parcă în toată casa o umbră rece, mohorîtă, care ne întrista și ne destrăma.

Și abia atunci am înțeles ce înseamnă fascinația și magnetul unei personalități.

„Scrisori și documente“

Editura „Minerva“ a întâmpinat sărbătorirea nașterii mentorului „Sburătorului“ cu un volum original*), îngrijit cu competență de vechiul și statornicul nostru colaborator, prof. Nicolae Scurtu.

Cu doi ani în urmă, tot prin strădania sa și la aceeași editură a apărut și corespondența**) lui G. Călinescu, iar acum e gata de ieșit în lume o culegere asemănătoare, semnată de Ion Barbu. Legăturile epistolare ale lui I. Valerian fac obiectul altor cercetări întreprinse de tânărul critic și istoric literar.

Noua carte se distinge printr-un bogat și — în bună măsură — inedit conținut și prin excelente condiții grafice.

Lectura majorității scrisorilor adunate aici ne dezvăluie noi și interesante fațete ale unei mari personalități, care a murit cu condeiul în mână.

Oriunde se află: în țară sau peste hotare, Lovinescu scrie. De odihnă n-are timp. Parcele nu i-au hărăzit altceva. Este, fără îndoială, o adevărată uzină: urmărește fluxul editorial, pe care-l sintetizează în *Critice* (10 volume), *Istoria literaturii române contemporane* (5 volume); scrie memorii și monografii; colaborează la diverse publicații; conduce o revistă și un cenaclu al cărui rol în cultura română este deosebit de important; caută cu înfrigurare talente; redactează manuale școlare și predă.

Dintre scrisorile de început, ne rețin atenția cele trimise lui G. Ibrăileanu, față de care se angajează să colaboreze la *Viața românească* „în chip cât mai efektiv și cu articole nu i-au hărăzit altceva. Este, fără îndoială, o adevărată uzină: urmărește fluxul editorial, pe care-l sintetizează în *Critice* (10 volume), *Istoria literaturii române contemporane* (5 volume); scrie memorii și monografii; colaborează la diverse publicații; conduce o revistă și un cenaclu al cărui rol în cultura română este deosebit de important; caută cu înfrigurare talente; redactează manuale școlare și predă.“

În 1906, la scurt timp după împlinirea vârstei de 25 de ani, se simte atât de pregătit încât îi promite lui Simion Mehedinți, directorul „Convorbirilor literare“, „o serie de articole relativ la mișcarea literară occidentală — a celor 4 sau 5 literaturi, pe care le urmăresc cu interes și prin mine însumi“ (p. 216).

Demnitătea, trăsătură care l-a caracterizat toată viața, este subliniată și în scrisoarea către Titu Maiorescu: „În câteva pagini ale mele se vorbește și de dv., cu respectul ce v-am purtat întotdeauna, dar și cu independența ce mă însoțește oriunde“ (p. 216).

Prietenia literară care l-a legat de Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Liviu Rebreanu, Elena Farago ș.a. este atestată și de corespondența purtată cu aceștia.

Într-o scrisoare adresată autoarei „Concertului din muzică de Bach“, din 15 august 1938, notează între altele: „Sînt sigur că **Rădăcinile** vor fi un mare succes de critică și că anul acesta va acoperi multe din nedreptăți în ce te privește. Eu am iscat, însă, în jurul meu prea multe adversități. Asta nu înseamnă că nu mă voi apuca chiar din septembrie de o mare lucrare critică. Nu mă pot face geambaș“ (p. 246).

Revista „Sburătorul“ a avut o viață scurtă (1919—1922 și 1926—1927) în comparație cu cea a cenaclului cu același nume. Motivul? Greutățile financiare. „**Sburătorul** la început a avut — precizează Lovinescu într-o scrisoare trimisă lui Marcel Romanescu — un mic fond de rulare, care a agravat prăpastia bugetului lui. Actualmente nu se susține decît prin jertfa, forțat limitată, a editorului și fidelitatea nelimitată a celor vreo douăzeci de scriitori. Fonduri nu avem“ (p. 273.)

În partea finală, sînt grupate numeroase documente, fotografii și autografe, care sporesc indiscutabil valoarea culegerii.

P. D.

*) E. Lovinescu — *Scrisori și documente*, Editura „Minerva“, București, 1981.

**) G. Călinescu — *Scrisori și documente*, Editura „Minerva“, București, 1979. Ediție îngrijită, notă și indici de N. Scurtu. Prefață de Al. Piru.

Inmatriculat în acte sub numele de George Vasiliu, George Bacovia este poetul prin care, în România, simbolismul începe să se autohtonizeze, luându-și materialul de inspirație din spațiul dunăreano-carpatic, în speță din climatul vechiului Țîrg moldav. Însuși numele său literar reproduce denumirea latină a orașului Bacău, în care poetul s-a născut la 4 septembrie 1881.

Format sub influența simbolistilor rebeli, a „poetilor blestemați” (Verlaine, Rimbaud, Rollinat, Jules Laforgue) și a precursorilor acestora (Poe, Baudelaire), a lui Georges Rodenbach, Bacovia nu e un simplu discipol — și cu atât mai puțin — un epigon al lor. „Noi trebuie să ne străduim pentru originalitatea noastră (...). Să devenim o ființă organică, nu paraziți și maimuțe”, declara Bacovia, în 1930, într-un interviu, după ce înșiruse numele poetilor străini citați în tinerețe. Îndatorat artistic, firește, autorilor frecvențați în perioada de formație, Bacovia e un produs tipic al climatului social românesc de la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru, un interpret al stării de spirit caracteristice așa numiților în epocă „proletari culti”. Acea stare de spirit, numită „deceptionism” de către C. Dobrogeanu-Gherea, iar de G. Ibrăileanu: „curentul eminescian”, i-a stăpînit pe mulți poeți de după Eminescu, dar singurul care a reușit să o comunice la modul direct într-o expresie cu adevărat artistică, originală, e G. Bacovia. Creator al unei atmosfere lirice inedite, Bacovia este poetul toamnei reci și umede, al iernii aspre, cu amurguri sumbre, de metal, al verii toride, de a cărei căldură „încet, cadavrele se descompun”, al monotoniei provinciale. Spațiul sensibil e alcătuit din parcuri solitare, cu copaci desfrunziți, scheletici, grădina devastată, mîncată de „cancer și ftizie”, Țîrgul prăpădit, acultural, fără monumente, cu străzi înguste, noroioase, cu maghernițe și dughene, cu spitale sinistre, ospicii, abatoare, cafenele reci, goale, cotropit de ploi, de ninsori, bătut de vînturi nimicitoare, cutreierat de figuri palide, spectrale, întunecat de stoluri de corbi. Prin astfel de reprezentări, poetul dă relief deznădejdii tenace, sentimentului de a trăi într-o lume absurdă, de a fi închis într-un cerc blestemat. Cu autorul *Plumbului* și al *Scînteilor galbene* intrăm într-o lume unde totul acționează spre coborîrea ființei umane la un stadiu subomenesc: într-o lume a urîtului, a frivolității, a degingoladei vesele; într-o „țară tristă, plină de umor”, zice poetul, în care „geniile mor în cerc barbar și fără sentiment”. Nutrită de sentimentul unei experiențe închise, sufocante, prinsă în cercul de fier al unei fatalități demente, proiectată într-un „gol istoric”, poezia lui Bacovia este expresia unei conștiințe tragice a damnării, contrapunctată intermitent de un dor, o speranță de izbăvire.

Tehnica obiectivării stărilor sufletești este relativ simplă. Unul dintre procedeele cele mai frecvente consistă în notarea de obsesii cromatice. „În poezie — se confesa Bacovia, în 1927 — m-a obsedat întotdeauna un subiect de culoare (...). Fiecărui sentiment îi corespunde o culoare.

George BACOVIA

de prof. univ. dr.
Dumitru MICU

Acum în urmă m-a obsedat galbenul, culoarea deznădejdiei..." Restrinsă, gama cromatică a poezii servește, asemenea tuturor celorlalte mijloace expresive, pe care le utilizează, sugerării uritului, plictiselii, monotoniei înnebunitoare. Prin negru, bunăoară, se comunică senzația de epuizare, de carbonizare, de trecere în anorganic. Prin culoare opusă — impresia de ireal, de gol, de inexistență. În amurgul infernal metalic, „cîmpia albă” e un „imens rotund” devitalizat, din care emană „chemări de dispariție”. Asociate, albul și negrul devin modul cromatic al doliului absolut: „Copacii albi, copacii negri / Stau goi în parcul solitar: / Decor de doliu funerar...”. Violetul sugerează halucinații, stări de alienare, galbenul boala, decrepitudinea, moartea; plumburiul — regnul mineral, anorganicul. La roșu, poetul apelează spre a individualiza nu explozii vitale, ci tot priveliști ale morții: „Ninge grozav pe cîmp la abator / Și sînge cald se scurge pe canal...”. La fel de caracteristic artei bacoviene ca și insistența notației cromatizante este epanalepsa, procedeul repetițiilor obsesive, fie a unor sintagme, fie a unor cuvinte izolate. Pe această cale, rotind mereu aceleași reprezentări, poetul ne aruncă într-un fel de vîrtej, într-un delir, sub stăpînirea căruia universul în care am fost introduși ni se relevă ca tărîm al demoniei. Totul: linii, forme, culori, mișcare și nemișcare, tăcere și zgomot ne cufundă parcă în Hades. La producerea aceleiași impresii contribuie și prozodia: ritmuri frînte, cadențe strangeluate, sugerind căderi de frunze ofîlîite sau cernerea monocordă a ploii. Începînd să citim, vedem de obicei un punct sau auzim un zgomot: „Carbonizate flori, noian de negru...”; „De-atîtea nopți aud plouînd...”. Altfel spus, ni se transmite o anume senzație: vizuală sau auditivă. Curînd punctul începe să crească. Zgomotul să se amplifice. Notația impresionistă se preschimbă în viziune expresionistă. Prin repetiție, prin dilatarea pînă la teratologie a cîte unui detaliu, priveliștea umple întreaga zare, monopolizează spațiul privirii. Imobilizați sub o cupolă de neguri, nu mai vedem decît peisaje de toamnă bolnavă sau de iarnă cumplită, traversate de năluci de dincolo de lume, nu auzim decît foșnet de frunze moarte, oftat de crengi și torsul monotom, jeluitor ca un scîncet, al ploilor fără sfîrșit. De cele mai multe ori, avem un spectacol de infern acvatic: „Și toamna și iarna / Coboară-amîndouă / Și plouă, și ninge / Și ninge și plouă”.

Cea mai vibrantă expresie a groazei de umed o avem în poezia *Lacustră*, adevărată sinteză a liricii bacoviene. Ca de obicei, poetul operează cu notații. Consemnează la început permanența ploii: „De-atîtea nopți aud plouînd”. Nu rămîne însă la constatare, ci, punînd faptul notat în legătură cu întreaga existență, descifrează în el o stare ontologică a materiei. Plouă, adică materia plînge... Plînsul este expresia durerii, iar durerea însoțește surparea, bruscă sau încetă,

(Continuare în pag. 1304)

SĂ FI FOST EU ACOLO...

Fără de margini, toamna... În sfeșnice de iarbă ard lacrimi de miere. E o toamnă care mă lasă în drum. În drumul păsărilor care pleacă. Ca o minune nouă, lumina violacee a unui astru îndepărtat spre care privirea noastră se îndreaptă ca în clipa primelor revelații, arde. Se simte timbrul bacovian al unei stări limită și o coardă din om se hipersensibilizează. Ca un duh ostenit de peregrinare și îndelungă tortură... „Omul începu-se să vorbească singur... / Și totul se mișcă în umbre trecătoare — / Un cer de plumb de-a pururea domnea, / Iar creierul ardea ca flacăra de soare”. Poetul monocord al condiției umane perisabile, al ploii fără sfîrșit și al zăpezii ostile, trăia suferința cu forța ei primară, fără s-o caute și ascultîndu-i chemarea obsedantă a pașului spre neant.

Nereal îl face ascuțirea percepției: „De-atîtea nopți aud plouînd, / Aud materia plîngînd...” care prinde un univers haotic, ca pe o lume de ființe dezarticulate, marionete care se mișcă după rondoul obsesiv al unei caterinci.

Polifonia unei naturi hărăzite frigului, umezelii și îndoilei veșnice, țîșnește intensificînd senzațiile: „O, simțurile-mi toate se enervau fantastic”, pînă cînd limita suportabilă e atinsă și atunci prăbușirea spiritului bacovian pare singura scăpare: „Chemări de despărțire mă sorb”. Glasul copacilor, al vîntului, al ploii cernite într-o viață impersonală și ea neterminată, toată proiecția eului poetic fac o stare proprie, propice lirismului nud în care se cuprind deopotrivă restul lumii și conștiința înstrăinării: „Tot oamenii au spus că sînt prea mulți oameni și de aceea mă gîndesc la cîmpiile îndepărtate și la izolare...”.

Să fi fost eu acolo, cîmpiile depărtate sub un soare blind și regenerator, i le-aș fi așezat, ca să simtă fluiditatea luminii și suferința lui să devină solară. Trăind intens clipa, să nu-l mai pătrundă ca un tăiș, ră-tăcitele Hesperide să-și mai piardă din exuberanță și să-și regăsească decența. Și să nu mai istovească spunînd ca pentru el: „Vino totdeauna toamna”.

Delia DAESCU,

clasa a XI-a D,

Liceul „Al. I. Cuza”, Focșani

ISTORIE LITERARĂ

ÎNCĂ O ȘTIRE DESPRE BACOVIA

Relațiile de prietenie și colaborare literară dintre George Bacovia și Ion Valerian au fost sincere și de lungă durată. Directorul hebdomadărului *Viața literară* (1926 — 1941), l-am numit pe poetul, romancierul și memorialistul **Ion Valerian**, a acordat un spațiu apreciabil creațiilor lui G. Bacovia, participând intens la recepțarea și difuzarea operei acestuia. Interviuurile luate lui Bacovia de către Ion Valerian se constituie în autenti-

ce mărturii de istorie literară privind geneza unora din poeziile sale. Unii memorialiști au încercat să estompeze rolul important pe care l-a avut Ion Valerian în destinul uman și poetic al lui George Bacovia, fără, totuși, să convingă. Mai jos, transcriem o scrisoare a poetei Agatha Grigorescu-Bacovia adresată lui Ion Valerian, din care se observă interesul pe care îl purta autorul *Stampelor* celor doi poeți.

Domnule Valerian,

București, 26 mai 1929

Bacovia fiind de câteva zile indispus, nu v-a putut trimite nimic pentru numărul acesta al *Vieții literare*. Azi de dimineață nu avea nimic transcris. Vă trimit acum poezia *Belșug* și una de-ale mele, ca să răspund invitației d[umnea]v[oastră] ce mi-ați făcut-o anul trecut.

Vă rog să semnați de primire — și sper că le veți publica împreună.

Mulțumiri și salutări,
Agatha Grigorescu — Bacovia*)

Poezia *Belșug*, despre care se amintește în scrisoare, mai fusese publicată, cu titlul *Toamnă*, în trei reviste din provincie. Pentru prima dată apare cu titlul *Belșug* în *Viața literară* (5, nr. 129, 6—22 iunie 1930, p.l., col. 3 jos). Trebuie să menționez că în *Viața literară* nu apare în întregime, ci numai strofele 2 și 4.

Poezia Agathe Grigorescu-Bacovia,

compusă din zece versuri și publicată alături de cea a lui Bacovia, se intitulează *Groază*. Cu toate că are numeroase colaborări în paginile revistei *Viața literară*, precizăm că în arhiva și biblioteca poetului Ion Valerian nu se află nici un manuscris G. Bacovia.

Nicolae SCURTU

*) Originalul scrisorii se află în arhiva doamnei Aurelia Valerian, București. Îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitatea de a ne fi pus la dispoziție această misivă.

(Urmare din pag. 1303)

George
BACOVIA

a edificiului trupesc. Plângînd, materia se descompune, ținzînd să se întoarcă în haosul primordial. Ploaia e semnul, deci, în viziunea bacoviană, al desfacerii elementelor, al dezagregării lumii. Groaza în fața unui asemenea spectacol este mărită de obsesia singurătății. Singur, omul nu e nimeni și nu poate nimic. Adversitățile îl doboră. Înconjurat de un „gol istoric”, poetul se simte aruncat cu milenii în urmă, coborît pe o treaptă nu cu mult mai ridicată decît aceea pe care se găsea omul înainte de a se fi detașat de animalitate. Conjugate, obsesia singurătății și sentimentul — generat de această obsesie — de a exista fără puțință vreunei intervenții la destrămarea cosmică sînt înălțate la expresie artistică în versuri de o simplitate și transparență desăvîrșite, clasice:

„De atîtea nopți aud plouînd,
Aud materia plîngînd...
Sînt singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre.
Și parcă dorm pe scînduri ude,
În spate mă izbește-un val —

Un modest omagiu

Poet de o mare profunzime a spiritului și deopotrivă de sensibil în receptarea marilor miracole ale universului, Bacovia este în poezia românească o prezență singulară. Aserțiunea devenită de mult loc comun în critica literară, se impune a fi reactualizată.

Expresie a unui suflet torturat de neliniști, poezia sa surprinde marile adevăruri existențiale într-un limbaj propriu de o adâncă discreție și originalitate. Perpersicius sesiza cu îndreptățire cândva acest lucru: „Acesta e și farmecul inedit al poeziei lui: discreția. Simplitatea cu care Bacovia sugerează un peisagiu, o dezolare sufletească, o nevroză, o senzație geologică, misterioasă prin însăși depărtarea ei, ne dă măsura acestui mare artist la care fuziunea dintre vibrația sufletească și expresie e definitivă”.

Prin bunăvoința doamnei Agatha Grigorescu — Bacovia, întregim filele unui album iconografic G. Bacovia cu câteva imagini imortalizând în memoria peliculei, momente ale unei existențe de excepție.

...București, 28 iunie 1928. Căsătoria oficială a soților Bacovia. Instanțaneul fotografic reprodus despre ca-

(Continuare în pag. 1 306)

Tresar prin somn și mi se pare
Că n-am tras podul de la mal.
Un gol istoric se întinde,
Pe-aceleași vremuri mă găsesc...
Și simt cum de atîta ploaie
Piloții grei se prăbușesc.
De-atîtea nopți aud plouînd,
Tot tresărînd, tot așteptînd...
Sînt singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre...”

Fixînd varianta „decadentă” a simbolismului într-o expresie originală, și dîndu-i o nuanță specific românească și un sens protestatar, George Bacovia a înscris în istoria poeziei din țara sa o experiență artistică dintre cele mai interesante și mai stimulative, cu urmări considerabile pentru întreaga evoluție a limbajului liric.

Înfăptuînd, la începutul secolului al XX-lea, o acțiune de adîncire și esențializare a lirismului de pe urma căreia aveau să beneficieze toți poeții de mai târziu, Bacovia este, împreună cu Ion Minulescu și cu Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu (ajunși la suprema realizare de sîne după al doilea război mondial) unul dintre ctitorii poeziei românești de structură modernă.

GEORGE BACOVIA
scintei | желтые
galbene | искры

bakovija
olovo

Un modest omagiu

GEORGE BACOVIA — 100

(Urmare din pag. 1305)

re vorbesc memoriile poetei exprimă momentul unic al consfințirii unei căsnicii întemeiate pe noblețea unor înalte idealuri, cu răsfringeri pozitive în creația celor doi poeți și în scrisul românesc al deceniilor 3, 4 și 5.

...Unul din cei mai sensibili interpreți ai universului poetic bacovian este graficianul Vasile Dobrian (născut la 2 septembrie 1912, Tilișca, județul Sibiu). Despre creația plasticianului ardelean, criticul de artă Marin Mihalache scria în 1974: „Gravurile sale pot fi socotite picturi realiste cu mijloacele graficii prin care sugerează însuși relieful pensulației. Artist modern, la curent cu ceea ce este nou pe alte meridiane în domeniul acestei arte de sinteză care este gravura, el concepe acum imagini laconice, rezumative predominant cerebrale, tinzând spre esențializare, cu o severă ordine a construcției și o riguroasă grafie sub semnul contemporaneității” („Arta plastică”, anul XXI, nr. 10/1974, p. 22). Din cele 10 gravuri realizate pe versurile poetului reproducem pe cea inedită intitulată sugestiv „Toamnă”, remarcabilă prin fiorul de emoție autentică pe care îl degajă, după originalul conservat în colecțiile Cabinetului de stampe al Bibliotecii Academiei R.S.R.

...În 1928 se realiza prima traducere într-o limbă străină din lirica bacoviană. Este vorba de poezia „Nocturnă”, apărută în versiune rusă în volumul „Antologia românskoj poezii”, întocmit de N.L. Lascov. Din informațiile deținute pînă în prezent, peste hotare opera lui G. Bacovia a fost tradusă în peste 30 de limbi. Reproducem câteva din copertile edițiilor în alte limbi din opera lui G. Bacovia. Dintre traducătorii de prestigiu ai poeziei bacoviene amintim pe Adam Puslojic, Iurii Kojevnikov, Aurel Boeșteanu, Kiss Jene etc.

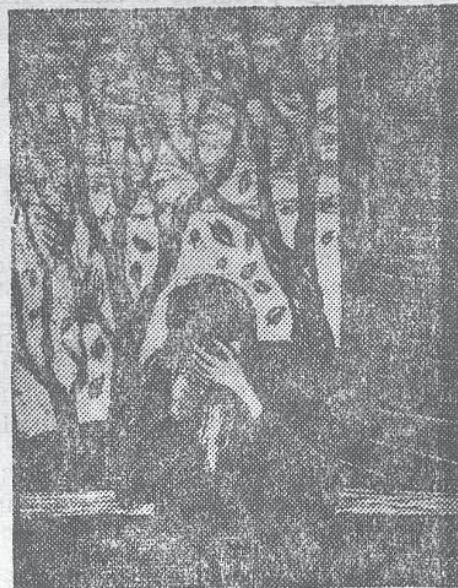
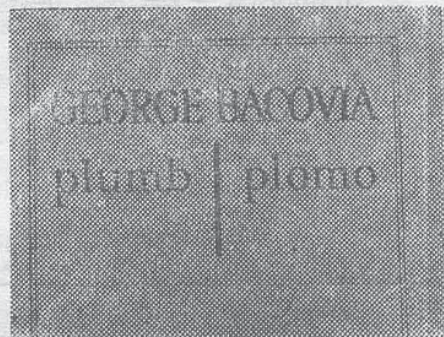
Materialele reproduse alături se vor un modest omagiu adus memoriei marelui poet, căruia Vladimir Streinu îi recunoștea încă în urmă cu câteva decenii universalitatea: „După cunoștința noastră, în nici o literatură n-am mai dat peste un poet atît de original în substanța sa poetică și, deși nereușind adesea să articuleze nici versul deplin, (el este) atît de puternic sugestiv”.

P. MARIUS

1 septembrie, 1981

„Toamnă”, gravură de Vasile Dobrian.

„Amurg”, gravură de Vasile Dobrian.

COMEMORĂRI

20 DE ANI DE LA MOARTEA

LUI MIHAIL SADOVEANU

5 aprilie 1981. Străbatem Iașul într-o zi de primăvară, care-l face să pară mai proaspăt, mai tânăr ca niciodată. Pretutindeni și mereu, ne însoțește ecoul pașilor marilor umbre care au dat un plus de strălucire dulcelui țirg moldav.

Îmbățați de miresele mugurilor descătușați, intrăm pe strada Copou, străjuită de tei falnici. Printre crengile de-abia înverzite, zărim silueta unei vile albe. Pe măsură ce ne apropiem, întreaga ființă ne este străbătută de un fior înăltător, sufletul ni-l simțim invadat de admirație, în fața casei în care „Ceahlăul prozei românești“ a făurit operele sale fundamentale.

Povestea anilor petrecuți în această cetate literară ne este depănată de unul dintre cei mai de seamă cercetători ai creației sadoveniene, profesorul univ. dr. doc. Constantin Ciopraga, venit aici la rugămintea noastră. Între altele, aflăm că vila a aparținut în secolul trecut lui M. Kogălniceanu, iar mai târziu l-a adăpostit și pe George Enescu. După primul război mondial, devine proprietatea lui Mihail Sadoveanu.

În vitrinele instalate în hol, sint expuse manuscrise și exemplare din vasta-i operă. Fiind

Angela CONDRAT,
Lăcrămioara PAVELESCU,
clasa a XI-a,
Liceul sanitar din Focșani

(Continuare în pag. 1 309)

Clipe de vrajă la COPOU

Profesorul C. Ciopraga prezentând exponatele din muzeu.

COMEMORĂRI

Sînt peste patru decenii, de cînd, într-o toamnă blîndă (septembrie 1935), cînd codrul începuse să-și păteze îmbrăcămîntea cea verde, în felurite culori și nuanțe, mi-au bătut la poartă oaspeți veniți de departe. Era marele scriitor Mihail Sadoveanu, însoțit de distinsul folclorist, profesor Ion Diaconu, și de scriitorul focșănean Ion M. Dimitrescu, întovărășiți de bunul meu dascăl Ion Răileanu, prieten vechi al celui dintii, prietenie legată din vremea serviciului lor militar.

Cum l-am cunoscut
pe

MIHAIL SADOVEANU

de Simion HÂRNEA

Am aflat atunci că ilustrul bărbat nu venise numai așa de „florile mărilor” pe meleagurile vrîncene, de dragul plimbărilor, ci cu un gînd mai înalt, acela de a culege la fața locului material în vederea alcătuirii unui roman istoric, în legătură cu procesul cel mare al vrîncenilor de dezrobire boierească de la începutul veacului al XIX-lea. Voia, așadar, să dezvăluie o parte din trecutul strămoșesc al acestor oameni, care, prin dirzenie și luptă neînfrîcată cu însuși vistiernicul Țării Moldovei, Iordache Ruset-Roznovanu, au reușit să rupă jugul robiei împilatoare și să libereze moșia Vrancei de nedreapta cotropire boierească în puterea unui act de danie viclean, dobîndit de la un domn fanariot, Constantin Al. Ipsilante.

Cu inima inflăcărată de o nestăpînită bucurie, l-am întrebat atunci pe marele Sadoveanu: „Cînd oare va fi gata marea operă care va rămîne

Ilustrație de V. Pănescu

nepieritoare pentru Țara Vrancei? „Oaspetele, cu ochii săi blînzi și cu un zîmbet înflorit pe buze, îmi răspunse că o asemenea lucrare cere multă muncă pregătitoare. Trebuie să măi bată nenumărate drumuri pe corhăni-le Vrancei, pentru a cunoaște viața tradițională, graul, deprinderile și obiceiurile oamenilor, ca și frămîntările din vremea procesului, pentru a așterne apoi pe hîrtie marea epopoe a luptelor răzășimei. Că nu se face nimic bun și trainic, fără o identificare amplă, făcută pe teren, la fața locului.

Mă gîndeam atunci că asta ar fi bună de ținut minte de cei ce scriu fără să cunoască viața reală, fără să se documenteze la fața locului, așa cum greșit procedează chiar și astăzi unii dintre scriitorii noștri.

În urma acestei neuitate vizite, am primit din partea lui Sadoveanu cartea „Spre Emaus” cu următorul autograf: „Domnului Sîmion Hârnea, vrednic păstrător al legendelor Vrancei, amintire amicală. Mihail Sadoveanu. Nov. 1936”.

COMEMORĂRI

De atunci am legat o caldă prietenie, dar marele Sadoveanu n-a mai reușit să vină să se documenteze și să transforme în faptă reală opera gândită atunci, împrejurările vremurilor ce au urmat împotrivindu-se voinței sale. Totuși, din cele culese în acea călătorie, scriitorul și-a dat seama de starea întunecată în care se găsea Vrancea, pe atunci, scriind un articol apărut în „Adevărul literar și artistic“ din 16 martie 1937, din care extragem următoarea frază edificatoare: „Frumoasă, veche și tristă țară, Vrancea! Devastată, despădurită, măcinată de puhoale, păstori strîmtorați, plugari săraci care sufăr. Caută o dreptate de demult, o caută și o cerșesc și încă n-au găsit-o“.

Pe neîntrecutul prozator și povestitor l-am întâlnit, pentru cea din urmă dată, la Congresul general al căminelor culturale, ținut în București, la Ateneul Român, între 24 și 26 februarie 1950. Într-o pauză, maestrul scrișului românesc, plimbându-se cu alte personalități de seamă, pe coridor printre congresiști, a dat cu ochii și de mine, m-a recunoscut dintr-o dată și mi-a zimbit prietenește, întrebându-mă: „Ce face Vrancea?“, la care i-am răspuns: „Vrancea vă așteaptă“.

Sînt momente în viața omului care nu se pot uita și întâlnirea mea cu Mihail Sadoveanu mi-a rămas vie în minte și va trăi atîta vreme cît voi face și eu umbră pămîntului.

Clipe de vrajă la COPOU

(Urmare din pag. 1 307)

atît de multe, ne pun în dificultate: nu știm spre care să ne îndreptăm mai întîi privirile.

Despărțindu-ne cu greu de aceste mărturii ale marii sale capacități creatoare, pătrundem într-o încăpere innobilată de prezența tablourilor părinților săi, Alexandru și Profira Sadoveanu, de la care a moștenit darul de a povesti.

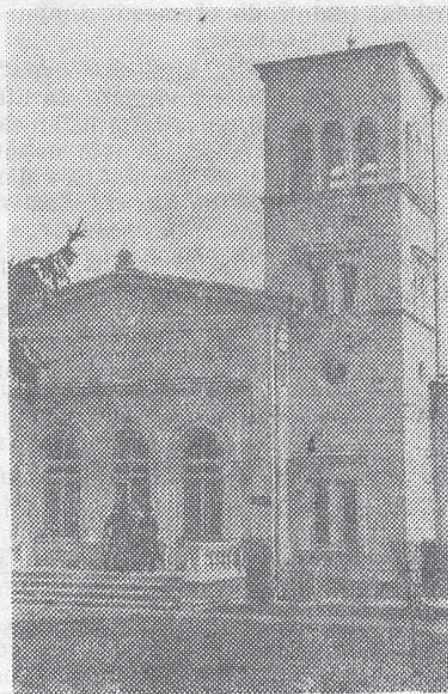
În următoarea cameră, ne atrag atenția vestitele haine de vînătoare, alături de pușca și cornul nu mai puțin renumite. Admirindu-i trofeele, ni-l închipuim în expedițiile cinegetice întreprinse în codri seculari, în bălțile Jijiei, în Deltă, nu atît pentru un profit material, cît pentru a cunoaște frumusețile de vis ale naturii patriei noastre, transfigurate artistic în monumentala-i operă. Cu aceeași emoție, ne adunăm în fața mesei de scris, de pe care au pornit în lume atîtea pagini nemuritoare.

Într-o asemenea atmosferă, a trăit și a creat un om ce „întrunea calitățile care fac podoaba oamenilor de seamă: prestanță morală, surisul indulgent, fiorul elegiac, înțelegerea față de cele efemere, precum și încrederea în umanitate“.

Ne alăturăm acestei păreri, precum și concluziei notate de prof. Ciopraga în monografia dedicată autorului „Baltagului“: „A fost un om în toată puterea cuvîntului și un artist excepțional“.

Părăsind casa memorială și un univers care invită la meditație, regăsim strada mărginită de aceeași tei la care Sadoveanu ținea atît de mult. Reintrați în explozia de viață și de lumină a primăverii ieșene, parcă auzim șoapta marelui scriitor:

„Nu vi se deschide și dumneavoastră — acela care mă puteți înțelege — o zare de lumină sub un cer blind?“

Muzeul „Mihail Sadoveanu“ din Iași.

COMEMORĂRI

25 DE ANI DE LA

Se împlinește un sfert de veac de când un lucefăr al poeziei românești s-a stins înainte de a invada totul într-o cascadă de lumină.

Nicolae Labiș (1935 — 1956), supranumit copilul-minune al liricii noastre, a dispărut de fapt numai fizicește, pentru că sufletul lui și tot ce a creat au rămas alături de noi să dăinuie ca o torță aprinsă.

De o rară sensibilitate, poetul din Mălini, deși a trăit doar 21 de ani, ne-a lăsat o operă ale cărei linii mature se disting în mod evident.

Labiș ne inoculează, în chipul cel mai firesc, fiorul adolescentin, prezent în mai toate poeziile sale. El a fost un spirit creator cu o deosebită originalitate.

Volumul „Primele iubiri“, apărut antum (1956), conține operele pe care el le considera izbutite, capabile să reliefeze problemele ce-l frământau. Autorul este atras de mituri și manifestă predilecție pentru atmosfera legendară, privită cu ochii puri ai copilului care dă oamenilor și dramelor lor dimensiuni fabuloase, cu un patos romantic guduitor.

Capodopera creației sale, poemul „Moartea căprioarei“, a cărui acțiune se desfășoară într-un decor de apocalips, uimește prin arta cu care Labiș surprinde clipa năpraznică a maturizării lui înainte de vreme, în timpul secetei post-belice.

Titlul volumului „Lupta cu inerția“, apărut postum, este metafora convingerii că literatura poate interveni în viața colectivității. Fiecare dintre noi are o mare răspundere în fața poporului: „Trăim în miezul unui ev aprins/ Și-i dăm însuflețirii noastre vamă/ Cei ce nu ard dezlănțuiți ca noi/ În flăcările noastre se destramă“.

Eventualitatea ca vreun ins din generația lui să cadă pradă inerției, să renunțe la datoria lui, să moară „înainte ca trupul să-i moară“, să-și „lepede inima în colb“, este inacceptabilă pentru poet. Adevărata luptă cu inerția trebuie să se dea pe plan moral. Deși uneori crudă, realitatea trebuie luată așa cum este ea. Ca un autentic patriot, Labiș declară război lenei și inerției, adevărate obstacole în calea socialismului.

Prin viziunea revoluționară și farmecul creației sale, Labiș a devenit un model pentru mulți dintre reprezentanții de frunte ai poeziei actuale, opera sa marcând începutul unei noi etape.

Îl simțim alături de noi, așa cum el însuși a intuit: „Iar miine/ Puji păsării cu colți de rubin/ Ciugulind prin țărână,/ Vor găsi poate/ Urmele poetului Nicolae Labiș/ Care va rămâne o amintire frumoasă“.

Maricica CALCIU,
clasa a XI-a,
Liceul sanitar din Focșani

Nicolae LABIȘ

Nicolae Labiș (jos, în dreapta) în mijlocul unui grup de colegi de la Liceul „Aleculea Donici“ din Fălticeni, în 1950. (Fotografie inedită, comunicată de M. Grădinaru).

MOARTEA POETULUI

COMEMORĂRI

Nicolae Labiș. Mit și prezență a-dînc implicată în realitățile României contemporane, cîntînd veacul comunist și marile biruinți ale acestuia. La un sfert de secol de la trecerea în eternitate a autorului „Primelor iubiri” și „Luptei cu inerția”, am adresat cîteva întrebări poetului Corneliu Șerban, coleg de studenție și camarad de scris și de idei, cu cel pe care, Nicolae Balotă, într-un inspirat articol îl numea „adolescentul perpetuu” în poezie.

— Se împlinesc anul acesta, în decembrie, 25 de ani de la moartea lui Nicolae Labiș și dv. ați avut privilegiul de a fi fost coleg de studii cu poetul. N-ați scris, pînă acum, însă, nimic despre ilustrul dv. contemporan. Cum explicați dv. această tăcere?

— Nicolae Labiș mi-a dat senzația copleșitoare, aproape fizică, a întîlnirii cu geniul. Fac această afirmație după o dureros de lungă așezare în timp și după ce am avut privilegiul de a cunoaște și alte personalități excepționale. Respectul pe care i l-am purtat și i-l port și astăzi explică reținerea mea. Din toate exegezele cite s-au scris despre poetul „Primelor iubiri” se detașează, cred, eseul lui Lucian Raicu.

— Privind peste umăr anii care s-au scurs, vă rugăm să evocați în cîteva cuvinte momentul în care v-ați cunoscut...

— Să dai mîna cu cineva, să stai alături la niște ore de seminar sau la examene, să fii împreună cîteva zile la orele de instrucție militară studențească, nu înseamnă, de fapt, nimic important. L-am cunoscut în toamna lui 1954 și, oarecum mai de aproape, în anii 1955—56, cînd devenisem student la secția de literatură și critică literară „M. Eminescu” din cadrul Facultății de filologie din București.

Era un om modest, prietenos, îndatoritor, dar cu o conștiință sigură a valorii sale. În acea perioadă, unul dintre colegi și-a permis, la un moment dat, să-i amintească despre o caricatură, prin care Labiș fusese prezentat într-o revistă. Cel în cauză a replicat imediat și neașteptat de tăios: „Asta e ca și cum m-aș duce eu la Sadoveanu să stau într-un picior și să-i spun nu știu ce!” Colegul cu pri-

„Nicolae LABIȘ mi-a dat senzația copleșitoare, aproape fizică, a întîlnirii cu geniul”...

Dialog cu poetul
Corneliu ȘERBAN

cina își îngăduise remarca fără răutate; vina lui era de a nu fi sesizat o anume distanță la care e cuviincios să rămii față de cei întîmplător apropiați în viață...

— Vă rugăm să relatați cititorilor noștri un episod petrecut împreună cu Labiș.

— Cu plăcere. În 1956, am publicat în paginile „Contemporanului” versurile intitulate „Cu Serghei Esenin”. La cîteva zile, pe stradă am avut surpriza să fiu oprit de Labiș și să-l aud zicîndu-mi: „Mi-a plăcut... Dar trebuie să schimbi un vers, să-l inversezi. Nu „a boturilor umezi”, ci „a umedelor boturi de vițel”... Au fost doar cîteva cuvinte, dar veneau de la el și m-au bucurat nespuse. Le spusese un poet în toată puterea cuvîntului, care își continuă studiile, unui student care scrisese niște versuri. Bineînțeles că nu mă grăbesc să atribui celor relatate semnificația unui fapt de istorie literară; asemenea „suprasolicitări”, întîlnite în diverse pagini de memorialistică, mi se par de-a dreptul penibile.

— Dv. ați semnalat, în coloanele revistei „Viața românească”, un frumos inedit dedicat de Labiș lui Eminescu. Ne puteți da unele amănunte?

— Unei poezii rămase în manuscrisele sale „Cîntec de început”, pe care am semnalat-o revistei „Viața româ-

Convorbire realizată de
Marius POP

(Continuare în pag. 1330)

OAMENI DE SEAMĂ FOCȘĂNENI

Nicolae G. LONGINESCU

Descinzând dintr-o modestă familie care a dat țării cărturari de frunte, academicieni — juristul Ștefan G. Longinescu (1865 — 1931) și chimistul Gheorghe G. Longinescu (1869 — 1939) —, Nicolae G. Longinescu a văzut lumina zilei la Focșani, la 9 martie 1873. După ce și-a început studiile în orașul natal, le-a continuat la Iași, unde în 1890 a trecut bacalaureatul. A urmat apoi Facultatea de litere și filozofie din București, pe care a absolvit-o în 1894.

Sprijinit de Spiru C. Haret, eminentul student al lui Titu Maiorescu și Alexandru Odobescu și-a desăvârșit studiile superioare în Germania cu iluștrii filozofi Wilhelm Wundt și Rudolf Eucken, la Universitatea din Jena, unde a obținut în 1912 titlul de doctor, cu disertația *Die psychologischen Grundlagen des Denkens mit Anwendung auf die Pädagogik* (tipărită în 1913).

La vârsta de 19 ani, Nicolae G. Longinescu a debutat sub pseudonimul Genel, cu poezia *Sînt singur*, în prestigioasa revistă „Convorbiri literare”, la care a colaborat și cu studiul *Dispozițiuni innăscute și educațiune* (1894). A mai publicat la „Revista generală a învățămîntului” (*Probleme didactice de învățămînt secundar*, 1906), „*Neamul românesc*” (*Un apel învățătoresc*, 1919), „*Școala*” (*Școala după măsură*, 1927), „*Natura*” (Haret și Maiorescu, 1933) etc.

Carierea didactică și-a început-o ca profesor suplinitor de filozofie la Brăila (1894-15 aprilie 1895) și Călărași (15 aprilie 1895 — 1 septembrie 1895), continuată la Galați, la Liceul „V. Alecsandri” (1895 — 1897) și la Școala normală „C. Negri”, unde a fost director (1901 — 1905; 1907 — 1909) și profesor titular de pedagogie pînă în 1912, cînd s-a transferat la Școala normală din București. Imediat după primul război mondial a fost numit inspector general al învățămîntului primar și normal. În această funcție, s-a manifestat ca un bun organizator și un îndrumător de înaltă concepție pedagogică. Din inițiativa sa, în programa școlilor normale s-a introdus o nouă disciplină, pedagogia, experimentată de psihologul elvețian Edouard Claparède. Cu Eliza Alexandrescu a alcătuit un abecedar, bazat pe o metodă mai accesibilă copiilor în învățarea scris-cititului, iar cu N.C. Enescu a editat temeinice manuale de limba română.

Cînd s-a stins din viață la București, la 12 februarie 1935, colaboratorii apropiați ai lui Nicolae G. Longinescu i-au adus un vibrant prinos de recunoștință, relevînd deosebitele sale calități ca om și strălucit pedagog. Cu acest prilej, lingvistul Iuliu Valaori mărturisea în cuvîntul său funebru că Nicolae G. Longinescu „întrunea toate însușirile care îl făceau iubit și apreciat de prietenii și de colegii săi, de profesori și mai ales de învățătorime, care a avut în el un mare prieten”. „Om de o rară bunătate sufletească și rară distincție intelectuală”, reliefa pedagogul Iosif I. Gabrea în „Revista generală a învățămîntului” (nr. 1-2, 1935). Celui care în intimitate i se spunea „Conu Nicolai”, profesorul ieșean Ion Mitru îi releva în ziarul „Opinia” din 15 februarie 1935 „tactul, măsura în vorbă și acțiune”. În articolul purtînd titlul *Doliul școlii românești*, apărut în cotidianul „Dimineața” din aceeași dată, inspectorul general N.D. Petrescu-Zoita scria că Nicolae G. Longinescu „a cinstit cu adevărată sfințenie altarul școlii, căreia cu credință i-a slujit aproape patru decenii”.

Foștii elevi ai acestui destoinic dascăl din a cărui lumină au aprins făclia minții lor numeroși învățători de elită (Ap. D. Culea, D.V. Ţoni, T. Iacobescu, I. Tacu ș.a.), i-au eternizat în 1937 chipul în bronz, așezat și astăzi în fața Liceului pedagogic „C. Negri” din urbea dunăreană. Prin grija fiului său, Ionel N. Longinescu, doctor în științe fizico-chimice de la Sorbona, profesor la Academia Comercială din București, s-a tipărit un volum omagial.

Prof. GH. S. ȘTEFANESCU

MUZICĂ

GEORGE ENESCU LA LIVENI ȘI DOROHOI

„Mi-am servit țara cu armele mele: pana, vioara, bagheta“. Sînt cuvinte gravate pe soclul bustului din fața casei unde, în 1881, se naște George, fiul lui Costache și al Mariei Enescu.

E o după-amiază liniștită și frumoasă. Urmărim atenți pe cineva, care, cu meticulozitatea omului simplu, pune un disc... „Rapsodia I“. Izvorită din melosul popular, această capodoperă dă formă și culoare vremurilor copilăriei lui Enescu. Pe acest fond muzical, ne sînt prezentate lucruri ce au aparținut viitorului compozitor: viori din coceni (sigur, ele sînt jucării, dar constituie actul de naștere al unui artist), primele compoziții.

În a'tă cameră, sînt expuse obiecte autentice, care redau atmosfera epocii: o masă înconjura-tă de scaune și fotolii, pianul la care a cîntat și încîntat neîntrecutul artist, un ceas, cărți de po-vesti, pe care a alergat privirea sa iscoditoare, o colivie în care i se aduceau păsările, ca să poată fi ținut în casă, după o dramă trăită de familia Enescu, care, într-un singur an, a înmormîntat cinci copii secerăți de o boală molipsitoare.

La Dorohoi, sînt mai multe documente și obiecte evocatoare. Din unele însemnări, aflăm că primele lecții le-a luat de la lăutarul Nicolae Chioru, apoi a mers la Școala de muzică din Iași, unde a fost elevul lui Eduard Caudella. Într-o vitrină, zărim diploma de absolvent al Conservatorului din Viena, afișe ale concertelor date la Paris și în alte părți ale lumii, scrisori.

În alte încăperi, se află viori, pianul, bagheta, numeroase partituri, fracul, fotografiile în care figura lui a fost immortalizată, în diferite momente ale vieții, singur sau în compania unor membri ai familiei, a unor personalități românești și străine.

Acum așteptăm o excursie și la Tescani.

Iulie 1981

Lidia DIMITRIU, clasa a XII-a A
Doru DUMITRIU, clasa a X-a H

IN MEMORIAM

Carmen Untaru

(1961-1981)

Ne străduim să acceptăm o situație crudă și de neimaginat cu cîteva zile în urmă.

Văd chipurile uluite, marcate de durere ale colegilor și citesc pe ele ceea ce simt.

Ne privim și simțim că s-a creat un gol, că ne lipsește ceva necesar.

Ne lipsesc un zîmbet deschis și o vorbă plină de haz aruncată la momentul potrivit.

Ne lipsesc sinceritatea cu care se adresa oricui, certitudinea că există cineva pe care te poți bizui oricînd.

A fost întîi o admirație pentru o minte capabilă să dea naștere unor idei originale și surprinzător de folositoare. Inteligența asociată voinței și entuziasmului contagios a creat o imagine față de care oricine nu poate simți decît admirație.

Îți dă o mare satisfacție cîștigarea prieteniei unui asemenea om.

M-a uimit și a uimit pe oricine efortul depus pentru explicarea unor lucruri a căror importanță, deși există, mulți o ignoră.

Apoi descoperi omul, pînă de interes pentru cei din jur, coleg și prieten în cel mai adevărat sens, cîștigîndu-i pe toți prin felul în care condamnă nedreptatea, prefăcătoria, minciuna.

Și dacă azi simt nevoia unui zîmbet, închid ochii și ascult din vorbele pe care le-am schimbat împreună.

18 octombrie 1981

Iulia OANCEA,
promoția 1980

EUGEN LOVINESCU — 100

(Urmare din pag. 1297)

cenaclu timp de peste 20 de ani și care a dat scriitori mari: Ion Barbu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu.

Au venit apoi tinerii, care i-au ridicat osanale, generația lui Jebeleanu, Lovinescu îi ajută pe tineri — dovadă Bogdan Amaru. În această corespondență**, foarte emoționante sînt scrisorile pe care i le scrie aceluia disperat, îndemnîndu-l, muștrîndu-l că a încercat să se sinucidă. I-a făcut chete, l-a susținut materialmente, i-a pus și pe alții să strîngă bani; a vrut să-l salveze de la moarte, după o încercare neizbutită de sinucidere.

Critica de direcție astăzi este mai puțin posibilă ca în trecut, pentru că tineretul debutează azi mai ușor ca înainte.

Dumneata locuiești într-un oraș care are sau nu are cenaclu literar?

— **Are.**

— Ei, acest cenaclu literar unde-și găsește debușeul publicistic?

— **Puțin în paginile ziarului local „Milcovul”. Este o pagină literară și culturală.**

— Săptămînală?

— **Cam la două săptămîni.**

— Cine conduce cenaclul?

— **Poetul Florin Muscalu.**

— Și sînt ceva poeți de talent printre ei?

— **Mai sînt.**

— Și a publicat vreunul vreun volum?

— **Da, de exemplu, Dumitru Pricop, dacă ați auzit de dînsul, are două volume: „Patima muntelui” și „Lumile din strigăt”. Pe urmă, Liviu Ioan Stoiciu a publicat primul volum, „La fanion”. Printre ei sînt chiar membri ai Uniunii scriitorilor: Virgil Huzum, Ionel Bandrabur, Florin Muscalu.**

— Cenacele din trecut erau conduse de critici literari — era Gherea, era Maiorescu, era Dragomirescu, era Lovinescu, era Ibrăileanu. Cenacele conduse de poeți sînt posibile, dacă ar fi un poet genial, cum a fost un Stephane Mallarmé, care în locuința lui de pe Rue de Rome primea o dată pe săptămîină pe poeți și pontifica în mijlocul lor — și firește că a avut o influență enormă, pentru că era un poet de geniu; în Germania, Ștefan George mai pontifica, era un poet mare, și el pontifica, Mallarmé mai modest, in sotto voce, celălalt mai grav, adevărat, pontifica solemn; dar noi nu avem un poet, să zicem, mare „causeur”, un poet care să desfășoare o artă poetică, cum făceau Mallarmé și George.

Cînd a înființat Adrian Păunescu cenaclul său, am luat parte la prima ședință și am scris despre ea. În momentul acela îmi publicam amintirile săptămînal în „Flacăra” și-am scris despre acea ședință, dar nu mi-am ascuns o neplăcere, că după lectura unei poezii, cînd să se facă critică, a fost o voce din public: „Fără critică”. Atunci am spus: „Nu se poate. Cenaclul are o funcție formativă, tocmai acesta este meritul lui. Cînd citește un debutant sau chiar un poet ajuns, nimic nu este mai presus de critică; se analizează, se arată părțile bune, părțile slabe. În felul acesta un cenaclu este util”. Aici, după poezii se aplauda. În cenaclu nu se aplaudă. O singură dată, la „Junimea”, s-a aplaudat: cînd Eminescu, cu două săptămîni înainte de-a se îmbolnăvi, în ziua inaugurării statuii lui Ștefan cel Mare, la Iași, — unde n-a vrut să citească „Doina”; a citit-o în locuința unui prieten literar, în prezența vechilor junimiști și i-a entuziasmat, l-au aplaudat și fiecare l-a îmbrățișat. Întîmplător această capodoperă (care e regretabil că nu se retipărește) i-a fost și testamentul literar. Au aplaudat junimiștii un splendid crepuscul, crepusculul unui foarte mare poet.

Dar, ca să aplauzi după fiecare poezie, din politețe!... Cenaclul nu este o adunare de oameni politicoși, evident, nu e nici o adunare de oameni neciopliți; însă o critică obiectivă nu e numai posibilă, dar chiar necesară, dar un poet nu poate face critica altor poeți. Aici avea dreptate Maiorescu, pentru că poetul e legat de formula lui, are gustul într-o direcție, exclusivist. Un anumit gen de poezie i-ar plăcea, să zicem, lui Jebeleanu, alt gen de poezie i-ar plăcea lui Ioan Alexandru și așa mai departe.

** Ibidem.

OG LITERAR

E. LOVINESCU e cel mai important critic al nostru între cele două războaie mondiale

De aceea ar fi de dorit ca în cenaclele provinciale, chiar dacă președintele nu este profesor de limba română, să fie un intelectual, cu o deschidere largă și nu un poet, un om de mare cultură și de mare rafinament, în același timp.

Dar, mă bucur de ce-mi sput dumneata că la Focșani sînt poeți care au început să publice volume, deci cenaclul poate consacra talente. Acesta este un lucru important.

— Eugen Lovinescu n-a fost profesor universitar, deși ar fi putut, nici membru al Academiei Române, deși ar fi meritat. Cum se explică ignorarea unei asemenea personalități de către oficialitățile vremii?

— Fără îndoială că Academia Română a greșit respingîndu-l în anul 1936. Fără îndoială că merita înaintea multora să fie și profesor universitar și academician. El avea o singură vină în această chestiune, care însă nu a operat sau nu se egalează cu vina celor două mari instituții: că în figurile lui a fost ascundea mordanță cu factori foarte importanți în universitate. A scris mușcător despre Iorga, despre Părvan, despre Simion Mehedinți, care erau și ei talente de mărimea lui. Nu l-au putut-o țerta independența lui de caracter, caracterul adeseori ironic și distant; n-a stat să-și facă prietenii.

Pentru a ajunge la Academie și la Universitate, se cerea o strategie. El era prea mîndru. Aștepta să vină onorurile la el. El a rîvnit într-o vreme — a fost suplinitor și la Iași, a fost docent un an sau doi la București, dar nu s-a putut menține pentru că nu avea relații politice. Numirile de profesori universitari se făceau adesea de cluburile politice, dar el n-a aparținut nici unuia. Dacă ar fi făcut politică, ar fi ajuns. E regretabil că în trecut politica nu promova adevăratele valori, chiar cînd era vorba de marile valori. Politica promova, în primul rînd, mediocritățile; aceasta e regretabil; și mai regretabil este că, promovînd mediocritățile, respingea marile personalități din afară de partide. El a fost victima structurilor sociale de atunci, dar într-o măsură mai mică și a propriei lui structuri. Era mîndru, independent și îi plăcea să piște, să înjepe, nu i s-a lertat acest lucru. Ce s-au bucurat cînd au văzut că în romanul lui „Bălauca”, cred, e comisă două greșeli (n-o să le mai spun aici) și de gust și puțin triviale la adresa lui Eminescu; ce le-au speculat! Pe această temă a căzut la Academia.

Fără îndoială că această nedreptate flagrantă a avut efecte morale asupra lui Lovinescu; deși el afecta un olimpianism oarecare, a trebuit să se rezeme în mod dureros.

Am încercat în răspunsul pe care l-am făcut la Academia noastră, cînd am fost scribtorii pentru vîrsta de 70 de ani, să-mi exprim satisfacția că figura pe peretele academiei post-mortem, Gherea, Ibrăileanu — și mi-am manifestat regretul că alături de ei nu stă și Lovinescu, care merita, prin opera lui admirabilă, monumentală. E. Lovinescu e cel mai important critic al nostru între cele două războaie mondiale — ce să mai discutăm! Am încercat să-l dau această reparație așa că în aula Academiei noastre socialiste a răsunat elogii lui timp de 10 minute.

— După părerea dumneavoastră, ce loc ocupă Eugen Lovinescu în literatura română?

— Ocupă un loc foarte important, nu numai prin directivele pe care le-a dat, prin crearea stilului critic modern. Pînă la el, critica era discursivă, diluată și puțin înțeleasă — pro sau contra — sau o plandemie pentru, sau un rechizițiu contra. El l-a dat o demnitate stilului critic, o demnitate abstractă, o infuzie de neologisme de origine latină. Și structura frazei lui era taciturnă, cu multe participiale. El a reusit să dea frazei o structură sintetică, în înțelesul că în interiorul unei singure fraze caracteriza pe un scriitor, făcea portretul moral și artistic al unui scriitor. Nici un critic literar n-a ajuns la conștientizarea lui.

Marele impresionist al literaturii noastre, Călinescu, are un stil mai variat, mai delectabil, în timp ce Lovinescu, în aceeași fază în care se forma Călinescu, devenise un critic de convingere, un critic obiectiv. Asupra obiectivității, Călinescu avea alte principii. El considera că și subiectivitatea este obiectivă, că A=B. Mîntea mea încărefuză că înțelesul

primul rînd, creatorul unui nou stil critic. Deși nu am fost discipolul său, cînt și eu într-o măsură oarecare să dau stilului critic o demnitate oarecare, dacă nu chiar eleganță sa reconsiderîndu-mă un om de talent, dar nici un scriitor care să-și bată joc de scrisul său.

Pe urmă, memorialistul e foarte important. Cele 4 sau 5 volume de memorii ale lui sînt foarte importante, mai ales primele 3 (că sînt prea scîldite în anecdotă, că prea mulți scriitorii au toți cam aceeași meteahnă — vanitatea...). Acum e adevărat că vanitatea este o boală scriitoricească și artistică — dacă se poate spune — generalizată. Vă dau un singur exemplu, o conversație dintre pictorul Iser și criticul de artă și colecționarul Zambaccian.

Iser: „Grigorescu, Andreescu, Luchian, Petrașcu, zero!”
Și atunci, Zambaccian îl întrebă: „Ascultă, Iser, dar care e cel mai mare pictor român?”

Iser: „Mă mai întreb?”
Zambaccian: „Da, te întreb.”
Iser: „Eu”.

Cam fiecare poet se crede cel mai mare poet, fiecare romancier se crede cel mai mare. Acest subiectivism a cuprins poezia și critica. Eu recunosc că din generația noastră cel mai talentat a fost Călinescu, dar n-l pune pe Călinescu deasupra lui Lovinescu e o eroare; poate ca personalitate globală, pentru că a fost lăsat să se desfășoare, cită vreme Lovinescu a fost un persecutat. E o mare diferență. Gîndiți-vă că din momentul de la 23 August pînă în martie 1965, cînd moare George Călinescu, adică 20 de ani, cuvîntul lui era pe planul lui. Vorbea în Parlament, vorbea la Universitate, vorbea la Academie, pontifica peste tot, cită vreme Lovinescu era îmbrățișat de presa democratică, de „Adevărul”, unde eram eu criticul, ca să zic așa, țîțular, dar unde era primit cu respect de cîte ori scria. Cărțile și le-a tipărit în editura „Adevărul”, memoriile și alte cărți, dar el nu avea platforma pe care o avea Călinescu. Pe Călinescu l-a ajutat pentru splendida desfășurare a personalității lui o mare platformă, cită vreme Lovinescu avea o foarte strîmtă și era un persecutat. Avusea imprudența să se certe cu Iorga. Desigur că Iorga, cu talentul lui pamfletăresc și dominînd și Academia și Universitatea, îl strivea pe Lovinescu, deși erau egali: trebuiau să fie prieteni — și unul și altul moldovean, și unul și altul cu specificul moldovenesc, și unul și altul cultivînd limba română, amîndoi mari scriitori; iar Lovinescu a scris cu călitate despre Iorga, cită vreme Iorga îl tăgăduia, îl recunoștea talentul de scriitor, dar nu de critic. Motivul pentru care Lovinescu nu a ocupat locul pe care-l merita, e că nu a beneficiat de ambianța favorabilă pe care a avut-o Călinescu. Ca personalitate critică, însă, pur și simplu critică, Lovinescu era superior lui Călinescu și tuturor. Da, Călinescu a fost cel mai talentat din generația noastră și singurul ce s-a desfășurat, alături de Perpessiciuș, după Eliberare. Mai constat că personalitatea lui Călinescu, pentru scriitorii tineri, e mai seducătoare decît aceea a lui Lovinescu. Lovinescu este ceva mai austur. Nu mai este impresiionist dinaintea de 1916, cu glas de sirenă, ca George Călinescu, pe toată întinderea activității lui, în cele două din urmă decenii de viață.

— Vă mulțumesc din toată inima!
— Și eu îți mulțumesc pentru conversația aceasta și mă bucur că te ocupi mai departe de cea splendidă revistă școlară, care în toate edițiile este apreciată. Ai văzut că ați o presă foarte bună. Și tinerii școlari și școlărite sînt bine selecționați. Este bine că apare o asemenea revistă, este bine că păstrăți contactul cu Bucureștii...
— și cu alte centre culturale ale țării...
— ...care vă primesc cu plăcere.
— I-am dat această deschidere națională, pentru că n-am vrut să rămînem izolați...
— Mai ales că dv., focșenienii, sînteți legătura dintre cele două mari provincii ale vechii Români.
— Și încercăm să facem un act de cultură.
București, 10 iulie 1981

Prof. univ. dr. Pompiliu MARCEA (Facultatea de limba și literatura română din București):

1. Statutul românei în școala de toate gradele este precar, incompatibil cu recomandările legitime, ce rezultă din documentele politice elaborate, după care ne călăuzim activitatea în diverse domenii.

Precaritatea nu rezultă, așa cum am fost tentați să credem, din numărul nesatisfăcător de ore acordate disciplinei, ci din alte motive, între care enumăr: indulgența inadmisibilă, atingând indolența, a unui mare număr de profesori de română, care îngăduie promovarea unor elevi ce nu sînt încă alfabetizați. Dar să nu dăm vina numai pe profesori, căci ei sînt supuși unor coerciții exterioare, unor regulamente, mai ales de uz intern sau unor obiceiuri încetățenite prin activitatea M.E.I., a inspectoratelor școlare, a direcției unor școli etc., care umblă după rezultate festive, după cifre din care să rezulte promovarea de sută la sută și, dacă se poate, cu medii maxime. Dar cui folosește acest lucru? Nu numai că, firește, nu folosește, dar dăunează enorm școlii și tinerilor cărora le creăm iluzia (evident falsă) că sînt capabili de rezultate excelente, cînd ei sînt submediocri, părinților care cred că au odrasle superdotate, societății, în general, care-și pune vași speranțe în tineri de-a dreptul neisprăviți. **Festivismul și autoiluzionarea** îmi par tarele cele mai grave ale învățămîntului actual, cu consecințe imprevizibile, negative desigur, între care **umele** au și început să apară. Soluția? Să adoptăm exigență, luciditate, cu orice preț și cu orice risc, dacă e nevoie. Ca dascăli putem suporta consecințe neplăcute, important este ca societatea să nu suportare atare consecințe. Să terminăm cu demagogia „promovabilității integrale” atunci cînd realitatea este alta!

Adaug următoarele: româna nu este o disciplină oarecare, fie ea „de bază” sau „fundamentală”. Este, aș spune, **disciplina mater**, în afara căreia este imposibil să fie asimilate toate celelalte inclusiv matematica și fizica. Dealtfel, am și observat, în școli, ceea ce era de așteptat: elevii buni la disciplinele „pozitive” sînt cei mai buni, în primul rînd, la română. Este imposibil să vezi medic eminent, inginer ori savanți străluciți care să se exprime ca niște semidocti și să scrie ca niște cvasianalfabeți. Nu accept sub nici o formă ideea că un elev este bun la matematică, dar slab la română. Este o aberație, pentru că el gîndește orice, inclusiv matematica, prin intermediul limbajului, al exprimării corecte, exacte, expresive. Nu pledez pro domo, mi se pare că spun, chiar, niște truisme. Care, însă, din păcate, sînt de atîtea ori ignorate.

2. Am răspuns deja la primul punct.

Nu știu cite ore de română aveam cînd eram elev, nu-mi amintesc. Știu însă că româna era disciplina cea mai importantă, nu numai pentru noi și profesorii de română, ci pentru toată lumea, inclusiv direcția școlii și ceilalți profesori. Era mai mult decît o disciplină la care se dădeau examene, ca la toate celelalte: era ca un **obiect de cult**. Profesorul ni se părea că oficiază, nu

„predă”. Asta o știu chiar din clasele primare: învățătorul meu, Victor Ciudin, dintr-un sărac sat gorjenesc, cînd ne vorbea despre Eminescu, venea într-o ținută sărbătorească, i se părea profanator să vină oricum. Orele de română în școala primară și cea secundară erau ore de inițiere spirituală întru valorile perene ale limbii și literaturii naționale. Nu le pot uita. Dealtminteri, nu altceva m-a determinat să urmez literele, facultate ce începuse să fie disprețuită în jurul anilor '50, deși puteam intra la orice facultate, chiar fără examen de admitere, căci aveam notă maximă la toate materiile, eram „șef de promoție”, cum se spune.

3. Repartizarea nu mi se pare întru totul rezonabilă. Acordăm tot atitea ore literaturii actuale, adică a ultimelor decenii, cit și celorlalte epoci, incomparabil mai întinse. Valori actuale există, fără îndoială, dar multe n-au fost omologate, multe bucăți intră în programe și manuale pe criteriul reprezentării tematice, ceea ce nu cred că este foarte potrivit. Dealtfel, pe același criteriu intră și scriitorii mai vechi, făcîndu-se concesii criteriului capital, cel artistic, căci la orele de română nu urmărim cu prioritate, nici educația civică (e rolul constituției, dirigenției), nici gospodărească sau tehnică (e rolul practicii productive), nici adevărul istoric (finalitate a disciplinei respective), ci, în primul rînd, educația estetică și în subsidiar alte finalități. Cred că 25 de ore (în loc de 39) pentru literatura actuală, în curs de desfășurare, cu valori încă fluctuante, sînt suficiente.

4. Nu fac din oprirea gramaticii la clasele V—VIII o dramă. Gramatica, zic eu, nu se predă, ea se învață neostentativ, firesc, din textele exemplare, mai ales literare. De aceea ea trebuie implicată în comentariul literar, cu tact pedagogic. Gramatica nu se învață în sine, ea ne învață să ne exprimăm, în scris și oral. Am constatat un lucru stupefiant: la concursul de admitere la Facultatea de limba și literatura română, un candidat făcuse o teză „perfectă” de gramatică: despărțirea în propoziții, clasificarea categoriilor sintactice și morfologice etc. Nota, evident, maximă. Stupoare însă: la teza de literatură, același candidat scrie ca un semidoct, comițînd greșeli grave de exprimare. Iată unde duce excesiva „specializare” gramatică—literatură. Mai e nevoie să spun că acel candidat în fapt nu cunoștea limba română, ci învățase mecanic „meșteșugul” așa-zisei „analize gramaticale”, care, pentru mine este, în felul în care o practică mulți profesori, aberantă, ca să nu spun vorba lui Creangă despre felul în care vestitul Trăsnea „învața” gramatica lui Măcărescu?

5. Eliminarea, practic, a latinei din școala românească o consider un adevărat sabotaj intelectual și un act antipatriotic, o autoexpropriere condamnată! Căci latina nu este numai matricea noastră lingvistică, ci o disciplină a rigorii intelectuale. De ce credeți că se predă în școli ale țărilor neromâne [Germania, Ungaria, Polonia chiar și în Senegal (6 ani)]? Un intelectual, un om modern, fără latină, îmi pare un infirm. Pro-

blema s-a ridicat vehement în presa noastră cotidiană și culturală. Dar se pare că ne aflăm într-un moment de dispreț față de cuvânt. Așa că ce putem face noi, oameni umili, fără prerogativele celor ce decid? Un singur lucru: să nu oboșim, să nu ne blazăm, să ne „bătem” mereu pentru această cauză care nu este a unei persoane, ci a unei culturi naționale. Ba, aș spune, a întregii națiuni românești.

6. Nu sînt pentru încărcarea elevilor cu noi

7. Evident că diminuarea orelor de limbi străine scade orizontul elevilor și duce la minimalizarea interesului pentru limba maternă. Ceea ce cred că trebuie să se urmărească în școala românească de azi, cu un program încărcat, cu multe ore de practică, nu este cultivarea poliglotismului. Cred însă că, în condițiile lumii noi, nu trebuie să se afle tînar absolvent de liceu care să nu-și fi însușit mulțumitor o limbă de circulație europeană: franceza, engleza, rusa, mai ales.

LOCUL LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE ÎN ȘCOLI

ANCHETA
„REVISTEI
NOASTRE”

și noi discipline (latina o exclud din această categorie, căci ea este o veche disciplină îndepărtată în mod abuziv și iresponsabil din școala românească). Important este ca manualele de română să facă referiri la scriitorii universali, cînd e cazul, și mereu e cazul: cînd se predă Eminescu — referiri la romanticii germani, la Hugo, la Musset; cînd se predă Rebreanu — la Balzac, Zola; cînd se predă Sadoveanu — la Tolstoi, Turgheniev, A. France etc. Aici intervine și pregătirea profesorului de română, care, în facultate, aude și dă examene și la literatura universală. Propun, deci, cum se poate vedea, o viziune comparativă (care ar ridica interesul față de literatura română și prestigiul ei).

8. Elevii nu trebuie apreciați în bloc. Unii (puțin la număr) sînt excelenți, la nivelul celor mai buni din vechile generații. Dar majoritatea zdrobitoare sînt sub nivelul celor 7 clase primare de altădată, cel puțin așa cum le știu eu care am absolvit întregul ciclu primar de 7 ani, cîci era în vremea războiului și era foarte greu să urmezi mai departe. Nu cred că vreunul din cei circa 30 de colegi din satul meu scria, la absolvirea școlii primare, cu greșelile de ortografie cu care, de curînd (am scris și în Flacăra despre asta), am constatat, cu indignare, scriu, culmea, unii învățători tîneri (absolvenți, deci, de liceu pedagogic) de azi. E nevoie să spun mai mult?

9. Cred că omul mileniului al III-lea, ca și al

apusului; celui de-al II-lea, nu poate fi un robot, un simplu mecanism executiv, care pune în mișcare niște agregate. El trebuie să fie o conștiință, să aibă un univers de sentimente superioare, un orizont larg. Altfel, unica alternativă ce rămâne este demumanizarea. Dar, desigur, n-o putem accepta. În școală, cărora-i slujim ca dascăli ai celor mai importante discipline umaniste, limba și literatura maternă, să sperăm că-și va redobîndi menința pe care o așteaptă un întreg popor.

temeinică a limbii și literaturii române reprezintă o importantă premiză a însușirii cunoștințelor din toate domeniile, este o condiție a valorificării, în planul instrucției și educației, a intenzelor acțiuni, întreprinse cu atîta generozitate de statul nostru, prin mijloacele mass-media, pentru formarea și modelarea omului.

Limba și literatura română ocupă un loc important în școală, și nici nu se poate altfel, dar, după cum se cunoaște, nu este considerată disci-

1. Avînd în vedere planul de învățămînt, actualele programe și manuale școlare, ce loc ocupă, după părerea dv., limba și literatura română în școală?
2. E satisfăcător numărul de ore acordat?
3. Marile capitole ale literaturii române se bucură de atenția cuvenită?
4. Gramatica se predă numai în clasele V—VIII, iar în clasele IX—XII sînt prevăzute cîteva ore de consolidare a cunoștințelor. Cum vedeți rezolvarea acestei probleme?
5. Studiului limbii latine i s-a rezervat doar o oră pe săptămînă în clasa a VIII-a și la liceele de filologie-istorie, ceea ce nici în multe țări neromane nu se întîmplă. Din propria dv. experiență, ce ne puteți spune în legătură cu contribuția cunoașterii acestei limbi în procesul asimilării și stăpînirii limbii române?
6. Reintroducerea literaturii universale în liceu ar juca vreun rol în înțelegerea și aprecierea creațiilor românești și implicit a limbii noastre ca instrument de cultură?
7. Dar studiul serios al limbilor de circulație mondială, al căror număr de ore s-a redus simțitor în ultimii ani?
8. Pregătirea și calitatea lecturii elevilor sînt corespunzătoare vârstei și valorii culturii române de azi?
9. Elevii de acum vor avea vârsta maturității la începutul mileniului al III-lea. Ce credeți că ar mai trebui făcut pentru ca să-și reprezinte și să-și slujească bine epoca?

Prof. Puiu FILIPESCU (Liceul „Costache Negruzzi” — Iași):

1. Un răspuns imparțial din partea unui profesor care slujește nemijlocit această disciplină este greu de presupus. Consider totuși că limba și literatura română reprezintă o disciplină fundamentală în școală, și am în vedere nu doar îndelungata tradiție a învățămîntului românesc, ci rolul efectiv pe care îl are obiectul în formarea personalității tînărului. Mă gîndesc la ceea ce realizează în sine receptarea literaturii și formarea deprinderilor de a folosi corect limba, precum și la ceea ce înseamnă cunoștințele și abilitățile dobîndite de elevi pentru celelalte discipline de învățămînt. Mi se pare împede că însușirea

plină fundamentală. Poziția mea rezultă, cred, din aprecierile făcute mai sus.

2. Problema spațiului acordat diferitelor discipline de învățămînt provoacă mereu aprige dispute. Este împede că numărul orelor de curs nu poate spori la nesfîrșit, în ciuda faptului că volumul de cunoștințe acumulate an de an crește vertiginos. După opinia mea, sarcinile la obiectul respectiv pot fi realizate în chip corespunzător, în limitele actualelor prevederi ale programei de învățămînt, la clasele gimnaziale, condiționînd aceasta de introducerea unei ore săptămînale de calligrafie, cel puțin la clasele a V-a și a VI-a, din rațiuni care se înțeleg de la sine. În învățămîntul liceal însă, numărul de ore mi se pare ne-

corespunzător, iar reducerile care s-au operat, în special la clasele a XI-a și a XII-a, nejustificate. Am în vedere, desigur, nu doar numărul săptămânal, ci numărul anual de ore, redus în actualele programe de la 102 (136 la clasele umaniste), la 76 (clasa a XI-a) sau la 72 (clasa a XII-a). Mi se pare cu deosebire necesar ca elevii să se afle un timp mai îndelungat în ambianța educativă, atât de favorabilă, a orelor de limba și literatura română. Lipsa de sensibilitate a unora, dificultățile ce le întâmpină în receptarea literaturii, a frumosului din artă și din viață, în general, interesul scăzut al altora mi se par fenomene îngrijorătoare, a căror manifestare nu poate fi stăvilită nici prin sporirea competenței și nici prin entuziasmul dascălului.

3. Privitor la marile capitole ale literaturii române menționate în întrebare, se pune nu numai problema numărului de ore, ci și a modului în care marii scriitori sînt reprezentați în actuala programă școlară. Absolventul de liceu rămîne cu o imagine incompletă, uneori chiar ușor deformată, asupra unor mari creatori ca I.L. Caragiale (din care în liceu se studiază doar comedia *O scrisoare pierdută* și nuvela *În vreme de război*, Lucian Blaga (reprezentat doar prin două poezii), Mihail Sadoveanu (susținut numai prin romanele *Baltagul* și *Frații Jderi*, vol. I) și exemplele ar putea fi înmultite. Mi se pare nedreptățit teatrul interbelic și chiar teatrul actual. Numărul de ore trebuie justificat în funcție de toate aceste cerințe.

4. Mulți elevi de liceu dovedesc lacune mari în cunoașterea și folosirea limbii. Ceea ce s-a realizat prin introducerea unor ore de cultivare a limbii mi se pare doar un început. Exprimarea elevilor trebuie să se bucure de mai multă grijă și aici ajungem din nou la problema numărului de ore prevăzut pentru disciplina noastră. O rezolvare, măcar parțială, o găsim în sporirea numărului orelor de compoziție, cu deosebire la clasele liceale, precum și în introducerea în norma didactică, a unor ore speciale, rezervate corectării lucrărilor scrise, așa cum se proceda cu mulți ani în urmă.

6—7. Avînd în vedere așezarea învățămîntului românesc de astăzi, folosirea sistemului concentric la clasele mari apare ca unul posibil. Programă școlară nu poate fi realizată decît parțial în intenția ei, întrucît elevii nu pot opera cu noțiuni și cunoștințe indispensabile înțelegerii adevăratului spirit în care este realizată literatura română. Motivul principal îl constituie orizontul cultural și artistic limitat, cunoașterea cu totul sumară a literaturii universale. Reducerea numărului de ore la limbile străine, precum și renunțarea la studierea expresă a literaturii universale au accentuat acest proces. Actualul plan de învățămînt, și așa încărcat, nu deschide perspectiva ieșirii din acest impas.

8. Este greu de formulat un răspuns cuprinzător la această întrebare întrucît aprecierile posibile nu pot avea un suficient grad de generalitate. Și astăzi ca și odinioară, sînt elevi înarmați cu toate cunoștințele necesare pentru a putea recepta

în chip corespunzător literatura. Deși preferințele lor literare nu coincid totdeauna cu intențiile programei școlare, lectura lor poate fi dirijată în sensul cunoașterii valorilor autentice. Bibliotecile li sînt sprijin cel mai adesea în aceeași direcție. Ei se confruntă însă, tot mai vizibil, cu lipsa timpului disponibil, în condițiile unui învățămînt ce formulează exigente sporite de la un an la altul.

9. Traversăm o etapă de adînci prefaceri în toate domeniile activității umane, în toate aspectele vieții. Dezvoltarea societății este puternic marcată de revoluția științifică și tehnică, trăsătură importantă a lumii contemporane.

Mai multă matematică, mai multă fizică, chimie sau biologie nu trebuie să însemne însă mai puțină literatură. Tinerii trebuie să pășească în mileniul următor înarmați cu o temeinică cultură umanistă. Nutresc statornic convingerea că în acest mod ei își vor putea sluji mai bine epoca.

Constantin DRAM (student în anul al IV-lea la Facultatea de filologie din Iași):

1. Atît în școala gimnazială, cît și în liceu, limba și literatura română trebuie să se situeze printre disciplinele fundamentale, cele două trepte de învățămînt fiind perioadele de maximă intensitate în pregătirea oamenilor maturi ai anului 2000. Așa cum au evoluat în ultimii ani programele de învățămînt și manualele, cred că se acordă o atenție mai scăzută acestui obiect, concurat astăzi (destructiv) de o serie de alte discipline.

4. Din cauză că gramatica se predă numai la clasele V—VIII, exprimarea multora dintre semenii noștri (din păcate printre ei numărîndu-se și unii intelectuali) este defectuoasă. Rezolvarea acestor probleme (simplă, cred eu) ar fi ușurată de continuarea și aprofundarea studierii normelor limbii române literare cel puțin pe parcursul claselor a IX-a și a X-a.

5. Însușirea temeinică a limbii române este condiționată de cunoașterea măcar la nivel mediu a limbii latine. În presa literară și culturală, specialiștii remarcă frecvente confuzii săvîrșite tocmai din necunoașterea etimologiilor unor neologisme. Iată, așadar, una din consecințele scoaterii limbii latine din școală. Introducerea unei singure ore pe săptămînă la clasa a VIII-a nu rezolvă problema.

7. Se spune că cunoașterea unei limbi străine este o cheie cu care se deschid lacătele unei culturi. Este un adevăr care invită la meditație.

8. Nu vreau să par mai mare, dintr-o generație „hătrînă”, dar consider că nivelul de pregătire al elevilor de astăzi e relativ nesatisfăcător. Înclin să cred că sînt totuși o serie de factori obiectivi (treacători) care determină această situație.

Anchetă organizată de:
conf. univ. dr. Ioan CONSTANTINESCU
și prof. Petrache DIMA

Nota redacției:

Ancheta rămîne deschisă oricărui vorbitor de limbă românească. Așadar, așteptăm și alte intervenții.

COMEMORĂRI

I. M. RAȘCU — profesor la Liceul „Unirea” din Focșani

Prin 1919, toamna, s-a redeschis Liceul „Unirea” din Focșani, cu un mănunchi de profesori, trecuți aproape toți prin flacăra războiului mondial, și pentru noi, fetele, ce n-avusesem pînă atunci, un liceu de stat, ci doar pensioane conduse de profesori particulari: unul al „Profesorilor asociați”, unde am învățat și eu primele patru clase de liceu; altul la „Popa Românescu”.

La sfîrșitul anului, la amîndouă aceste școli, se dădeau examene cu profesori numiți de minister.

În același an, au fost numiți la Liceul „Unirea” și la Liceul de fete al „Profesorilor asociați”, doi ieșeni, amîndoi poeți simbolisti; I. M. Rașcu, la limba română, și Mihai Bantaș la limba franceză.

I. M. Rașcu (1890—1971), înalt, blond, zvelt, cu fruntea înaltă, senină, cu fața luminoasă, deschisă, cu aerul unui occidental din neamul anglo-saxonilor, tînăr, în jur de treizeci de ani, cu hainele întotdeauna negre, purtînd la gît clasică lavalieră a poezilor romantici, cu pălăria neagră cu borurile mari, cu nelipsita-i geantă, burduf de cărți, sau caiete sub braț, nu contrasta cu aerul de severitate al zidurilor celebrului liceu. Prin farmecul personal și prin strălucita sa pregătire, atît de marcată la un profesor tînăr, I. M. Rașcu a avut o influență hotărîtoare, unică asupra formării celor mai mulți discipoli din generația mea.

Cu spiritul lui cultivat, nobil și generos, întotdeauna exigent cu noi, elevii, ca și cu reprezentanții scrisului românesc al timpului pe care ni-l apropia la lecțiile lui, model de analiză în stil literar și în folosirea unei metode întotdeauna în spirit critic, variate și interesante în descifrarea textelor literare, de la curs sau în afara programei analitice, cu interpretări personale, vibrante, competente și calde, spiritul acestui magistru m-a călăuzit de-a lungul întregii mele activități ca profesoară de limba și literatura română, timp de 4 decenii.

Și l-am avut profesor doar în clasa a V-a de liceu, un singur an, cînd numai cu el am cunoscut farmecul paginilor lui C. Hogaș, al

Prof. Ecaterina SÂNDULESCU,
membră titulară a Uniunii scriitorilor
din R.S.R.

(Continuare în pag. 1324)

Una din casele în care a locuit I. M. Rașcu, în perioada focșăneană, (strada Cuza Vodă, 41)

I.M. RAȘCU la revista „Îndreptar”

La sugestia mea de a face să apară o revistă la București, profesorul I.M. Rașcu s-a lăsat înduplecat într-o zi.

După mai multe propuneri de titlu pentru revistă, dînsul a considerat a fi mai potrivit acel ales, într-un suprem efort al imaginației, titlul „Îndreptar”¹⁾.

În ce fel a fost primită revista de presa vremii?

N-au lipsit în general aprecierile favorabile. Multe ziare și reviste s-au arătat înțelegătoare și binevoitoare²⁾. Altele și-au manifestat o rezervă, neputîndu-se reține de a ne persifla. Revista a fost întîmpinată și salutată de presă malițios: „Îndreptar” revistă francofilă de foburg, ce apare pe sărite...”.

Ne distrau totuși dările de seamă și articolele scrise, cu mai multă sau mai puțină bună credință, despre revista noastră.

După cîteva numere, spre surprinderea lui, redactorul, amuzat, a citit aceste rînduri, strecurate, fără menajamente la rubrica „Diverse” dintr-un ziar:

*) I. M. Rașcu a ridicat prestigiul revistei și prin unele articole și studii din care menționăm: „Ecouri franceze în opera lui Eminescu”, „Eminescu și Lamartine” și „Eminescu și Theophile Gautier”.

„Îndreptar”. Ar face mai bine să-și înceteze apariția. Cele 7 numere apărute pînă azi ne-au convins de perfectă ei inutilitate. Dispariția „Îndreptarului” este necesară pentru menținerea libertății scrisului”.

Ne osteneam să transportăm revista cu geanta de la tipografie la redacție și apoi de la redacție la poștă, după ce lipeam o bandă de hîrtie, pe care scriam adresa cu numele respective ale abonatului devotat.

Apariția fiecărui număr al revistei pentru poetul I.M. Rașcu devenise prilejul unei satisfacții deosebite. Dacă mirosul unui măr era pentru Schiller ocazia de a-și stimula dorința de a scrie, mirosul unei pagini cu cerneala proaspătă din „Îndreptar” abia scoasă de la tipografie devenea pentru profesorul I.M. Rașcu un adevărat deliciu olfactiv.

Au fost însă și momente dificile la redacția revistei. Cînd i-a apărut volumul de versuri „Joc secund”, poetul Ion Barbu, întîlnîndu-mă la librăria Alcalay, mi-a oferit un exemplar pe care mi-a scris o dedicație, pentru a publica recenzia despre volumul apărut, în revista din a cărei redacție făceam parte, m-am văzut obligat să cumpăr de la librărie alt volum, acela primit din partea autorului cu de-

dicație, fiind considerat a fi personal. În aceeași vreme, poetul Geo Bogza, de la Buștenari, mi-a trimis o elegantă plachetă de versuri, pe adresa redacției și, cum era de așteptat, însoțită de dedicație! N-am avut în aceste condiții decît o singură soluție: să-i fac o propunere profesorului Rașcu și anume ca printr-o notiță publicată în revistă să li se atragă atenția autorilor că volumele cu dedicație nu vor fi recenzate!

Mai tirziu, revenindu-mi sarcina de a supraveghea tipărirea și corectarea revistei, fiindcă I.M. Rașcu, ocupat cu alte treburi, n-a putut el însuși s-o face, m-am aflat într-o situație deosebită, din pricina unor greșeli de tipar neobservate la timp. Spre disperarea profesorului, nu mai puteam îndrepta greșelile de tipar apărute dintr-o neatenție sau din neglijența mea! N-am avut altă ieșire din această dificilă situație decît încercînd să fac o propunere, și anume de a ne comanda la tipografie pentru cele o mie de exemplare din „Îndreptar” o mie de colițe cu cele șapte cuvinte din nou tipărite cu forma corectă, ca pe urmă să fie lipite ca etichete peste cuvintele imprimate greșit! Această propunere, care de fapt era numai o glumă, spre surprinderea mea, și-a însușit-o profesorul I.M. Rașcu, soco-

Virgil HUZUM,
fost elev al Liceului „Unirea”

(Continuare în pag. 1324)

Intr-un local de vară, în 1927. I. M. Rașcu (în prim plan), I. Șlobbei, C. Fărîmă, G. Cardaș, M. Gregorian, D. Murărașu, G. Andreiescu, C. Georgiade, T. Moșoiu. (Fotografie inedită, comunicată de N. Scurtu. Colecția D. Murărașu)

I.M. RAȘCU — inedit

Despre poezia, proza, memorialistica și critica literară practică de I.M. Rașcu va trebui, cu certitudine, să se scrie mai atent și mai consecvent, deoarece autorul **Renunțării luminoase** constituie un caz singular în peisajul literar românesc.

Format la școala franceză, saturat de lecturi, înzestrat cu un deosebit simț estetic, posedând o înspăimîntătoare informație literară, I.M. Rașcu poate fi considerat unul dintre cei mai culti scriitori români.

Lecturile sale, precum și reflexiile în marginea cărților citite vor trebui adunate în tomuri, interpretate și reevaluate în consonanță cu spiritul criticii actuale. Cu siguranță vor rezista, întrucît sînt scrise cu inteligență, bine și la obiect.

Avînd o imagine totalizatoare a explorărilor sale în diversele literaturi, vom constata rigurozitate, comprehensivitatea și seriozitatea lecturii lui I.M. Rașcu.

De la întiile aprecieri literare și pînă la doctele și amplele studii, I.M. Rașcu, în austeră și solitaritate, a fost un incorigibil și inconfundabil istoric și critic literar. Erudiția, în cazul său, a fost de natură benefică și totdeauna i-a servit intențiilor.

Specializarea în sfera istoriei și criticii literare presupune, pe lîngă gust, o imensă și susținută lectură.

Aceste sumare creionări ne-au fost sugerate de o misivă a lui I.M. Rașcu, trimisă lui G. Călinescu, privitoare la o virtuală lectură.

Iubite domnule Călinescu,

Avînd nevoie **urgentă** de cartea lui A. Mortier: *Machiavel*¹⁾ (p[entru] recenzie în noua mea revistă), te rog fii bun și mi-o lasă la restaurantul **Grand Café** (Grand Hôtel) — fost Hôtel de France — la birou (pentru mine) (în fața bisericii Zlătari).

Eu iau zilnic masa acolo (de cînd n-am servitoare), între 1—2 p[ost]-m[eridiane].

Cu bune salutări și îmbrățișări,

I.M. Rașcu*)

[Domnului Gh. Călinescu, Prelungirea Dorobanților, 216, Loco]

Alfred Mortier, important scriitor și istoric literar francez, colaborase la revista lui I.M. Rașcu — **Îndreptar** (1930) cu un studiu despre Honoré de Balzac²⁾; tot în același număr al revistei, I.M. Rașcu³⁾, semnînd cu pseudonimul Evandru, îi face o pătrunzătoare prezentare a activității literare de pînă atunci.

Ulterior, G. Călinescu⁴⁾ va recenza **Studiile italiene** ale lui Alfred Mortier, iar I.M. Rașcu⁵⁾ va consemna succesul pe care l-a dobîndit cu piesa **Le Divin Arétin** la Théâtre des Arts din Paris.

Nu putem preciza dacă G. Călinescu i-a înapoiat sau nu cartea lui Alfred Mortier, însă știm că în Biblioteca Academiei R.S.R., unde se află o bună parte din biblioteca lui I.M. Rașcu, nu există un exemplar **Machiavel** adnotat și însemnat de I.M. Rașcu.

Despre o recenzie a lui I.M. Rașcu sau G. Călinescu la piesa **Machiavel**, amintită în scrisoare, nu posedăm încă vreo știre. Nici despre o **nouă** revistă editată de I.M. Rașcu nu avem informații pînă acum.

N. SCURTU

1. Alfred Mortier: *Machiavel. Pièce en 3 actes et 4 tableaux. Représentée pour la première fois à Paris, au Théâtre des Arts, le 18 septembre 1931.* Cartea a fost imprimată de Librairie Théâtrale în 1931 și are 157 p.
2. Alfred Mortier: *Despre Honoré de Balzac*, în *Îndreptar*, 1, nr. 4, aprilie 1930, p. 1—2.
3. Evandru: *Alfred Mortier*, în *Îndreptar*, 1, nr. 4, aprilie 1930, p. 5, col. 1—2+1 **foto** (Aspecte și atitudini).
4. G. Călinescu: *Etudes italiennes de Alfred Mortier*, în *Îndreptar*, 1, nr. 9, septembrie 1930, p. 10, col. 2 — p. 11, col. 1.
5. I. M. Rașcu: *Ecouri (Le Divin Arétin)*, în *Îndreptar*, 1, nr. 10, octombrie 1930, p. 12, col. 2, jos.

*) Originalul scrisorii se află în arhiva lui G. Călinescu, București.

Mulțumim și pe această cale distinselor doamne Alice Vera Călinescu, care a binevoit să ne permită transcrierea și publicarea acestui document de istorie literară.

I.M. RAȘCU la revista „Îndreptar“

(Urmare din pag. 1 322)

tind-o ca singura soluție care putea salva revista de la dezastru! Revista necorectată, ajunsă la profesorul Ovid Densusianu, ne-ar fi compromis în fața lui! Soluția propusă de mine s-a realizat integral, astfel că șapte mii de minuscule etichete trebuiau lipite prin osteneala noastră, pe foile revistei „Îndreptar“, întîrziindu-ne cu trei zile expedierea ei la abonați. La sfîrșitul acestei lucrări, „sisifice“, mi-am permis o libertate pe care n-aș fi riscat s-o iau, ca elev al profesorului, declarîndu-i: „Domnule profesor, am impresia că mă găsesc într-o cazarmă, nu în redacția unei reviste!“

Profesorul I.M. Rașcu, fără să-și piardă stăpînirea de sine, mi-a răspuns imediat: „Într-adevăr, însă dintr-o cazarmă din care d-ta ai dezerat!“

Apariția „Îndreptarului“, din păcate, n-a durat decît un singur an — 1930 — atîta cît a fost obligația redacției de a se achita față de cei care și-au plătit abonamentul anticipat.

I.M. Rașcu, la apariția revistei, n-a făcut înregistrarea la tribunal, pentru a-și putea printr-o formă juridică, asigura dreptul de folosire a titlaturii. Prin anii 1935—1936, ieșe sub altă redacție, altă revistă cu titlul „Îndreptar“. A fost atunci deci preluat numele revistei, fără ca să se fi obținut autorizația din partea vechiului redactor. Încercînd să se justifice față de I.M. Rașcu, Matei Alexandrescu, redactorul noii publicații, n-a reușit să obțină din partea profesorului dispensa morală și clemența. Demersul a eșuat, iar imprudentul — umilit.

Încercînd să dezvălui din intimitățile redacționale ale revistei, nu vreau demitizarea figurii spirituale a profesorului și poetului I.M. Rașcu, căruia totdeauna vreau să-i păstrez o venerație deosebită, fiindcă n-am întîlnit în viață personalitate mai desăvîrșită și caracter inflexibil, integru ca dînsul.

I.M. RAȘCU — profesor la Liceul „Unirea“ din Focșani

(Urmare din pag. 1 321)

poeziilor lui G. Bacovia, precum și ale altor poeți din generația lui M. Codreanu, Demostene Botez, G. Topîrceanu, ca și unele pagini revelatoare ale simbolismului francez în care tot I. M. Rașcu ne-a inițiat: J. Laforgue, Verhaeren, Rimbaud, Verlaine, Samain, Mallarmé ș.a.

Ce fascinație pentru adolescența noastră înflorînd în cea mai rafinată și seducătoare poezie!

Cu o remarcabilă erudiție în aria literaturilor moderne, sensibil și reținut, dar mereu vibrant în intransigența lui onestă a judecăților literare, cu un instinct infailibil în diagnosticarea talentului, depistînd cu discreție înmuguririle elevilor săi într-o inamovibilă primăvară literară, ce bătea deopotrivă și în poarta anilor săi tineri, I. M. Rașcu ne citea, ca nimeni altul, și după el, numai Mihail Dragomirescu, la Universitate, pagini din aurul literaturii române.

Discret, fără ostentație, acest animator al culturii noastre literare, la vîrsta cînd inima adolescenței noastre bătea mai tare, I. M. Rașcu a căzut între noi, dintr-un cer cu multă demnitate profesională și noblețe umană.

Pină în anii din urmă, cînd îl întîlneam pe I. M. Rașcu, în București, recunoscîndu-mă cu o grație colegială unică, mereu meditativ și singur, cătînd în jos, parcă ar fi pierdut ceva, sau poate numai tinerețea lui, mă traversa un fior, în care nu știu cîtă admirație și respect supraviețuiau din vremile de odinioară. Mă simțeam parcă electricizată și-mi venea să strig trecătorilor: „E cineva în țara asta care nu-l cunoaște pe I. M. Rașcu?“

DEBUTURI

Gânduri

Mă trezesc. De afară, luna îmi trimite pe fereastră buchete de beteală aureolată. Sînt singură. Privesc în jurul meu. Tăcere. Sar din pat și deschid fereastra. Ce minunăție! Prin aerul pur, stelele se văd, cum numai într-o seară de iunie se pot vedea, necrezut de mari și de vii, strălucind sub roua de diamant a eternității lor. Și ca un vis al oamenilor, o melodie mă face să tresar. Parfumul teilor îmi bate la fereastră ca o creangă înflorită.

Noaptea mă luă de mîna pe sub tei. Un oraș întreg a devenit tînăr. Și înstelarea cerului e boltirea unor tei înfloriți peste pămînteni. Fiecare tei nu e decît un glas în marele cor. Cad stele. Cad flori. Totul e ceresc. Din tei în tei, tinerețea e o șoaptă de fierbinte întîmpinate, dînd sufletului meu sărutul regășirii.

Sînt momente cînd ființa noastră se moaie, se topește, se împrăstie și se pierde în infinitul lucrurilor lăsînd ca mintea să radieze lumina într-un singur punct. Și sufletul meu e o

O explozie năpraznică e urmată de un suflu puternic, care mă azvîrle la pămînt. Un foc uriaș preiace totul în cenușă, într-un deșert de cenușă. Într-o clipă se așterne bezna nopții, fără stele, fără lună, fără...

— Trebuie să pot, trebuie, trebuie!...

Picioarele nu mă mai ascultă. Puterile mă lasă încetul cu încetul.

— De cine fugi? — aud o voce interioară.

— De oameni...

— Dar ei nu mai sînt... „S-au jucat” cu „artificii”...

Undeva, la apus, soarele se pierde după un deal, înroșind cerul.

Bunicul, tăcut și îngîndurat, mă ia de mîna și-mi face semn să-l urmez. Pornește prin crîngul din spatele casei, îndreptîndu-se spre iaz. Merg în urma lui, căutînd să țin pasul cu el. Tufișurile îmi îngreuiază mișcările și respirația. La un moment dat, chiar mă împiedic și cad, strivind poamele roșii ale unui rug de zmeură. Sucul lor mi se încliează pe mîini. Le privesc. Roșul aprins de pe ele mă înfioară.

Bunicul, adîncit în gîndurile sale, s-a depărtat.

Mă șterg cu o frunză de brusture. Roșul rămîne pe frunză și mă obsedează. O arunc și fug ca să scap de fantoma în roșu. În goana mea nebună, nu mai văd nimic și deodată mă opresc încremenită. Răsuflarea mi se oprește, iar în gît parcă am un nod. Jos, în iarbă, lingă iaz, era.. Nu, nu

Amurg însîngerat

DINTRE SUTE DE CATARGE

poartă deschisă spre lume, spre vis și frumusețe. N-am cunoscut această frumusețe pînă acum. Dar mi-au arătat-o, pe aripi de vals, tei înfloriți dintr-un capăt pînă-n celălalt, beteala argintie a lunii ce așteaptă parcă ivirea ielelor, tremurul mîinii mele ce caută marele cîntec al fericirii. Tei înfloriți, vise și stele am întîlnit de multe ori, dar nicăieri aiurea și niciodată parfumul lor n-a fost mai aproape, mai intim, mai cald, mai viu decît în seara aceasta. Nu e afară, sub cerul nemărginit, ci mă însoțește pretutindeni. Îl am în păr, îl am pe mîini, îl am în suflet.

O lacrimă cristalină îmi sărută obrazul și cu o bătaie de inimă trimit tuturor florilor un salut. Și 'ele, fremătînd îmi spun într-un cor ceresc: „Noapte bună”. Sînt florile ce mi-au legănat anii mei de copil, sînt florile ce cresc acum mai mari și mai frumoase la răsîntia unde se desparte adolescența de copilărie.

Violeta BĂRA, clasa a XI-a,
Liceul sanitar din Focșani

Joc de artificii

Manuela DUMITROPOL,
clasa a XII-a A

se poate! Ba da... Era... era Roibu întins într-un lac de singe. Alături de el, bunicul ingenuncheat și cu o lacrimă pe obrajii aspri și arși de soare.

Călușul încă mai trăia, dar botul îi era alb de spume.

Iau în pumn apă din balta neagră ce face în adîncurile ei și-i dau să bea. Apa se înroșește în pumnul meu. Și lacrimile cad pe trupul vlăguit al calului. Bunicul îmi spune în șoaptă să plec. O iau spre casă, fără să întorc capul.

În urmă aud o împușcătură și...

Cai albi și negri, și roibi galopează prin apa limpede a iazului. Stropii aurii se ridică în văzduh.

Coamele cailor flutură în adierea ușoară a vîntului. Cai, cai, cai...

Visez și picături de sudoare mi se preling pe față.

Cai, cai, cai...

Lăcrămioara VĂSUIANU,
clasa a XII-a A

DINTRE SUTE DE CATARGE

Propun ...renunțăm la
serviciile salubrității
să... de vreme ce
mașinile
spală șoseaua
cu noroi și benzină

Pietoni!

Folosiți cu încredere
produsele
uzinelor de autoturisme!
În caz contrar
presa de specialitate
va renunța
la rubrica
„Atelier de reparații“!

Felicia-Stela IONESCU,
clasa a XI-a A,
Liceul pedagogic —
Tîrgu-Mureș

Fără titlu

Divin, părintele albastru de vorbe
A spus: „Vino și-ți ia de pe capul meu
Dorințele tale de vraiste!“
Tu ai tăcut și-ai început să aduni
Spice, țărînd, tranzistori,
Serii spectrale, articole
De prin ziare ale vremii.
Sătul de încetineala ta,
Divinul s-a înfuriat:
„Grăbește-te, fac economie de viață!“
Tu ai tăcut din nou
Culegînd ce-ți mai rămăsese:
O oglindă spartă, o floare de cactus,
O frunză atîrnînd între buzele unui mort
(ultima).
Divinul n-a mai spus,
N-a mai țipat,
Ci a tăcut (făcuse economie de viață pînă
la capăt).
Și tu iar ai tăcut,
Adunîndu-l și pe el în vraistea ta.
Acum tăceți amîndoi.

Maricica BABIȘ,
clasa a XII-a, filologie-istorie,
Liceul pedagogic Focșani

De Anul nou

Să stai lipit de stîlpul casei tale
Cu tîmpla sprijinită-n lemn
și var,
Să bei din cupa iernii de
cristale
Și să te-neci în vinul din
pahar.
Să fumezi ca un foc de
vreascuri ude,
Să crezi că toată lumea te-a
uitat,
Tîrziu cînd numai iarna se aude
Surpînd un alb de vis
îndepărtat.
Și rezemat de stîlpul casei tale,
Trăind în vraja nopții
de-altădată
Să vină-ncet, să te cuprindă
moale,
O moarte dulce, neadevărată.

Mihaela SEREA,
clasa a XII-a A

De ce?

De ce mă nasc?
Pentru că sînt
O întrebare.
De ce cresc?
Pentru că în mine
Plouă mereu
Cu gînduri.
De ce mor?
Pentru că
Întrebarea
Își găsește răspunsul.
Trebuie!
Altfel totul e în
zadar...
Dar,
„De ce mă nasc“?
Se întrebă
strănepotul meu...

Dana POPESCU,
clasa a XII-a A,
Liceul pedagogic,
Tîrgoviște

V i s

Copile, privește soarele !
 Nu-i așa că-i frumos ?
 Copile, uite norii !
 Nu-i așa că ești mai puternic ?
 Dă mâna mamei tale,
 Iubește cerul senin,
 Mîngîie petalele înfiorate de
 rouă,

Alintă fluturii de dantelă.
 Aici la noi păsările sînt albe
 Pretutindeni, crengi de măslin
 Plutesc în imense ghirlande
 În jurul ochilor tăi mari.
 Copile, prinde în palme un
 porumbel
 Sărută-l și dăi drumul să

zboare
 Fratele tău îl va prinde și el
 Trimițîndu-l soarelui.
 Soarele îl va transforma în

ploaie,
 Ploaie caldă de lumină
 Picăturile-i line și pure să
 vindece răni,
 Răni produse de norii pe care
 i-ai uitat.

Jeny BĂLAN,
 clasa a IX-a,
 Liceul sanitar din Galați

Pe
 vremea
 fluturilor
 roșii...

Claudia CEAUȘU,
 clasa a XI-a,
 Liceul de
 informatică
 Timișoara

Pe vremea fluturilor roșii,
 Am crezut că florile
 Îmi vor dărui
 Parfumul și culoarea lor.
 Am crezut că narcisele
 Îmi vor da galbenul nestemat
 Să privesc soarele,
 Iar floarea de colț —
 Albul de nufăr.
 Am crezut că
 Nu-mă-uita îmi va da
 Albastrul de Voroneț
 Să privesc cerul,
 Iar trandafirul mi-a dat
 Roșul — văpaie din serile de
 basm

Cu furnici și licurici
 Cu lămpașe și pitici.
 Am crezut că iarba
 Îmi va da
 Verdele din tulpină

DINTRE SUTE DE CATARGE

Oglindă
în cioburi

Niciodată, în oglinzi,
 lucrurile nu sînt
 terminate.

Nu încerca
 să le ații capătul,
 căci imaginea ta
 se va prăbuși în cioburi.
 Și atunci,
 te vei simți prea singur,
 nu vei mai putea sta în
 picioare
 și vei îngenunchea
 să cauți inelele de sticlă
 ale dublurii tale
 în lumea sfărîmată.
 Iar ele nu vor mai reflecta
 decît degetele tale
 însingerate...

Simona MARTIN,
 clasa a XI-a C,
 Liceul „O. Goga” — Sibiu

Să încălzesc pămîntul
 Și să sper.
 Pe vremea fluturilor roșii,
 Am crezut că bătrînii copaci
 Îmi vor da un strop
 Din imensitatea lor
 Să cuprind infinitul.
 Pe vremea fluturilor roșii,
 Am crezut că păsările
 Îmi vor dărui
 Aripile lor
 Să pătrund în miezul
 Fructului dospit de soare,
 Iar cu fruntea în aripi
 Să iubim
 Semeția gîndului și a clipei.
 Vremea fluturilor roșii
 A zburat în amintiri,
 Și am rămas doar
 Cu statornica credință.

Această nouă variantă a lui Ion Diaconu, care are similitudini cu cea a lui Vasile Alecsandri, cuprinde în trei strofe, inegale ca întindere, dialogul dintre cioban și mioara preferată. Având în minus două versuri, strofa prin care ciobanul se adresează mioarei este identică cu cea din varianta V. Alecsandri. În strofa următoare, mioara îndurerată îi comunică vestea nefastă a apropiatei sale morți, provocate de doi ciobani, cărora nu li se mai specifică proveniența. Spre deosebire de variantele lui V. Alecsandri, G. Dem. Teodorescu, mioara este cea care știe că stăpînul ei va fi îngropat în strunga oilor. Se deosebește și de varianta lui Ov. Densusianu, în care oîta năzdră-

gul dintre mioara năzdrăvană și cioban.

Se evocă relația strînsă dintre om și mediul său de viață, un fior străbătînd pe cititor în momentul cînd miorița, simbol ancestral al tradiției acestor pămînturi, al unei vechi în-deletniciri, transhumanța, se adresează stăpînului ei, într-un vers în care, ca și în varianta Alecsandri, șlefuitorii anonimi au întrebuițat dativul cu valoare afectivă: **Ca să mi te omoare**. Poate de nevoi prozodice, diminutivul **mioriță** este înlocuit cu **miorică**, iar vocala finală *ă* se închină, ca în graiul din Moldova: **Mici miorici**. Tot ca în graiul din sudul Moldovei, în reflexivul **s-a vorbitu** apare **u** final, după consoană.

Adresîndu-se stăpînului său, în tradiția poeziei noastre populare, mioara utilizează diminutivul (**stăpînașul meu**), care, departe de a avea iz de dulcegărie, cuprinde o notă de tandrețe, deci de afecțiune față de cel pe care-l iubește. Sînt puține podoabe stilistice. Alături de metafora din versul **Cu lacrimi de sînge**, se întrebuițează substantivul cu valoare adjectivală, pentru a reliefa o trăsătură: **Și ciini mai bărbați**. Adjectivul **învățați**, ca și în varianta V. Alecsandri, din versul **Și cai învățați**, cu sensul de **dresați, domesticiți, îmblîziți**, credem că inițial a fost de sorginte cultă. Frumusețea reiese din claritatea și sinceritatea sentimentelor și din firescul exprimării.

Apar forme populare sau eliptice ca în versul **Jocul mieilor** sau forme populare de viitor: **o zice, s-ar strînge, m-o plînge**. Adverbul interogativ **oare**, prezent în două versuri, apare cu apocopă: **Oar apa nu-i bună? Oar pentru ori, stăpînașul meu pentru Drăguțule bace** din varianta Alecsandri dau în plus o notă de autenticitate populară. Mai adăugăm conjunctivul **să-mi puie**, specific graiurilor populare, sau verbul **a zice**, cu sens de **a cînta**. Ca în limbajul vorbit, este prezent dezacordul dintre predicat și subiect: **Pe mine m-a plînge (ei)**. Cîteva versuri, cu mici inversiuni, sînt comune aproape tuturor variantelor, ca niște pietre de preț, ireproșabil șlefuite, care nu mai admit modificări: **Fluieraș de os/ Mult zice duios/ Fluieraș de fag/ Mult zice cu drag!**

Fonetisme și elemente de limbaj local, dezacorduri morfosintactice, dar și secretul misterios al marilor arte se întîlnesc ca în oricare variantă a **Mioriței!**

OPINII

Noi variante ale „MIORIȚEI“

publicate în „REVISTA NOASTRĂ”(II)
de lector dr. Dinuța MARIN,
Universitatea București

vană are cunoștință că ciobanul va fi îngropat: „La valea adîncă/ La poteca strîmtă“. În strofa a treia, ciobanul reia această imagine, prin care își exprimă dorința să rămînă nedespărțit de oile lui dragi. Ultimele patru versuri din strofa a treia, care cuprind imaginea fluierașului, sînt similare cu cele din varianta V. Alecsandri. Față de această variantă, cea a lui Ion Diaconu are un metru mai neregulat, numărul de silabe alternînd între patru și opt. Varianta este provocată mai mult de închiderea vocalei finale, pe care transcrierea fonetică o face științific, cu exactitate.

Considerăm că și prin cele trei variante ale **Mioriței**, **Revista noastră** a contribuit la descoperirea și păstrarea pentru viitorime, a unor nestemate de gîndire și simțire populară.

Conducîndu-se după aceleași criterii ale originalității, în nr. 73—74—75 din 1981, p. 1225, **Revista noastră** a publicat un alt fragment din **Miorița**, cules din Vrancea, cuprinzînd dialo-

După cum se știe, omul trăiește zi de zi nu numai în contact cu mediul natural, ci mai ales cu mediul de obiecte pe care le-a creat și le produce neîncetat. Ca și peisajul natural și universul de lucruri prezintă înfățișări, imagini diferite, mai variate sau mai monotone, mai elastice sau mai mediocre din punct de vedere al unor **etaloane de gust** formate în experiența de viață a oamenilor. Trebuie să subliniem faptul că în această privință, a raportării oamenilor la universul de obiecte și de ambientări pe care și le alcătuiesc, gustul nu înseamnă numai o **percepere contemplativă** a imaginilor obiectelor, ca în cazul **artelor vizuale**. Este vorba de un alt gen de apreciere în care, mai explicit sau nu, se au în vedere deopotrivă utilizarea pe care o satisface, **linia modernă sau „retro“** (stiluri anterioare) în care este exprimată forma obiectului, **locul** ce-l va ocupa într-un anumit ambient, **gradul** în care satisface nevoia de **prestigiu social și cultural** al utilizatorului și, în sfârșit, conformitatea cu etalonul „estetic“ al individului sau al comunității în care trăiește.

Toate aceste modalități ale aprecierii obiectelor utile, spre deosebire de cele artistice propriu-zise, depind de nivelul dezvoltării economice și al capacității tehnologice în limitele căreia se pot produce sau nu obiecte cu caracteristici superioare. Depind însă și de **educația** pe care au primit-o sau și-o desăvârșesc participanții la întregul proces de promovare a produsului industrial, de la designer — conceptor și proiectant al noilor obiecte — pînă la factorii care decid asupra calității execuției produselor, care selectează și hotărăsc intrarea acestora în circuitul comercial, care le achiziționează și le folosesc.

Importanța actului educativ este adeseori hotărîtoare, deoarece preocuparea pentru **inovarea formelor produsului industrial** (de serie) și a **structurilor ambientale** dobîndește, în epoca noastră, valoarea unui autentic **act de cultură**, de cultură vizuală în special, întreaga **viață cotidiană** desfășurîndu-se sub semnul design-ului și al educației corespunzătoare înțelegerii lui.

Ca și arhitectura unei localități, obiectele din mediul nostru de viață formează adevărate „texte“, în care se pot citi, ca în orice text literar, fizionomia unei epoci și a unui popor, preferințele vestimentare și de organizare a interioarelor, a spațiului public, a locului de muncă, tradițiile sale plastice și ornamentale, obișnuințele casnice, cotidiene, specifice, gradul de civilizație atîns de o categorie socială sau de o colectivitate și încă altele.

Produsul industrial a fost cîndva considerat a nu avea **personalitate**, a nu **exprima**, într-un mod lesne de recunoscut, **specificul unui popor**, unor categorii de indivizi, a fi pîndit de efectele nivelatoare ale standardizării, de monotonie și de un prost gust care rezultă din imitarea facilă, neadecvată și neinspirată a unor modele artistice (fenomenul Kitsch — ului).

(Va urma)

SENSIBILITATEA ESTETICĂ

DESIGN-UL FORMELOR INDUSTRIALE ȘI EDUCAȚIA^(III)

de

dr. Paul CARAVIA,
cercetător științific principal
la Institutul de pedagogie
și psihologie din București

ISTORIE LOCALĂ

Primele instituții de învățămînt din Focșani (I)

Singurele școli existente în Focșani de-a lungul evului mediu au fost cele înființate pe lângă biserici și minăstiri, în care se învățau scrisul, cititul și cântările religioase. În două acte de vânzare a unor pămînturi — unul din 1634 și altul din 1680, apar ca martori Vicol și respectiv Toader, dascăli de Focșani ¹⁾.

Cu epoca fanarioților și interesul domnilor pentru asemenea școli a crescut, întrucît ele pregăteau preoți, cărora li se pretind acum atestate pentru a fi hirotonisiți. Organizarea școlilor cade în seama episcopiiilor, iar profesorii sînt plătiți de minăstirile mai bogate. Așa spre exemplu, Grigore Ghica, prin cartea sa din 1735, obligă minăstirea Sf. Ioan să dea cîte 50 de lei învățătorului de la școala din Focșani, iar Nic. Mavrogheni trimite în iunie 1787 un pitac către boierii epitropi ai școlilor, prin care dispune a se da cîte 15 taleri dascălilor „ce s-au rînduit cu osăbită carte a domniei mele la Focșani și la Tîrgoviștea de Dîmbovița“ ²⁾.

Prima încercare de a se crea o școală publică în Focșani s-a făcut la începutul sec. al XIX-lea, pe vremea domnitorului Alex. Moruzi al Moldovei, ca răspuns la cererea „ce ne-au făcut locuitorii din tîrgul Focșani de a li să așeza școala pentru învățătura copiilor, fiind lipsiți cu totul de acest folos“ ³⁾.

Școala urma să fie „rînduită (încadrată) cu dascăli moldovenesti și elienești“, iar pentru o mai trainică așe-

zare a ei, domnul o înzestra cu 20 „liude“ (slujitori) pentru trebuințele ce vor avea școalele“.

Se vede însă că școala n-a mai luat ființă, deoarece nu se găsește vreun document despre existența ei; poate din lipsă de local sau de învățători. Așa că cei care erau dornici să învețe și aveau posibilități vor fi urmat la școlile de pe lângă biserici, cu dascăli „particularnici“, care erau în număr destul de mare, chiar și după înființarea școlilor publice. Numai la Focșanii Moldovei erau în 1833 vreo 13 asemenea școli cu peste 255 de școlari — după raportul profesorului V. Paulovici, din luna mai a anului respectiv ⁴⁾. Din raportul lui reiese că aceste școli au fost o vreme o piedică în calea învățămîntului public, deoarece „toți părinții trimit ai lor copii mai întîi, mai întîi și mai cu bucurie la acele școli decît la această publică, pentru că aici dascălii particularnici în tot chipul caută a dezgusta pe toți de la această școală (publică) silindu-se a le întemeia ideea că cei care va învăța la școala publică, va fi fără îndoială ostaș“ ⁵⁾.

Primele instituții publice de învățămînt aveau să se deschidă și în Focșani, odată cu punerea în aplicare a Regulamentului Organic, care prin articolul 364 prevede întemeierea de școli în cîteva capitale de județ: Roman, Galați, Focșani, Birlad, Botoșani, și Huși ⁶⁾.

prof. Tudor CIUBOTARU

1. Istoricul orașului Focșani, D.F. Caian, Focșani, 1906 — pag. 125—126.
2. Idem, pag. 127.
3. Milcovia, anul III, pag. 124, vol. II.
4. Milcovia, anul III, vol. I—II (documentul nr. 17, din anexă).
5. Ibidem.
6. Istoria școalelor (1800—1864) de V.A. Urechiă, Buc. 1892, pag. 50.

Nicolae LABIȘ

(Urmare din pag. 1311)

nească“, unde a și apărut în 1959, Labiș îi adăugase subtitlul „Răspuns prietenului meu Mihai Eminescu, în urma sfatului ce l-am ținut noi doi mai ieri“. O precizare: textul amintit l-am predat atunci poezilor Ion Horea și Cristian Sirbu, în urma transcrierii făcute la Mălini, unde fusese într-o călătorie de documenta-

re necesară elaborării unei lucrări științifice.

— Ce vă spune astăzi mitul Labiș în literatura română?

— A fost, este și rămîne un poet de autentică vibrație comunistă. Ne-a lăsat modelul absolut grav de angajare politică. A fost, este și rămîne totodată una din expresiile pure, sensibile ale spiritului românesc, ale adevărului spiritului uman. Labiș nu mai este un mit astăzi pentru nimeni. Este o prezență cu care spiritualitatea noastră se mîndrește în concertul de valori universale.

Promotia 1971

Zece ani se reduc la dimensiunile unor clipe și ne trezim în bănci aceeași elevi puțin speriați când iilele catalogului foșnesc după ce s-au pus absențele: oare cine va îi ascultat?

Cine poate să uite perplexitatea ce urma după cuvintele: „Scoateți o foaie de hîrtie“?

Cine poate să uite atmosfera de încordare dinaintea anunțării subiectelor de teză, exclamațiile de satisfacție sau deziluzie ce însoțeau comunicarea lor?

Cine poate să uite farmecul acelor ore cînd profesorul ne deschidea porțile unor tărîmuri pînă atunci neexplorate? „Sesam, deschide-te!“. Și porțile cunoașterii se deschideau larg, dezvăluind comori de înțelepciune adunate de secole.

Cine-ar putea să-și uite colegii cu care în scurta, mereu prea scurta pauză, îniriipa un fotbal la o singură poartă, sau colegele cu care trecea în revistă, în cîteva minute, problemele întregii școli?

Și cine ar putea să uite primul bilețel strecurat și citit cu sîială de prietenul sau prietena de la B sau de la D?

Fără îndoială că înainte de a fi o adunare destinată unui bilanț, aceasta de acum dă ocazia rememorării unei perioade din viață, pe cît de scurtă, pe atît de bogată, este un prilej de a aduce omagiul nostru celor ce ne-au îndrumat pe parcursul ei.

ing. **Marin-Cristian VASILESCU**,
(fosta clasă a XII-a A)

SECVENȚE CULTURALE

CENTENAR

La 25 septembrie a.c., s-a sărbătorit împlinirea unui veac de la fondarea primei biblioteci publice din Focșani. Bazele ei au fost puse de un grup de profesori și elevi de la Liceul „Unirea”, care au dăruit cărți și bani.

Jubileul a fost marcat de o adunare festivă desfășurată la Teatrul popular din Focșani, la care au participat cititori și reprezentanți ai unor instituții similare din țară.

Cu această ocazie, Consiliul Culturii și Educației Socialiste a decernat Bibliotecii județene „D. Zamfirescu” o **Diplomă de onoare**.

SEMICENTENAR

Mai tânăr, Muzeul de istorie din Focșani a luat ființă acum 50 de ani, prin reunirea colecțiilor aflate la Liceul „Unirea”, la primăria orașului și la secțiunea Ligii culturale. La deschiderea muzeului vrincean, a participat atunci Nicolae Iorga. Momentul coincidea cu jubileul de 40 de ani al Ligii culturale. Cu acel prilej, s-a dezvelit un monument simbolic: **borna de hotar**.

Sărbătorirea acestui eveniment a avut loc la 6 octombrie a.c., în sala Teatrului popular din Focșani, unde cercetători locali și din alte județe au prezentat comunicări științifice.

Consiliul Culturii și Educației Socialiste a decernat și acestei instituții o **Diplomă de onoare**.

SALON

A XII-a ediție a **Salonului literar Dragosloveni**, desfășurată la Focșani și în alte localități ale județului Vrancea, în zilele de 7 și 8 noiembrie a.c., a constituit un eveniment important în viața noastră spirituală.

Cu această ocazie, s-a înființat primul cenaclu al scriitorilor din România. La ședința de constituire, au luat parte: **Dumitru Radu Popescu**, președintele Uniunii scriitorilor din R.S.R., **Mina Covaci**, secretar al Comitetului județean Vrancea al P.C.R., **Mircea Radu Iacoban**, secretarul Asociației scriitorilor din Iași, **Alexandru Crihană**, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Vrancea, **Sergiu Adam**, **Andi Andrieș**, directorul Editurii „Junimea”, **Vasile Băran**, **Daniela Crăsnaru**, **Nicolae Dan Fruntelată**, redactor-șef al revistei „Luceafărul”, **Ovidiu Genaru**, **Traian Iancu**, **Ion Iuga**, **Mihai Minculescu**, **Constantin Nisipeanu**, **Ion Larian Postolache**, **Cornel Popescu**, redactor-șef al Editurii „Cartea românească”, **Alexandru Raicu**, **Ion Roșu**, **Nicolae Turtureanu**, **Corneliu Sturzu**, redactor-șef al revistei „Convorbiri literare”, **Horia Zilieru**.

Membrii fondatori ai cenaclului sînt: **Virgil Huzum**, **Simion Hârnea**, **Ionel Bandrabur**, **Florin Muscalu** (secretar), **Dumitru Pricop**, **Ion Panait**, **Traian Olteanu**, **Ioan Liviu Stoiciu** și **Emil Giurgea**, autori care au tipărit cel puțin o carte, dar care nu pot alcătui încă o asociație. Conform statutului Uniunii scriitorilor, aceasta trebuie să aibă minimum 20 de membri.

„Cu acest cenaclu — a spus tovarășul **Dumitru Radu Popescu**, președintele U.S. — vrem să inaugurăm un nou fel de organizare a scriitorilor din județe. Încercăm să reinviem niște tradiții strălucite ale culturii noastre, să reinviem tradiția unor cenacluri, într-adevăr strălucite, fiindcă au dus la cizelarea unor autori de seamă și nu s-au transformat în simple fortărețe care trăgeau într-o singură direcție.

Vă promitem că multe acțiuni le vom face împreună și cu Asociația scriitorilor din Iași și cu dumneavoastră direct, că vă vom trimite unele delegații de scriitori străini, că vă vom chema la București la diverse acțiuni ale noastre.

Eu îi consider membri ai cenaclului și pe cei care nu au deocamdată cărți și care de-abia așteaptă ca noi să-i ascultăm și ca revistele literare să-i publice. E aici scriitorul **Cor-**

SECVENȚE CULTURALE

neliu Sturzu, redactor-șef al „Convorbirilor literare“, care va da, probabil, două pagini pentru scriitorii din Focșani“.

Corneliu Sturzu: „Vă asigur că vom realiza o colaborare mai îndelungată între „Convorbiri literare“ și scriitorii mai tineri sau mai puțin tineri de aici. Noi vom avea o întâlnire cu cititorii „Almanahului «Convorbiri literare»“, ediția 1982, consfătuire care va pune bazele unei colaborări mai temeinice“.

În cadrul primei ședințe de lucru, au citit: **Ion Baci**, **Viorel Munteanu**, **Constantin Ghiniță**, **Paul Spirescu**, **Virginia Bogdan**, **Rodica Șoricău**, **Apostu Vultureanu**, **Ion Dumitru Denciu**, **Valeriu Anghel**, **Virgil Panait**, **Nicolae Bornaz** și **Constantin Dușcă**, iar dintre invitați: **Daniela Crăsnaru**, **Ovidiu Genaru**, **Ion Larian Postolache**, **Ion Roșu** și **Ion Iuga**.

Luînd cuvîntul pe marginea creațiilor prezentate, poetul **Nicolae Dan Frunteletă**, redactor-șef al revistei „Luceafărul“, a spus: „A fost o adevărată desfășurare de forțe ceea ce s-a întîmplat astăzi, un semn foarte bun pentru cenaclul care începe să fie și care, din cîte înțeleg, nu va rămîne numai la starea sinceră a unui nucleu format din nouă sau zece oameni. Vă spun foarte sincer că am avut în această oră de poezie o bucurie adevărată, o bucurie cinstită. Și așa cum cred că ar face oricare coleg de la „Luceafărul“, în locul meu, țin să plătesc această bucurie: am un cec în alb asupra mea, care se cheamă o pagină de revistă, pe care vă rog să-l onorați dv., pentru că cred că această primă ieșire în lume a cenaclului constituit astăzi în Vrancea poate să fie un argument foarte serios pentru el în continuare și chiar pentru ideea ca atare. Deci, depinde tot de dv. cum va fi onorat acest cec“.

În după-amiaza zilei de 7. XI., au avut loc șezători literare, organizate la casele de cultură din Adjud, Panciu, Mă-rășești, Odobești și la Căminele culturale din Măicănești și Vulturii.

A doua zi, 8. XI., la Galeriile de artă din Focșani s-au decernat premiile **Salonului literar Dragosloveni**, de către un juriu condus de scriitorul **Mircea Radu Iacoban**. Au fost distinși: **Ioan Dumitru Denciu** — marele premiu oferit de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Vrancea; **Nicolae Bornaz** (poezie) și **Ion Cîrnu** (teatru) — premiul Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori Vrancea; **Virgil Munteanu** — premiul ziarului „Milcovul“; **Virginia Bogdan** — premiul Comitetului județean Vrancea al U.T.C.; **Rodica Șoricău** — premiul Consiliului județean al sindicatelor Vrancea; **Constantin Dușcă** — premiul „Revistei noastre“.

Șirul manifestărilor organizate în cadrul Salonului s-a încheiat cu un pelerinaj la Casa memorială „Alexandru Vlahuță“ din Dragosloveni.

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

TRIBUNA :

„În constelația publicațiilor școlare din țara noastră, în paginile cărora își încercă condeiele mii de elevi, alături de profesorii și îndrumătorii lor, se înscrie și *Revista noastră*, a Liceului «Unirea» din Focșani, fondată în 1912. Din seria nouă a apărut recent nr. 73—75 din ianuarie-martie 1981. Acest număr cuprinde un bogat și variat material publicistic și beletristic, debutînd cu un dialog purtat de prof. Petrache Dima cu Mioara Minulescu, fiica celebrului poet simbolist, de la nașterea căruia s-a împlinit un veac. Tot despre Minulescu mai semnează articole prof. univ. dr. Dumitru Micu și eleva Mirela Florescu. Să nu uităm frumosul portret al plasticianului Vasile Pănescu. La rubrica «Dintre sute de catarge» publică versuri elevii Manole Gheorghită, Munteanu Romică, Bocu Valeria, Bălan Jeni, Groper Cezara, precum și foști elevi ai liceului Tazlău Constanța, Popa D. Maricel, Pricop Dumitru, Baciu Ion. Directoarea liceului semnează articolul „Liceul «Unirea» a împlinit 115 ani”. *Revista* înserează trei interviuri cu Marin Sorescu, D.R. Popescu și Valentin Silvestru, toate pe tema **Seminarul de dramaturgie și teatrolgie D.R. Popescu**, care s-a desfășurat recent la Focșani. **Inedit — Tudor Arghezi, O scrisoare și câteva autografe**, comentate de Nicolae Scurtu. Ion Besoiu semnează o evocare a regretatului actor Cornel Coman, fost elev al acestui liceu. Ancheta revistei — **Din nou despre prietenie**, rubrica știință și tehnică (fizică, ecologie, astronomie, matematică), faza republicană a concursului, de limba și literatura română, Focșani — 1981), reflectă preocupările imediate ale elevilor. Mai amintim reportajul **Pe drumurile literare — Blaj, August Treboniu Laurian — 100 de ani de la moarte**, revista revistelor, folclor, note de lectură, opinii ș.a. Înalta ținută a materialelor, frumoasa prezentare grafică denotă o serioasă preocupare din partea coordonatorului, prof. Petrache Dima, și a întregului colectiv redacțional format din profesori și elevi”. (Nr. 17, anul XXV, 23 aprilie 1981).

Vasile LUCACIU

MAGAZIN :

„Primesc de cităva vreme «*Revista noastră*» din Focșani. Este o revistă pe care o scriu elevii Liceului «Unirea» din acest — tot mai frumos — oraș în care se leagă Muntenia și Moldova și dedesubtul căruia se aud zbătîndu-se spre astre vertebrele Carpaților în îmbrățișare. Poate că ochilor noștri li s-ar cuveni cite o lecție de prospețime și profunzime ca aceasta, mai des. Căci «*Revista noastră*» din Focșani este realmente una dintre cele mai bune reviste pe care le-am citit în ultima vreme. Nu știam cine este spiritul înriuritor al revistei sau mai precis îi știam numele, dar nu știam mai nimic despre viața omului. Cu prilejul ultimului număr, mi-a fost dat să aflu că profesorul Petrache Dima (uneori țintă a invidiilor prea puțin colegiale) este un om cu o bogată istorie, o istorie din cînd în cînd într-adevăr literară. Viața ne obligă la prospețime și profunzime. Ne închipuim prea des că atîta e interesant cît auzim și înțelegem noi în fiecare zi. Dar, iată, din Focșani răsare periodic o revistă a elevilor. O revistă scrisă de cei mai tineri, dar cu o discretă îndrumare a dascălilor. Și ce bine le stă dascălilor să se retragă și să-și lase învățăceii să se desfășoare, să-și facă exercițiul fundamental al gîndirii creatoare. Cred că nici o revistă literară nu i-a sărbătorit pe Goga și pe Blaga așa de frumos și de profund cum au făcut-o elevii din Focșani. Ca un corolar al întregii activități de creație, căreia «*Revista noastră*» îi este oglindă, am aflat din nou, dar de data aceasta am și ținut minte, că elevii, în vacanțe, împreună cu îndrumătorii lor, străbat un traseu fără moarte al poeziei române. Le stă bine, le stă extraordinar de bine ca în patria redată lor de mării bărbați ai neamului, ei, cei tineri, împreună cu minunații lor profesori, să nu ostenească niciodată să cunoască, să caute, să iubească. Cînd am văzut că ei au fost la Rășinari, ochii mi s-au umplut de lacrimi. Cîți dintre oamenii de cultură maturi au avut curiozitatea să meargă acasă la Goga, chiar dacă Goga nu mai e demult acasă ? Puțini. Intrucît am fost acolo, pot să vi-l și numesc : Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Mircea Micu, Gheorghe Pituț. Aceștia au deschis casa poetului spre a se umple de uriașului absentă. Și iată, au mai făcut aceasta elevii din Focșani. E de mirare? În principiu nu. Dar în realitate, mirarea noastră e mai mult admirare. Ne bucurăm că la Focșani, într-un mediu rodnic impus de activitatea unei autorități județene vrednice, înțelepte și tinere în care un om ca Gheorghe Stoica, primul secretar al județului, este însuși un pătimaș al trudei, dar și un pătimaș al culturii, ne bucurăm că la Focșani, într-un climat creator, real, de unde vin și ritmicele inițiative culturale ale unui comitet de cultură condus de un om luminat ca Al. Crihană, făcîndă spiritului nu că n-are de gînd să se stingă, dar se întetește într-adevăr.

Căutați această revistă. Și cînd veți avea timp s-o citiți, nu vă sfițiți să scoateți ghilimelele din jurul numelui ei în clipa cînd veți zice : **Revista noastră**.” (Nr. 1237 din 20 iunie 1981).

Adrian PĂUNESCU

SĂPTĂMINA :

„*Revista noastră*, editată de elevii Liceului «Unirea» din Focșani din care ne-a parvenit ultimul număr, continuă să rămînă cea mai elegantă și originală publicație de acest gen”. (Nr. 551, vineri, 26 iunie 1981).

ROMANIA LITERARĂ :

„Ultimele două numere ale «*Revistei noastre*», publicație a cenaclului Liceului «Unirea» din Focșani, se mențin pe aceeași linie de interesante contribuții la istoria literară. Primul (care include și un supliment, «*Preocupări*», destinat Liceului

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

Medicină

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

La 5 aprilie a.c., peste 30 de elevi și cadre didactice de la Liceul sanitar din Focșani s-au întâlnit cu prof. univ. dr. Petre VANCEA, membru corespondent al Academiei R.S.R., și cu prof. univ. dr. Petre P. VANCEA, directorul Clinicii de oftalmologie din Iași. Cu acest prilej, s-a realizat următorul dialog:

**„Ca medic,
n-ai dreptul
să părăsești
bolnavul,
în orice situație
ar fi
sau ai fi!“ (1)**

Prof. Petrache Dima : Așa cum v-am spus și la telefon și în scrisori, demult ne-am gândit să organizăm o întâlnire cu dv., personalități cunoscute în lumea medicală românească și internațională. Elevii de la Liceul sanitar din Focșani, unde eu predau limba și literatura română, au primit cu foarte multă bucurie această idee și de peste două luni ne pregătim să realizăm momentul de astăzi, deosebit de important pentru noi toți, nu numai pentru viitoarele cadre medicale. Liceul sanitar a luat ființă acum patru ani. Anul acesta, iese prima promoție și aș vrea să vă spun că printre ei, dacă nu chiar toți cei de față, sînt elevi foarte buni la învățătură, simpatici, modești, harnici. Și nădejdea noastră este ca și din rîndurile lor să se ridice — dar asta depinde de ei, depinde de împrejurări — poate chiar mari personalități ale științei românești.

Discuția cu dv. are un rol foarte important. Și dv. în prima perioadă a vieții, ați căutat modele. La rîndul lor, caută modele.

Dialogul nostru vizează o multitudine de aspecte legate, fie de activitatea dv. științifică, fie de viața dv.

Încă de la început, vă mulțumim din toată inima pentru căldura cu care ați acceptat propunerea noastră și pentru amabilitatea cu care ne-ați primit.

Și acum să trecem la „atac“.

Luminița ADOCHIȚEI, clasa a XII-a: În cartea „Români celebri“, Romulus Balaban arată că dv. ați ajuns medic oarecum din întimplare. Aș dori să dezvoltăm această idee.

Acad. Petre Vancea : Este adevărat, am ajuns din întimplare, fiindcă așa erau circumstanțele

după primul război mondial și am făcut, nu prostia, ci pasul care mi-a schimbat tot restul vieții. Adică ideea de a accepta să dau în particular, fiind elev al liceului din Craiova, astăzi „Nicolae Bălcescu”, clasa a IV-a și clasa a VIII-a. În clasa a IV-a, am fost victima unei înțelegeri între profesori. Profesorul de limba latină, care era și directorul școlii, m-a chemat într-o zi și mi-a spus: „Vancea, cred și am pariat că vei putea să ieși clasa a V-a reală fără să te pregătești în această sesiune, cu pregătirea pe care o ai”. „Bine, dar trebuie bani, trebuie...”. „Nu-i nimic, este totul aranjat”. Am intrat și am dat clasa a V-a reală și m-am pomenit dintr-o dată făcând un salt. Am intrat la Liceul militar din Craiova și când am ieșit am dat și clasa a VIII-a.

Am avut un profesor — Vasile Mihăilescu, de istorie — care, în ultima zi de școală cu el, mi-a atras atenția că una din cele mai frumoase cariere este aceea de profesor universitar. Nu vă dați seama ce entuziasmat am fost la gândul să mă fac profesor universitar, dar, fiindcă făcusem liceul militar, am plecat mai întâi la școala de artilerie. Nu mi-a plăcut. M-am întors repede la școala militară, mi-am luat actele și m-am înscris la examenul pentru intrarea la Facultatea de mine. Am reușit și am scris acasă părinților mei că mi-am schimbat cariera pe care vreau s-o urmez și că-i rog să mă ajute să fac studiile. Tatăl meu, un țăran foarte principial, de data asta spune: „Sinteți 8 copii, mai am încă 7 acasă, pe care trebuie să-i cresc, așa că descurcă-te cum știi”.

Eram destul de pipernicit — de 45 de kg. Trebuia să muncesc și să dau lecții, să pregătesc copii, ca să câștig suma de bani ce-mi era necesară.

Tot rătăcind prin cartierul Gării de Nord, m-am pomenit în spatele ei, pe strada unde se găsea Institutul medico-militar și acolo am văzut un grup de tineri cu uniforma în care eram și eu îmbrăcat — uniforma Liceului militar de la Craiova, și i-am întrebat ce fac aici. — „Dăm examen pentru a deveni medici militari”. — „Și care sînt avantajele?” — „După doi ani de zile ți se dă gradul de sublocotenent, primești soldă și îți continui studiile”. („Aici e de mine” — mi-am zis). — „Cu cine trebuie să vorbesc?” — „Cu comandantul institutului”.

M-am dus la colonelul Popovici, oftalmolog și el, și i-am spus ce mă aduce la el. — „Deci, de pe stradă, așa vii? Ești pregătit?” — „Domnule colonel, în definitiv, dumneavoastră ce întrebați la examen, nu din materie de liceu? Eu am făcut serios materia de liceu, așa că vă rog să mă înscrieți la admitere”.

Am trecut alături într-o cameră. Generalul Potirică, inspectorul general al serviciului sanitar, prezident, m-a chemat, am stat de vorbă cu el și m-a întrebat: — „De unde ești?”. — „Sînt oltean” (Totdeauna noi avem o mîndrie exagerată. Într-o năvălă a generalului Olteanu, acesta spune că la

NOTE DE LECTURĂ

Dumitru MICU:

„Scriitori, cărți,
reviste”

Noul volum al profesorului Dumitru Micu constituie o valoroasă contribuție la cunoașterea mai profundă a mișcării noastre literare.

Apărută sub egida Editurii „Eminescu”, în 1980, lucrarea este alcătuită din nouă capitole.

În prima parte, autorul, prezentînd crestomația intitulată „Presa literară românească”,*) publicată de prof. Ion Hangiu, face, în același timp, un foarte documentat istoric al periodicelelor, din care rezultă, în primul rînd, rolul acestora în viața spirituală a epocii în care au apărut, contribuția lor la afirmarea unor scriitori și în răspîndirea unor concepții estetice. Referindu-se la publicațiile literare actuale, Dumitru Micu menționează și „Revista noastră”, „de o ținută remarcabilă”. Includerea ei în istoria presei ne onorează, dar ne și obligă.

Amplul capitol „Poezia în «Viața nouă»”, poate fi considerat o micromonografie dedicată organului de presă al simbolismului românesc, revistă scoasă timp de două decenii de celebrul filolog Ovid Densusianu, fost profesor al Liceului „Unirea”. Printre cei care au debutat în paginile ei, s-a numărat și I.M. Rașcu, un alt mare dascăl care a dat strălucire școlii noastre. (După cum se știe, venit la Focșani în 1919, el a condus Societatea literară „Gr. Alexandrescu” și a editat „Anuarul” acesteia, în patru volume. În cartea despre care vorbim, D. Micu îi rezervă un capitol special).

La fel de instructive sînt și capitolele referitoare la Camil Petrescu, Emanoil Bucuța, Alice Călușăru, Horia Furtună, Mircea Eliade și romanul „Cimitirul Buna — Vestire” de T. Arghezi.

Lidia DIMITRIU,
clasa a XII-a A

(Continuare în pag. 1 338)

*) Editura pentru literatură, 1968

(Urmare din pag. 1 337)

o inspecție pe care a făcut-o la un regiment de apărare antiaeriană a găsit o piesă pe care n-o cunoștea și-i spune sergentului care era acolo: — „Tu știi ce-i asta?“ — „Știu, domnule general“. — „Și știi să umbli cu ea?“ — „Știu, domnule general“. — „Pe ce se bazează?“ Și-i explică în amănunt cum funcționează. Generalul, foarte mirat, îi spune: — „De unde ești, mă?“ — „Sint din Gorj“. — „Cum din Gorj?“ — „Păi, oltean ca oltean, dar să vezi ce-i gorjeanu!“).

În sfârșit, am intrat la Institutul de medicină militară și așa, din intimplare, am devenit medic.

Aida Nichifor, clasa a XII-a: Tot Romulus Balaban arată că doctorul Vancea a fost un pachet de disponibilități și energie. În ce alt domeniu credeți că v-ați fi realizat ?

Acad. Petre Vancea: — Nu sint eu cel căruia i se poate atribui acest pachet de energie, ci părinților mei. Mama mea a murit la 53 de ani de un cancer al tubului digestiv dar are o soră de 104 ani, cu o fată de 90 de ani, prin urmare există în familie o zestre biologică foarte serioasă și acest pachet de energie pornește de la părintii mei. Dacă l-am utilizat, a fost fiindcă circumstanțele m-au obligat.

Una a fost că din lipsa posibilităților materiale a trebuit să mă fac medic militar. Și de la școala militară tot datorită unei împrejurări am plecat — în definitiv îmi plăcea cariera aceasta, dar s-a ivit o epidemie de scarlatină, mi-au murit camarazii din dreapta și din stînga și mă gîndeam că urmam eu. Mi-am luat hainele și am plecat din școală fără multe discuții.

Toate inițiativele au pornit din temperamentul și din firea mea și cînd mi-am pus ceva în cap, n-am renunțat pînă n-am realizat ceea ce îmi propuseseam.

Florin Georgescu, clasa a XI-a: — Anii frumoși ai copilăriei ne dau prilejul de a visa spre idealuri înalte. Dumneavoastră ce doreați să deveniți atunci ?

Acad. Petre Vancea: — Am mai spus la începutul intervenției mele în acest dialog că nu eram deloc lămurit și copilăria mea a fost o copilărie fericită (de aceea Camus zice: „Spune-mi ce copilărie ai avut ca să-ți spun ce om ai devenit“), pînă la 12 ani cînd am părăsit pentru prima dată satul. În această perioadă nu umblam decît după fluturi, după flori. În cartea mea de amintiri, povestesc că eram înfuriat că primeam niște sarcini care nu erau de demnitatea mea (spun acum), puteam să fac lucruri mai mari. Mă trimitea cu vaca la păscut, cu capra, mă juleam la picioare, fără nici un rost și eu mă consideram în stare să fac lucruri mai serioase, chiar la 5 ani.

Așa că, la întrebarea aceasta spun că nu m-am gîndit la nimic.

**„Ca medic,
n-ai dreptul
să părăsești
bolnavul,
în orice situație
ar fi și ai fi!“**

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Între 26 august și 3 septembrie a.c., a avut loc la București, sub auspiciile U.N.E.S.C.O., ale Uniunii Internaționale pentru Istoria și Filozofia Științei, diviziunea Istoria Științei (I.U.H.P.S./D.H.S.), și ale Academiei R.S.R. cel de-al XVI-lea Congres de istorie a științei.

Sub deviza „Știință și tehnologie, umanism și progres”, această manifestare de înalt prestigiu internațional a prilejuit numeroase schimburi de idei între cercetători dintr-un număr de 50 de țări, între care 800 de participanți au venit de peste hotare.

Tematica expunerilor și a dezbaterilor nu s-a rezumat numai la aspecte ale istoriei diferitelor științe, o atenție deosebită fiind acordată problemelor utilizării științei ca factor de progres, de realizare a unei lumi mai bune și mai bogate în posibilități de afirmare pentru om, ca factor de apropiere între națiuni și de destindere în epoca contemporană.

În cadrul Congresului, lucrările s-au desfășurat în următoarele secțiuni științifice: 1) Știința și tehnologia în antichitate; 2) Știința și tehnologia din antichitate pînă în anul 1600; 3) Matematică și mecanică; 4) Fizică și astronomie; 5) Chimie; 6) Științe biologice; 7) Științe medicale și farmaceutice; 8) Științe agricole; 9) Științe ale pămîntului; 10) Tehnologie și inginerie; 11) Istoria științelor umane; 12) Știința și societatea; 13) Probleme metodologice în istoria și filozofia științei; 14) Transporturi și telecomunicații în secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Au avut loc, de asemenea, cîteva simpozioane, dintre care aș menționa următoarele: „Rolul unităților standard în istoria științei și tehnologiei”, „Tehnologie. Umanism și pace — Aspecte istorice”, „Științele, tehnologia și problemele dezvoltării sociale — comparații și perspective istorice”, „Contribuția femeii la dezvoltarea istoriei științei și tehnologiei”, „Protejarea și valorificarea moștenirii culturale și naturale”.

Au fost comemorate personalități de seamă ale istoriei științei universale: Dennis Poisson, Avicenna, George (Gogu) Constantinescu și George Stephenson.

În cadrul Congresului, au fost organizate și întîlniri pe teme specia-

lizate, ca: „Probleme ale interacțiunii între științele naturale, tehnice și sociale”, „Necesarul și întîmplătorul în descoperirea științifică”.

Dintre manifestările care au urmat Congresului, avînd ca invitați de onoare pe unii dintre participanți, sînt de menționat: simpozionul „Oamenii de știință și pacea” și masa rotundă cu tema „Tendențe viitoare în dezvoltarea științei și tehnologiei vizînd o dezvoltare socială și umană”, înscrisă din inițiativa României în programul Congresului și organizată de Academia de Științe Social-Politice și Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie în colaborare cu U.N.E.S.C.O. și Federația Mondială pentru Studiul Viitorului.

AL XVI-LEA CONGRES DE ISTORIE A ȘTIINȚEI

La secțiunea la care am participat (Istoria științelor umane), s-au prezentat comunicări ale unor cercetători din România, S.U.A., Italia, Japonia, R.F.G., Belgia și U.R.S.S. Majoritatea expunerilor au fost primite cu un grad ridicat de interes, discuțiile purtate relevînd consensul în aprecierea largilor posibilități de valorificare a potențialului pe care științele umane îl pot pune în slujba raționalizării existenței umane, a elaborării unor strategii eficiente de realizare a unei organizări a vieții sociale într-o concordantă mereu crescîndă cu nevoile și aspirațiile umane.

Comunicarea pe care am prezentat-o, în colaborare cu Lăcrămioara Olteanu („Axiologizarea — un studiu de cercetare în antropologia socială și culturală”), a cuprins unele considerații de ordin epistemologic asupra metodelor și tehnicilor utilizate în prezent în cercetările de antropologie socială și culturală, precum și unele concluzii rezultate în urma unor cercetări de teren, dintre care unele au fost efectuate în județul Vrancea.

Ion OLTEANU,
cercetător,

fost profesor al Liceului „Unirea”

O PROBLEMĂ DE MECANICĂ

Doi mobile execută mișcări plane cu viteze constante (în modul), începând deplasările în același moment, din două puncte distincte A și B. Mobilul din A se deplasează într-un sens unic pe o semidreaptă AA' perpendiculară pe AB. Mobilul din B se deplasează mereu în direcția primului mobil. Să se determine traiectoria descrisă de al doilea mobil (până la eventuala lor întâlnire).

*

1. Dacă la un moment dat primul mobil se află într-un punct Q, iar cel de al doilea într-un punct P, atunci vectorul viteză $\vec{V}_A$ are direcția și sensul semidreptei QA', iar vectorul viteză $\vec{V}_B$ are direcția și sensul semidreptei PQ.

Deoarece vitezele sînt constante (în modul), raportul spațiilor parcurse va fi egal cu raportul vitezelor (se poate demonstra riguros prin calcul integral). Deci,

$$(1) \overline{PQ} : \overline{BP} = V_A : V_B = k, k \in \mathbb{R}_+^*.$$

Acest raport k nu depinde de unitățile de măsură ce se aleg. Putem alege drept unitate de lungime segmentul AB, deoarece în calcule nu vor intra vitezele, ci raportul k. Sistemul de referință (axele de coordonate) este cel din figură.

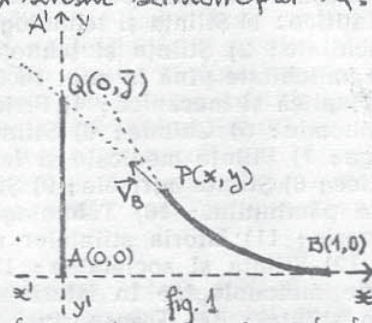
Întocmit vectorul $\vec{V}_B$ este orientat către un punct de pe semidreapta AA', orice paralelă la AA', dusă prin punctele segmentului deschis AB taie traiectoria mobilului din B odată și numai odată. Traiectoria căutată va fi grafic al unei funcții $f: (0, 1] \text{ sau } [0, 1] \rightarrow [0, \infty)$.

2. Panta dreptei PQ este calculabilă în două moduri:

$$m_{PQ} = (y - \bar{y}) : x, \text{ respectiv } m_{PQ} = f'(x), \text{ de unde, obținem}$$

$$\overline{PQ} = \bar{y} = y - x m_{PQ} = f(x) - x f'(x). \text{ Lungimea arcului BP}$$

se obține prin calcul integral:

Matematică

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

$$LSP = \int_x^1 \sqrt{1 + [f'(u)]^2} du = - \int_1^x \sqrt{1 + [f'(u)]^2} du.$$

Din (1), și din cele de mai sus rezultă că funcția căutată satisface ecuația funcțională (integral-diferențială):

$$(2) \quad f(x) - x f'(x) = -k \int_1^x \sqrt{1 + [f'(u)]^2} du \quad (\forall x \in (0, 1]) \text{ și condițiile inițiale: } f(1) = 0 \text{ și } f'(1) = 0.$$

3. Prin derivarea funcțiilor, din ecuația (2) obținem ecuația diferențială (3) $-x f''(x) = -k \sqrt{1 + [f'(x)]^2}$, echivalentă cu

$$(3') \quad \frac{f''(x)}{\sqrt{1 + [f'(x)]^2}} = \frac{k}{x}. \text{ Toate soluțiile lui (2) sînt soluții ale lui (3').}$$

Prin integrare din (3') obținem $\ln \left\{ f'(x) + \sqrt{1 + [f'(x)]^2} \right\} = k \ln x + \alpha$. Din $f'(1) = 0$ se obține $\alpha = 0$. Noua ecuație funcțională, $f'(x) + \sqrt{1 + [f'(x)]^2} = x^k$, este echivalentă cu

$$(4) \quad f'(x) = \frac{1}{2} (x^k - x^{-k}).$$

Dacă $k \neq 1$, atunci $f(x) = \frac{1}{2} \left(\frac{x^{1+k}}{1+k} - \frac{x^{1-k}}{1-k} \right) + \beta$, unde $\beta = \frac{k}{1-k^2}$ (se obține din condiția $f(1) = 0$).

Dacă $k = 1$, atunci $f(x) = \frac{1}{2} \left(\frac{x^2 - \beta}{2} - \ln x \right)$, unde $\beta = 1$.

În concluzie:

$$a) \text{ pentru } k > 1, f: (0, 1] \rightarrow \mathbb{R}_+, f(x) = \frac{1}{2} \left(\frac{x^{1+k} - 1}{1+k} - \frac{x^{1-k} - 1}{1-k} \right),$$

$$b) \text{ pentru } k = 1, f: (0, 1] \rightarrow \mathbb{R}_+, f(x) = \frac{1}{4} (x^2 - \ln x^2 - 1), \text{ iar}$$

$$c) \text{ pentru } k < 1, f: [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}_+, f(x) = \frac{1}{2} \left(\frac{x^{1+k} - 1}{1+k} - \frac{x^{1-k} - 1}{1-k} \right).$$

În cazul c) s-a considerat $f(0) = \lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 2k : (1 - k^2)$, deoarece funcția f trebuie considerată continuă pe $[0, 1]$.

4. Deoarece $f'(x) > 0$ și $f''(x) = \frac{k}{2} (x^{k-1} + x^{-k-1}) > 0, \forall x \in (0, 1)$, funcția f este strict descrescătoare și convexă. O trasare cit mai precisă a graficului (traiectionei) presupune alegerea a cit mai multe puncte auxiliare. Oricum, traiectiona este o curbă în genul celei sugerate de figura 1; tangenta în B la dreapta AB, asimptotică la semidreapta AA' (în cazul $V_A \geq V_B$) sau terminându-se în $M \in AA'$ astfel încît

$$\overline{AM} = \frac{2k}{1-k^2} \cdot \overline{AB} \quad (\text{în cazul } V_A < V_B)$$

Matematică

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

(Urmare din pag. 1341)

Observație. Noi am soluționat problema și într-un caz mai general, considerând măsura unghiului $\angle AAB$, ca fiind oarecare, $0 \leq \theta \leq \pi$ (în radiani). Succesiunea calculilor este aceeași, dar sînt mult mai „stufosă”, intervenind și numere trigonometrice.

Definițiile și teoremele folosite de noi apar în următoarele manuale: — Fizică cl. a IX-a (1981) p. 9; 18-23, 96,

— Elemente de analiză matematică cl. a XI-a (1980) p. 245-247 și

— Elemente de analiză matematică cl. a XII-a (1980) p. 11, 25, 83, 110.

ROMULUS MIRCEA și DAN LAVRIC, absolvenți, 1981

NOTĂ

Problema este cunoscută („problema ciinelui de vînătoare”), dar soluția — după cite cunoaștem noi — este nouă, făcîndu-se apel doar la instrumentele matematice prevăzute în programa de liceu. Publicarea articolului de mai sus a fost determinată de un motiv mai profund decît l-ar fi putut constitui vechimea și „celebritatea” problemei sau noutatea și accesibilitatea soluției; avem în față un foarte bun exemplu de cum se aplică matematica în cunoașterea realității inconjurătoare.

Dacă am fi avut în vedere situația reală (existența unui vînat, care țîșnește într-o direcție anume și a unui ciine de vînătoare, care se deplasează înspre vînat), atunci am fi obținut o situație — problemă concretă (determinarea drumului urmat de ciine), problemă ce n-ar fi intrat în obiectul de studiu al științei. Făcînd unele aproximații ale realității (ignorarea unor factori ce influențează parțial comportamentul animalelor, propunerea unor regularități ale traiectoriilor și ale vitezelor constante ș.a.), folosînd un limbaj cît mai precis indispensabil demersului științific — am obținut o problemă abstractă (cea enunțată), care intră în sfera de preocupări a unei anumite științe (cinematica, în cazul de față). Atragem atenția asupra faptului că în cunoașterea umană raportul concret — abstract are un caracter relativ; un același obiect (sistem de obiecte) este concret într-un context și abstract într-un alt context.

Odată formulată problema în limbajul specializat al unei științe, intră în joc ● metodologie specifică mai simplă sau mai complexă, depinzînd de natura problemei — care vizează soluționarea ei. În ultimele decenii, majoritatea științelor s-au văzut obligate să integreze în metodologia proprie tot mai multe instrumente matematice. Desigur, există diferențe — uneori, de esență — între modelele utilizate în științele naturii de cele utilizate în științele sociale, între cele folosite în tehnică de cele folosite în activitatea economică, dar modalitatea de lucru cu aceste modele este aceeași.

Prima operație mentală este căutarea modelului matematic corespunzător problemei; înții delimitîndu-i natura (1), apoi descriîndu-l precis printr-un sistem de condiții (ecuații, inecuații etc.), deci formulînd problema în termeni matematici (2). A doua activitate intelectuală este transformarea modelului, adică rezolvarea problemei de matematică (3). Cea de a treia etapă este verificarea modelului matematic, altfel spus, revenirea la concret prin interpretarea rezultatului obținut (4). În activitatea de cercetare, invenție și inovație, adeseori, se continuă cu o a patra activitate, cea a verificărilor experimentale, cu atît mai necesară, cu cît au fost mai tari simplificările făcute în procesul de modelare. De remarcat ponderea matematicii în prima etapă (parțială) și în cea de a doua (totală), cît și necesarul de creativitate în prima și cea de a treia etapă.

Articolul ce-l discutăm ne permite să mai facem o observație importantă. Scepticii și necunoscătorii nu văd, sau nu vor să vadă, valențele practice ale matematicii, ale științei în general, așteptînd de la fiecare fapt de știință o utilitate practică. Dar, nu arareori, matematica (știința) se dovedește practică, nu prin faptele sale individuale, ci prin capitole, teorii sau discipline întregi. Problema din articol pare ușoară, fiind vorba de cea mai simplă formă de mișcare, mișcarea mecanică. Soluționarea ei a necesitat un aparat matematic complex în posesia căruia elevii de liceu nu pot intra decît în urma unui efort fără menajamente ce durează doi ani (clasa a XI-a și a XII-a).

prof. Corneliu SAVU

SURSE NECONVENȚIONALE DE ENERGIE (I)

Nu întimplător unul din reprezentanții „Clubului de la Roma” încearcă să clasifice posibilele civilizații existente în univers după cantitatea de energie pe care acestea le utilizează. După părerea acestuia ele se împart în trei nivele:

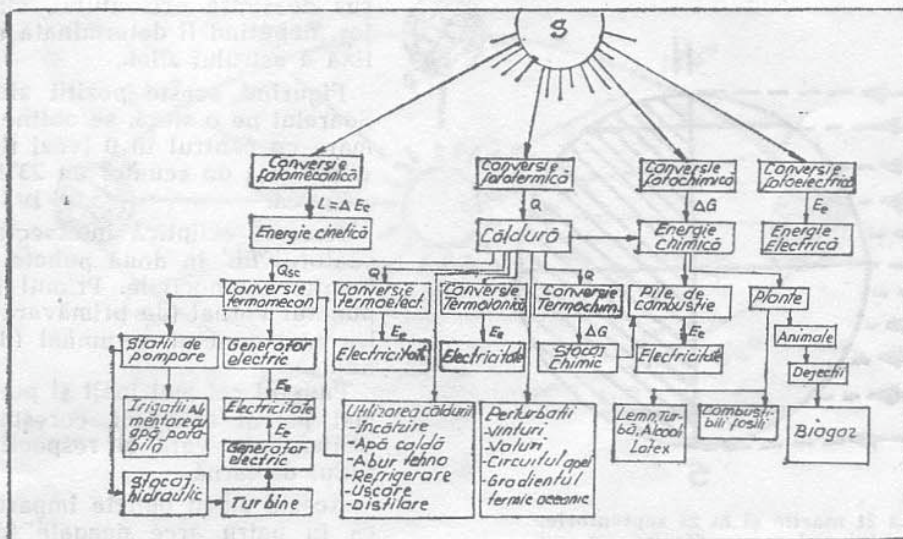
- civilizații care utilizează energia de pe propria planetă;
- civilizații care folosesc energia sistemului solar;
- civilizații care folosesc energia galaxiei.

Spun că nu întimplător, deoarece cantitatea de energie disponibilă și consumată joacă un rol determinant în evoluția unei civilizații. Și mai important e faptul că necesarul de energie are o creștere exponențială și că resursele trebuie să răspundă acestei creșteri. Nesatisfacerea acestei condiții duce la ceea ce se cheamă criză energetică, perioadă de dezechilibru cu care se confruntă civilizația noastră. S-a ajuns la această situație din mai multe cauze — economice, ecologice, politice și chiar psihologice — care nu fac obiectul acestei intervenții, dar de care trebuie să se țină seama din necesitatea unei abordări sistematice a problematicii.

Una trebuie totuși amintită, cel puțin pentru ineditul ei. Este vorba de rolul, am putea spune nefast, pe care l-a avut petrolul în ultimul secol, sau mai precis prețul derizoriu, uneori, al acestuia. Acest fapt a frânat considerabil cercetările în domeniul utilizării altor surse de energie.

Revenind la consumul de energie, se estimează că în evoluția ei, omenirea a consumat pînă în secolul al XIX-lea circa 8 Q de energie ($1 Q = 2,93 \cdot 10^{14} \text{ Kwh}$; $1 \text{ Kwh} = 3,6 \cdot 10^6 \text{ J}$). În secolul al XIX-lea au fost consumați 4 Q. În prezent, consumul de energie este de 0,25 Q pe an. Iese deci clar în evidență dinamica necesarului de consum din zilele noastre, necesar ce nu mai poate fi satisfăcut doar de sursele convenționale de energie. De aceea se fac intense cercetări pentru depistarea de noi surse și tehnologii rentabile de captare, conversie, depozitare și transport ale acesteia. În schema de mai jos încercăm să arătăm întregul evantai al problematicii printr-o prezentare sistemică și sistematică. După cum se observă, această prezentare — care se vrea exhaustivă — încearcă să surprindă într-o schemă, toate sursele posibile de convertire a acesteia în diferite forme și să dea posibilitatea unei analize detaliate.

Ing. Vasile EPURE

Astronomie

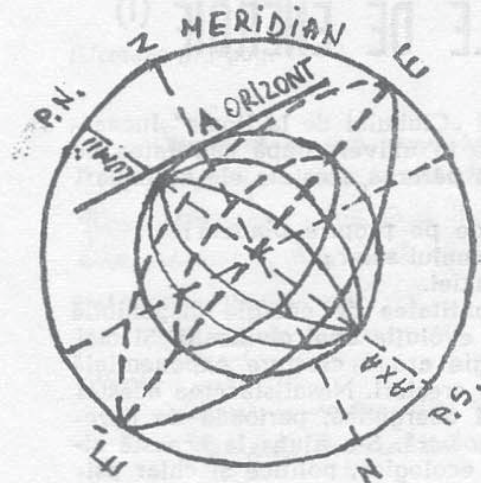

Fig. 1. Meridianul locului A de observație. AZ — verticala locului A de observație.

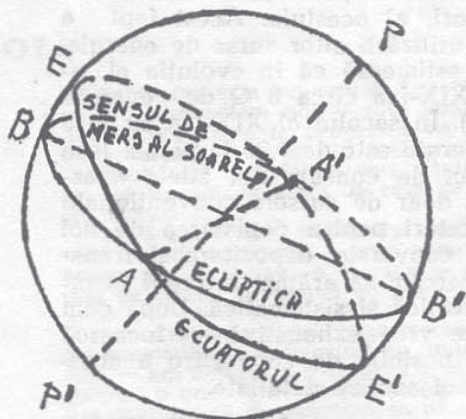

Fig. 2. Drumul anual aparent la Soarelui.

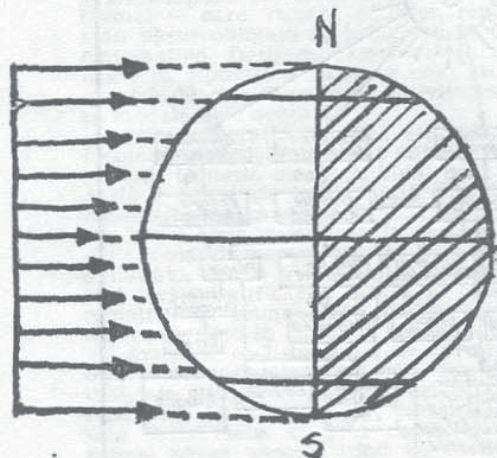

Fig. 3. La 21 martie și la 23 septembrie, razele Soarelui cad perpendicular pe axa de rotație a Pământului.

CALENDARUL (II)

Unitatea de timp — anul

(Urmare din nr. 73-74-75, ianuarie-martie 1981)

Unitatea de timp — ziua este potrivită pentru activități cu durată redusă, dar pentru acțiuni de lungă durată această unitate nu mai este potrivită.

Deci omul a trebuit să găsească o unitate care să nu fie nici prea lungă, nici prea scurtă, astfel încât viața omului să cuprindă mai multe unități de același fel, iar această unitate să fie bine determinată (să fie știut când începe și când se termină).

O astfel de unitate poate fi definită, cu ajutorul succesiunii anotimpurilor, care, după cum știm, este determinată de mișcarea de revoluție a Pământului în jurul Soarelui.

Oamenii au mai observat că în unele anotimpuri Soarele oscilează când mai sus deasupra orizontului, când mai jos, neputând fi determinată o poziție fixă a astrului zilei.

Figurând aceste poziții zilnice ale Soarelui pe o sferă, se obține un cerc mare cu centrul în O (vezi fig. 2) înclinat față de ecuator cu $23^{\circ}27'$ numit ecliptică.

Această ecliptică intersectează ecuatorul EE' în două puncte A și A' numite echinoctiale. Primul (A) este punctul vernal (de primăvară) al doilea (A') punctul autumnal (de toamnă).

Punctul cel mai înalt și punctul cel mai jos al eclipticii, corespund solstițiului de vară și respectiv solstițiului de iarnă.

Aceste patru puncte împart ecliptica în patru arce neegale (deoarece drumul este un cerc ușor turtit).

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Arcele corespunzătoare anotimpurilor sînt:

- de la A la B', este primăvară;
- de la B' la A' este vară;
- de la A' la B, este toamnă;
- de la B la A, este iarnă.

Încă din vechime s-a constatat de către astronomul Hiparh, în anul 128 i.e.n., că punctul vernal nu este stabil, ci el se deplasează cu 50 de secunde de arc în fiecare an.

Acest fenomen este cunoscut sub numele de precesie. Deci Pămîntul nu parcurge 360° , cu $360^\circ - 50''$ pe an.

Intervalul de timp dintre două treceri prin punctul vernal al Soarelui (în mișcarea aparentă) se numește an tropic cu 365 zile, 5 ore 48 minute 48, 43 secunde adică 365,2422 de zile mijlocii.

În opoziție cu anul tropic poate fi definit anul sideral, care este intervalul de timp dintre două treceri consecutive ale Soarelui la meridianul unui loc deodată cu aceeași stea.

Ionel MARINESCU,
clasa a XII-a A

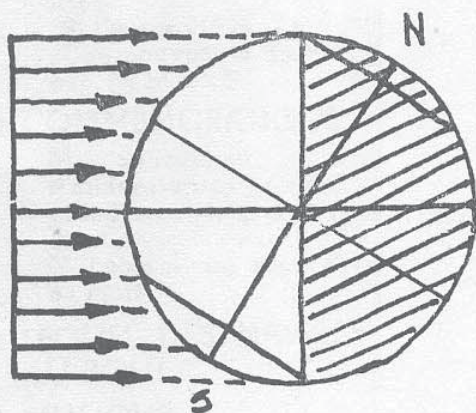

Fig. 4. La 23 decembrie, razele Soarelui luminează mai puternic emisfera sudică. În emisfera nordică — cea mai scurtă zi.

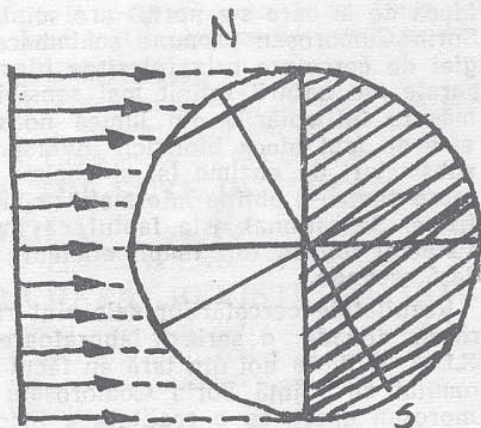

Fig. 5. La 21 iunie, razele Soarelui luminează mai puternic emisfera nordică, cînd este și cea mai lungă zi a anului.

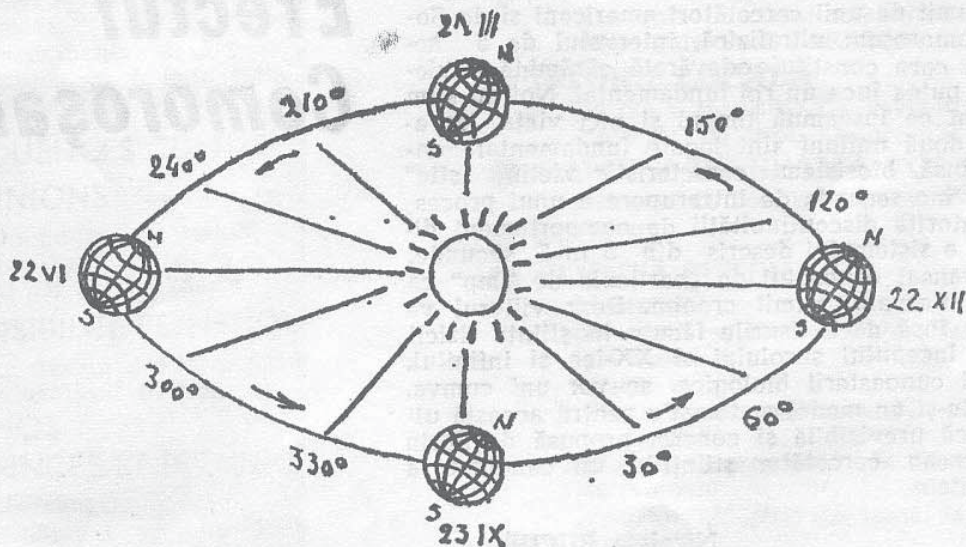

Fig. 6.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Fizică

Despre o premieră mondială într-un domeniu aflat la frontiera dintre două științe, voi încerca să vorbesc în rândurile următoare, străduindu-mă să schematizez adevărul științific descoperit de către fizicianul-biolog Sorin Comoroșan, avînd ca posibilă implicație discontinuitatea timpului. Știința cercetează fenomenele biologice, viața folosind instrumente și aparate fizice extrem de precise. Dar întrebarea pe care și-o pun oamenii de știință este dacă acest grad de precizie este suficient pentru a ne permite să construim un tablou al Universului din care viața face parte integrantă. Apare inevitabilă aproximarea, deoarece aparatele făcute de oameni sînt artificiale. Și ideea de la care s-a pornit are scînteia geniului. Sorin Comoroșan propune schimbarea metodologiei de cercetare prin folosirea biosistemelor, aparate ale naturii infinit mai sensibile, pentru a măsura întâmplările din lumea noastră. Aceasta este de fapt ideea biofizicii inverse. S-au folosit substraturi de enzime (s) și enzime (E) catalizatoare pentru a obține informații privind fenomene fizice. Senzațional este faptul că indiferent de sistemul folosit, toți timpii eficienți sînt multipli de 5 secunde.

Rezultatele cercetărilor sale sînt reale și valoroase, dovadă: o serie de laboratoare din Anglia, S.U.A. și de la noi din țară au făcut experiențele omului de știință Sorin Comoroșan. Efectul Comoroșan apare ca o realitate a fizicii de astăzi, una din cele mai interesante descoperiri ale secolului. Realitatea existenței acestor timpi eficienți multipli de 5 secunde, ridică întrebări amănunțite fizicii și biologiei moderne, cu implicații care au multe șanse să răstoarne concepții bine încetățenite în aceste științe. În acest nou domeniu numit de unii cercetători americani și de Sorin Comoroșan: ultrafizică, intervalul de 5 secunde, care constituie adevărată cărămidă a vieții, ar putea juca un rol fundamental. Noi nu știm de fapt ce înseamnă timpul și nici viața, iar aceste două noțiuni sînt legate fundamental; enzima însă, biosistem caracteristic vieții, „știe” unde vine secunda de întrerupere a unui proces. Iar datorită discontinuității de comportament dinamic a sistemului descris din 5 în 5 secunde, s-a avansat conceptul de „particule de timp” ca fiind intervalul numit cronon. Doar viitorul va decide însă dacă fisurile făcute în știința fizicii de la începutul secolului al XX-lea și infinitul, cîmpul cunoașterii biologice, se vor uni cumva, găsindu-și un model matematic pentru această ultrafizică previzibilă și concret propusă de Sorin Comoroșan, cercetător științific, un candidat la celebritate.

Nicoleta BUCUR,
absolventă

Efectul Comoroșan

„Notre revue“

DU SOMMAIRE

- **CENTENAIRE LOVINESCU**
Académicien Șerban CIOCULESCU : „E. Lovinescu est la plus grand de nos critiques d'entre les — deux — guerres“
I. L. Postolache : „Le cénacle «Sburătorul»“
- **CHRONIQUE DU LYCÉE**
„Succès à l'étude dans la nouvelle année scolaire“ par Athena GAVRILA et Tatiana ILIE
- **CENTENAIRE G. BACOVIA**
„G. Bacovia“ par D. MICU
„Un modeste hommage“ par P. MARIUS
„Si j'eusse été là...“ par Delia DAESCU
„Une nouveauté de plus sur Bacovia“ par N. SCURTU
- **COMMÉMORATIONS**
M. Sadoveanu — une vingtaine d'années après sa mort
I.M. Rașcu — une décennie après sa mort
N. Labiș — un quart de siècle depuis sa mort
- **LEQUEL DES NAVIRES ARRIVERA AU BOUT**
- **MUSIQUE**
G. Enescu à Iiveni et Dorohoi
- **L'ENQUÊTE DE „NOTRE REVUE“**
La place occupée par le roumain dans le cadre du programme de l'école.
(Participants : prof. univ. dr. Pompiliu Marcea, prof. Puțu Filipescu et Constantin Dram — étudiant)
- **SÉQUENCES CULTURELLES**
- **OPINIONS**
„De nouvelles variantes de la «Miorita» publiées dans «Notre Revue»“ (II) par Dinața Marin
- **SENSIBILITÉ ESTHÉTIQUE**
„Le design des formes industrielles et l'éducation“ (III) par dr. Paul Caravia
- **ÉCHOS**
- **SCIENCES ET TECHNIQUES**
Médecine
Colloque avec les docteurs Petre Vancea et Petre P. Vancea
Physique
Astronomie
Mathématiques

„Our Magazine“

FROM the SUMMARY

- **E. LOVINESCU CENTENARY**
Acad. Șerban CIOCULESCU : „E. Lovinescu is our greatest critic between the two world wars“.
Literary Circle „Sburătorul“ by I. L. POSTOLACHE
- **CHRONICLE OF THE HIGH SCHOOL**
„Good luck to studies in the new school-year!“ by Athena GAVRILA and Tatiana ILIE
- **G. BACOVIA CENTENARY**
„G. Bacovia“ by D. MICU
„A modest homage“ by P. MARIUS
„If I had been there...“ by Delia DAESCU
„One more news about Bacovia“, by N. SCURTU
- **CELEBRATIONS**
M. Sadoveanu — 20 years from his death
I.M. Rașcu — A decade from his death
N. Labiș — A quarter of a century from his death
- **AMONG HUNDREDS OF MASTS**
- **MUSIC**
G. Enescu at Iiveni and Dorohoi
- **INQUIRY OF „OUR MAGAZINE“**
The place of Romanian language and literature (participate: univ. prof. dr. Pompiliu Marcea, prof. Puțu Filipescu and the student Const. Dram)
- **CULTURAL SEQUENCES**
- **OPINIONS**
„New variants of Miorita published in „Our Magazine“ (II) by Dinața Marin
- **AESTHETIC SENSIBILITY**
„Design of the industrial forms and education“ (III) by dr. Paul CARAVIA
- **LOCAL HISTORY**
„The first learning institutions in Focșani“ (I), by prof. Tudora CIUBOTARU
- **REMARKABLE PEOPLE IN FOCȘANI**
„Nicolae G. Longinescu“, by Gh. ȘTEFĂNESCU
- **ECHOES**
- **SCIENCE AND TECHNIQUE**
Medicine
Talking with dr. Petre Vancea and Petre P. Vancea
Physics
Astronomy
Mathematics

Directorul liceului: prof. Cecilia MAIOROV

Colectivul redacțional:

PROFESORI: Neculai CHIFAN, Ștefan IONEANU, Vasile NICHITA, Carmen NAGLER, Valeria POPESCU, Costică PURDEL, Ion ROȘU, Ștefan VASII, Corneliu SAVU

ELEVI: Carmen BAICULESCU, Daniela BUZDRUG, Sergiu DESAGĂ, Lidia DIMITRIU, Doru DIMITRIU, Valentina DIMA, Manuela DUMITROPOL, Athena-Lileta GAVRILĂ, Cezara GROPER, Manole GHEORGHITA, Laurențiu GRAJDINOIU, Tatiana ILIE, Laura LIMBAȘAN, Ionel MARINESCU, Aluna PRESCORNIȚOIU, Mihaela SEREA, Mioara ZILISTEANU, Elena-Marina TĂBĂCARU, Marius-Puiu TOPALĂ.

Tehnoredactare: Nicolae ȂNGHELESCU

Fotografii: Tiberiu DIMA
Costică RĂDUC

Coperta I

EUGEN LOVINESCU,
medalion și ilustrație de
Vasile PĂNESCU

Coperta a IV-a

Mălini. Bustul lui Nicolae LABIȘ
(operă a lui Emil RUȘ)

Difuzor voluntar: prof. Petre MARINESCU

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Liceul „Unirea“ — Focșani
str. Cezar Bolliac, 15; telefon 1 56 59.
Casașua poștală 110; cod 5 300

Tiparul: Întreprinderea poligrafică Bacău
Subunitatea FOCȘANI

DIN SUMAR

● CENTENAR E. LOVINESCU

Acad. Serban CIOCULESCU:
„E. Lovinescu e cel mai mare critic al nostru între cele două războaie mondiale”
„Amintiri de la Ceneclul «Sburătorului»”, de I. L. POSTOLACHE

● CRONICA LICEULUI

„Succes la învățătură în noul an școlar I”, de Athena GAVRILĂ și Tatiana ILIE

● CENTENAR G. BACOVIA

„G. Bacovia”, de D. MIOU
„Un modest omagiu” de P. MARIUS
„Să fi fost eu acolo...”, de Delia DAESCU
„Încă o știre despre Bacovia”, de N. Scurtu

● COMEMORĂRI

M. Sadoveanu — 20 de ani de la moarte
I. M. Rașcu — 10 ani de la moarte
N. Labiș — 25 de ani de la moarte

● DINTRE SUTE DE CATARGE

● MIZICA

G. Emescu la Liveni și Dorohoi

● ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

Locul limbii și literaturii române în școală.
(Participă prof. univ. dr. Pompiliu Marcea, prof. Puțu Filipescu și studentul Const. Dram)

● SECVENȚE CULTURALE

● OPINII

„Noi variante ale „Mioriței” publicate în „Revista noastră” (II), de Denuța Merin

● SENSIBILITATEA ESTETICĂ

„Design-ul formelor industriale și educația”, (III), de dr. Paul CARAVIA

● ISTORIE LOCALĂ

„Primele instituții de învățământ din Focșani” (I), de prof. Tudora CIUBOTARU

● OAMENI DE SEAMĂ FOCSĂNENI

„Nicolae G. Longinescu”, de Gh. Ștefănescu

● ECOURI

● ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Medicină
De vorbă cu doctorii Petre Vancea și Petre P. Vancea

Fizică

„Surse neconvenționale de energie” (I), de ing. V. Epure

„Efectul Comoroșan”, de Nicoleta BUCUR

Astronomie
„Calendarul” (II), de Ionel Marinescu

Matematică

„O problemă de mecanică”, de Romulus Mircea și Dan Lavric

